

כתבי נורית גוברין: ביבליוגרפיה (1950 - 2004)

ליקט, ערך והתקין: יוסף גלרון-גולדשלגר

השלים ועידכן: אבנר הולצמן

א. ספרי נורית גוברין

1. **ראובן פאהן – חייו ויצירתו / נורית גוברין.** – [תל-אביב], תשכ"ז 1967. 251 עמ'.
- "הוגש כעבודת גמר לקראת התואר 'מוסמך למדעי הרוח' באוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, בהדרכת דב סדן". נוספו סיכום ושער באנגלית.
2. **העומר וש. בן-ציון עורכו / נורית גוברין.** – [תל אביב], תשל"ב 1971. 158, 430, XXVII עמ'.
- דיסרטציה בהדרכת דב סדן ודן מירון, אוניברסיטת תל אביב. עם סיכום ושער נוסף באנגלית.
3. **מעגלים / נורית גוברין.** – רמת-גן: אגודת הסופרים העברים בישראל ליד הוצאת מסדה, 1975. 293 עמ' – (ספרית מקור).
על מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, גרשם שופמן ודבורה בארון.
התוכן:
בפתח הספר (עמ' 7-8)
מ. י. ברדיצ'בסקי. התפתחות הביקורת על יצירתו הסיפורית של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי [כולל הערות ביבליוגרפיות] (עמ' 11-65)
עיונים בסיפור "אויבי" (עמ' 66-78)
מקורות הסיפור "ההפסקה" ודרכי עיבודם (עמ' 79-85)
ג. שופמן. ראשיתו של שופמן <תרט"ב-תרע"ג> [כולל הערות ביבליוגרפיות] (עמ' 89-136)
ראשית הביקורת על יצירתו [כולל הערות ביבליוגרפיות] (עמ' 137-184)
הלכה ומעשה ביצירתו (עמ' 185-204)
זיקת יצירתו של שופמן למקרא (עמ' 205-228)
על שניים מסיפורי ג. שופמן: "השניים", "ילד זר" (עמ' 229-235)
"אל התהום" <משהו על אמנות הסיפור של ג. שופמן> (עמ' 236-241)
דבורה בארון. ראשיתה של דבורה בארון [כולל הערות ביבליוגרפיות] (עמ' 245-279)
בין "קוצו של יוד" לקוצה של אות (עמ' 280-287)
הסיפור "מצולה" ומקורותיו (עמ' 288-292)

על הספר: ישראל זמורה ("אסופת מחקרים ומסות-הערכה") *במאזנים*, כרך מא, חוב' 4-3, אב-אלול תשל"ה, אוגוסט-ספטמבר 1975, עמ' 270-271; מ. א. [משה אונגרפלד?] ("שלושה סופרים חשובים") *באגד*, כ"ח בתשרי תשל"ו, 3 באוקטובר 1975, עמ' 4; פנינה מייזליש ("במעגלי הביקורת") *בעל המשמר*. דף לספרות *זלאמנות*, ה' בחשוון תשל"ו, 10 באוקטובר 1975, עמ' 5; י. עמוס [יוסף פרידלנדר] ("במעגלי יצירה") *בהצופה*, י"ז בכסלו תשל"ו, 21 בנובמבר 1975, עמ' 5; חיים נגיד ("אסופת-מאמרים על שלושה מספרים") *בדיעות אחרונות*, כ"ט בטבת תשל"ו, 2 בינואר 1976, עמ' 2, במדור "תרבות, ספרות, אמנות" יוסף פרידלנדר ("מעגלים") *בהד החנוך*. *שבועון הסתדרות המורים בישראל*, כרך י"ט, כ"ז בשבט תשל"ו, 29 בינואר 1976, עמ' 15-16, במדור "עם הספר".

4. **מפתחות / נורית גוברין.** – [תל-אביב]: אוניברסיטת תל-אביב, הקיבוץ המאוחד, תשל"ח 1978. עמ' 240. כולל הערות ביבליוגרפיות. "מחקרים בספרות העברית הדנים בסופרים וביצירות שנכתבו על רקע תקופת העלייה השנייה, מלחמת העולם הראשונה ושנות העשרים בארץ ישראל ומחוצה לה". התוכן:

בפתח הספר (עמ' 7-8)
 בין קסם לרסן: על השפעת מאמרו של ברנר: "הז'אנר הארצישראלי ואביזריהו" (עמ' 9-19)
 ג. שופמן: "במצור ובמצוק" (עמ' 50-77)
 מהפכת אוקטובר בראי הספרות העברית (עמ' 78-118)
 מאכזבה בלבוש האלגוריה לנחמה באוטופיה (עמ' 119-132)
 סיפורי-המהפכה כסוג ספרותי (עמ' 133-153)
 עקירה צורך הנחה: על "הגולים" לדבורה בארון (עמ' 154-178)
 בין מאבק לכניעה: "קול הדמים", "אדם בארץ" ו"עינים ונהרות" לג. שופמן (עמ' 179-202)
 ימים ולילות - ממרחק הימים (עמ' 203-225)
 הערות ביבליוגרפיות (עמ' 226-240)

על הספר: אהביה מרגלית ("היסוד החוץ-ספרותי ביצירה הספרותית") *בזאנר*, י"ז בחשוון תשל"ט, 17 בנובמבר 1978, במדור: זרקור. ספרות; אורי סלע ("המהפכה הרוסית בספרותנו") *בדיעות אחרונות*, כ"ד בחשוון תשל"ט, 24 בנובמבר 1978, במדור: ממכבש הדפוס. ביקורת; ללא חתימה [חיים נגיד?] ("ברנר המבקר - הזיק") *במעריב*, כ"ד בחשוון תשל"ט, 24 בנובמבר 1978, במדור: "ספרים חדשים. עיון ראשון"; אביב עקרוני ("בין היצירה הספרותית למקורותיה החוץ-ספרותיים") *בדיעות אחרונות*, כ"ב בכסלו תשל"ט, 22 בדצמבר 1978, עמ' 3, במדור "תרבות, ספרות, אמנות"; א. ב. יפה ("צרו מפתחות") *בעל המשמר*, כ"ב בכסלו תשל"ט, 22 בדצמבר 1978, עמ' 6; אבינועם ברשאי ("היוצר בצלם יוצר") *במאזנים*, כרך מח, חוב' 3, שבט תשל"ט, עמ' 230-232; מתן בן-שבתאי ("מפתחות") *בעתון* 77, שנה ג', גל' 13, ינואר-פברואר 1979, עמ' 25; אהוד בן-עזר ("מפתחות לז'אנר הארצישראלי") *בדבר*, כ"ג בניסן תשל"ט, 20 באפריל 1979, עמ' 19; נילי סדן-לובנשטיין ("מפתחות להיסטוריה ולספרות") *במעריב*, ל' בניסן תשל"ט, 27 באפריל 1979; ללא חתימה ("נורית גוברין. מפתחות") *במבחר סקירות ב'*, על ספרים שהופיעו בשנים תשל"ז-

תשל"ט", אייר תשל"ט, מאי 1979, עמ' 64. דן עומר ("אמת ובדייה") *העולם הזה*, מס' 2191, ר' באלול תשל"ט, 29 באוגוסט 1979, עמ' 77, במדור: "נמר של נייר. שיחזור"; שלמה נש ("בלשות' ספרותית כלי-שרת בידי הביקורת") *מצדון*, כרך א (סידרה חדשה), חוב' 3-4 (334-335), תשרי תש"ם, עמ' 90-92; קלמן אב בלאט ("מפתחות ליצירה") *הצופה*, ה' בחשוון תש"ם, 26 באוקטובר 1979, עמ' 4; Stanley Nash (Literary 'Detective Work': The Handmaiden of Literary Criticism), *Modern Hebrew Literature*, Vol. 6, No. 12, Summer 1980, pp. 27-33.

5. **'העומר': תנופתו של כתב-עת ואחריתו / נורית גוברין** – ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תש"ם 1980. [7], IV, 284, [2] עמ'. – (ספרייה לתולדות היישוב היהודי בארץ-ישראל). עם שער נוסף וסיכום באנגלית. כולל מפתחות.

"ספר זה מתאר את המאמצים שנעשו בארץ-ישראל בשנים 1906-1909, כדי להקים בה מרכז ספרותי עברי, שתמציתו וביטוי המעשי היה ביסוד כתב-עת ספרותי-מדעי-פובליציסטי. תפקידו של כתב-העת היה לרכז סביבו את הכוחות הספרותיים, המצויים בארץ-ישראל, בסיועם של אלה הנמצאים עדיין בחוץ-לארץ, ולתת ביטוי למציאות הארצישראלית בתחומיה השונים".

"הספר כולל ששה פרקים ומבוא. המבוא מתאר על דרך הסיכום וההכללה את התהליכים הכרוכים בייסוד 'העומר' שהיה נשמת התכנית להקמת מרכז ספרותי, ומעריך נסיון זה ממרחק הזמנים. פרק מיוחד משרטט קווי-ביוגרפיה לדמותו של העורך ש. בן-ציון, שהטביע את חותמו על כתב-עת זה. כן נלווים לספר ביבליוגרפיה ומפתחות".

על הספר: חיים נגיד ("תנופת 'העומר'") *במעריב*, ב' אייר תש"ם, 18 באפריל 1980, עמ' 32, במדור: "עיון ראשון"; אורי סלע ("ראשיתו של עגנון") *בידיעות אחרונות*, ט"ז באייר תש"ם, 2 במאי 1980, עמ' 25, במדור: "ממכש הדפוס. מחקרים"; יונה כהן ("תנופת 'העומר' ואחריתו") *הצופה*, ט"ז באייר תש"ם, 2 במאי 1980, עמ' 5; אלי שאלתיאל ("הלכה מאודסה") *בדבר. משא*, כ"ג באייר תש"ם, 9 במאי 1980, עמ' 18 [הגיבו על מאמרו: יעקב שביט *בדבר. משא*, ח' בסיון תש"ם, 23 במאי 1980, עמ' 16, ומשה גלבוש *בדבר*, 8 באוגוסט 1980]; צבי אילן ("נורית גוברין: העומר") *בדבר*, ג' בסיון תש"ם, 18 במאי 1980, במדור: "ספר חדש"; דב גניחובסקי ("איך 'המהפכה הספרותית' לא התחילה בירושלים") *בקול ירושלים*, ה' בסיון תש"ם, 23 במאי 1980, עמ' 4, במדור: "עיר הקודש"; רוני סומק ("לקט, שכחה ותנופה") *בעתון*, 77, שנה ד, גל' 21, אייר-תמוז תש"ם, מאי-יוני 1980, עמ' 49; יורם ברונובסקי [חתום: יוחנן רשת] ("חקר ספרות: 'העומר' / תנופתו של כתב-עת ואחריתו") *הארץ*, כ"ב בסיון תש"ם, 6 ביוני 1980, עמ' 19, במדור: "שבוע של ספרים"; ג. קרסל ("העומר" כתחנת-ביניים בספרות הארצישראלית) *בעל המשמר. דף לספרות ולאמנות*, 20 ביוני 1980, עמ' 6 [פורסם גם *הדואר*, שנה 59, גל' כ"ח, י"ג בתמוז תש"ם, 27 ביוני 1980, עמ' 457-458]; אוריאל אופק ("דיוקנו של כתב-עת") *בידיעות אחרונות*, י"ט באב תש"ם, 1 באוגוסט 1980, עמ' 21, 26; אלכס זהבי ("העומר") *בניונים. כתב-עת ליהדות ולציונות*, חוב' 8, קיץ תש"ם, אוגוסט 1980, עמ' 155-159, במדור: "ממדף הספרים"; ג. קרסל ("יישום ארצישראלי לספרות עברית נוסח אודיסה") *במאזנים*, כרך נא, חוב' 3-4, אב-אלול תש"ם, אוגוסט-ספטמבר 1980, עמ' 299-301; דן עומר

("התנופה והאחרית") *הזעלם הזה*, גל' 2247, י"ב תשרי תשמ"א, 23 בספטמבר 1980, עמ' 68-69, במדור: "נמר של נייר. כתיב-עת"; ללא חתימה ("העומר. תנופתו של כתב-עת ואחריתו") *במבחר סקירות*, חוב' ה', חשוון תשמ"א, אוקטובר 1980, עמ' 32; אהוד בן-עזר ("ראשיתו של 'המרכז הארצישראלי' בספרות העברית") *במעדיב*, ה' בטבת תשמ"א, 12 בדצמבר 1980, עמ' 37.

6. **שרשים וצמרות:** רישומה של העלייה הראשונה בספרות העברית / נורית גוברין. — תל-אביב: פפירוס, תשמ"א 1981. 213 עמ'. כולל הערות ביבליוגרפיות.

ספר זה מתחקה על רישומה של העלייה הראשונה בספרות העברית לתקופותיה השונות, מימי העלייה השנייה (1904) ועד ימינו (1980).

על הספר: אורי סלע ("שרשים וצמרות") *בדיעות אחרונות*, ו' בניסן תשמ"א, 10 באפריל 1981, במדור: "ממכבש הדפוס. מחקרים"; דן עומר ("חתך עומק") *הזעלם הזה*, מס' 2280, ט' באייר תשמ"א, 13 במאי 1981, עמ' 75 במדור: "נמר של נייר. מחקר"; יורם ברונובסקי [חתום: יוחנן רשת] ("שרשים וצמרות") *הזעלם הזה*, ט"ו באייר תשמ"א (29.5.1981), במדור: "שבוע של ספרים"; יאירה גנוסר ("ההיסטוריה אינה משתקפת ביצירות ספרות") *בעתון 77*, שנה ה', מס' 28, סיון-אב תשמ"א (יוני-אוגוסט 1981), עמ' 55; נורית זרחי ("אינפורמציה מול משמעות") *הזעלם הזה*, 17 באוגוסט 1981; חיים נגיד ("צמרות פורות") *במאזנים*, כרך נג, חוב' 5-6, תשרי-חשוון תשמ"ב, אוקטובר-נובמבר 1981, עמ' 405-406; יפה ברלוביץ ("בחיפוש אחר שרשים וצמרות") *כדבר משא*, 13 בנובמבר 1981 ו-20 בנובמבר 1981; אבינועם ברשאי ("תדמיתה של העלייה הראשונה") *בדיעות אחרונות*, כ"ג בחשוון תשמ"ב, 20 בנובמבר 1981, במדור "תרבות, ספרות, אמנות", עמ' 2; אהוד בן-עזר ("תדמיות ושורשים") *במעדיב*. *ספרות אמנות ביקורת*, א' בכסלו תשמ"ב, 27 בנובמבר 1981, עמ' 39; אלכס זהבי ("שרשים וצמרות") *בכיוונים*. *כתב-עת ליהדות ולציונות*, חוב' 14, חורף תשמ"ב, פברואר 1982, עמ' 157-162, במדור: "ביקורת ספרים"; יפה ברלוביץ ("העלייה הראשונה בראי הספרות") *כדבר משא*, 23 בדצמבר 1983 [כונס בספרה: *הטקסט המוסף*, הוצאת אור-עם, 1992, עמ' 154-164].

7. **מאופק אל אופק:** ג. שופמן — חייו ויצירתו / נורית גוברין. — תל-אביב: יחדיו, אוניברסיטת תל-אביב, תשמ"ג 1982. שני כרכים (719 עמ').

על הספר: משה בן-שאול [חתום: מ. משב] ("אופקיו של גרשון שופמן") *במעדיב*, א' בטבת תשמ"ג, 17 בדצמבר 1982, במדור: "ספרים חדשים"; [ללא חתימה], ("ספר חדש על גרשון שופמן") *כעל המשמר*, א' בטבת תשמ"ג, 17 בדצמבר 1982, במדור: "בשבוע עינים"; אורי סלע ("כל שופמן") *בדיעות אחרונות*, ח' בטבת תשמ"ג, 24 בדצמבר 1982, עמ' 5, במדור: "ממכבש הדפוס"; יוחנן רשת [יורם ברונובסקי] ("מחקר ספרות") *הזעלם הזה*, 24 בדצמבר 1982; ש. [שמשי] יהושע ("ארוכות על סופר הקצרות") *הזעלם הזה*, ז' בשבט תשמ"ג, 21 בינואר 1983, עמ' 7; משה בן-שאול ("האיש שיצר רק כאשר היה מאוהב") *באת. הירחון לאשה ולמשפחה*, גל' 190, ינואר 1983, עמ' 150-151; שולמית גינגולד-גלבוע ("שופמן חי או מת") *בדיעות אחרונות*, י"ד בשבט תשמ"ג, 28 בינואר 1983, במדור "תרבות, ספרות, אמנות", עמ' 2; אדיר כהן [ללא חתימה] ("סימני-דרך") *בכל בו חיפה*, כ"א בשבט תשמ"ג, 4 בפברואר 1983, עמ' 4, במדור: "קריאה תמה"; מרדכי אבישי ("נופי עולמו של אמן הסיפור

הקצר") *במעדיב*, כ"ו באדר תשמ"ג, 11 במרס 1983, עמ' 35; מרדכי אוח-יקר ("מצוקתו של הסופר העברי") *בדבר*, 11 במרס 1983, במדור: "תגובות"; דן עומר ("ביקורת ספרות – חורף 83. שופמן") *העולם הזה*, מס' 2377, ט' בניסן תשמ"ג, 23 במרס 1983, עמ' 64-65; עמלה עינת ("רישום מציאות נטו") *בעתון 77*, שנה ז', גל' 41-40, ניסן-אייר תשמ"ג, אפריל-מאי 1983, עמ' 63; עליזה שנהר ("אמן הסיפור הקטן") *בשחק. חיפה*, ט"ו בסיון תשמ"ג, 27 במאי 1983, עמ' 8, במדור: "ספרות"; נפתלי טוקר [חתום: גון טית] ("מאופק אל אופק") *בהות. כתב-עת ליצירה יהודית*, כרך ג, קיץ תשמ"ג, 1983, עמ' 291, במדור: "קולמוס ראשון"; אביבה ברזל ("מאופק אל אופק מאת נורית גוברין. על גרשון שופמן חייו ויצירתו") *בהדואר*, גל' ל"ד, כ"ד באלול תשמ"ג, 2 בספטמבר 1983, עמ' 563; Stanley Nash ("The Codes of Shofman: Allusion to Texts and Persons") in *Modern Hebrew Literature*, Fall/Winter 1983; Vol. 9, no. 1-2, pp. 58-69; יעקב שביט ("על אמן הקיצור – באריכות") *בנותרת ראשית*, גל' 5, 29 בדצמבר 1983, עמ' 48; Yair Mazor ("Meoffek El Offek: G. Shoffman - Chayav Vitzirato") in *Hebrew Studies*, Vol XXIV, 1983. רבקה פרידמן ("מאופק אל אופק – ג. שופמן חייו ויצירתו לנ. גוברין") *בניצרון*, כרך ו, חוב' 22/21, ניסן תשמ"ד, עמ' 105-107; זיסקינד כרמל *בעלי-שיח*, חוב' 22-21 (1984), עמ' 240-242; יצחק ברזילי ("בליל תשעה באב – פנינה שופמנית") *בהדואר*, שנה 68, גל' ל"ד, י' באב תשמ"ט, 11 באוגוסט 1989, עמ' 14-15.

8. **תלישות והתחדשות**: הסיפורת העברית בראשית המאה ה-20 בגולה ובארץ-ישראל / נורית גוברין. – תל-אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, תשמ"ה 1985. 148 עמ'. – (ספריית אוניברסיטה משודרת). כולל הערות ביבליוגרפיות.

מהדורה באנגלית בשם *Alienation and Regeneration* הופיעה ב-1989 בהוצאת MOD Books (משרד הבטחון – ההוצאה לאור), בתרגומו של John Gucker. התוכן:

פתח-דבר (עמ' 7)

מבוא

המרחק בין ההרגשה למעשה (עמ' 9-16)

החידוש - דמות "התלוש" עמ' 17-25)

בגולה - פני התלישות

מיכה יוסף ברדיצ'בסקי - תוגת-גיבור בלא-סביבה (עמ' 26-35)

ברדיצ'בסקי - מורה-דרך לעלייה השנייה (עמ' 36-44)

ג. שופמן - הגיבור הִיָּרָא והחֲרָד (עמ' 45-56)

י. ד. ברקוביץ - הזר בביתו (עמ' 57-66)

ש. בן-ציון - כנגד החברה ובלעדיה (עמ' 67-78)

בארץ-ישראל - חבלי ההתחדשות

ש. בן-ציון - מחיר הראשונות: שינוי בכל-מחיר (עמ' 79-89)

שלמה צמח ומאיר וילקנסקי - התמודדות ישירה עם המציאות הארץ-

ישראלית: נסיון ההתחדשות (עמ' 90-102)

- יוסף חיים ברנר - ה"אף-על-פי-כן" הברנרי: ובכל-זאת - חידוש (עמ' 103-111)
- יוסף חיים ברנר - "הז'אנר הארץ-ישראלי": הטלת איסור על תיאור המציאות (עמ' 112-119)
- דבורה בארון - התעלמות מן המציאות בארץ-ישראל: חזרה לעיירה (עמ' 120-130)
- ש"י עגנון - דרכי עקיפין בעיצוב המציאות: הרחקה והסוואה (עמ' 131-140) ביבליוגרפיה (עמ' 142-148)
- על הספר:** נעמי גוטקינד ("הספרות העברית החדשה – תלישות או התחדשות?") *בזעופה*, ד' בניסן תשמ"ה, 29 במרס 1985, עמ' 6; אורי סלע ("סופרי ראשית המאה") *בדיעות אחרונות*, כ' בניסן תשמ"ה (ערב שביעי של פסח), 11 באפריל 1984, עמ' 4, במדור: "ממכש הדפוס"; אהוד בן-עזר ("נכרי הוא שם ופה") *במעדיב*, ט' בתמוז תשמ"ה, 28 ביוני 1985, עמ' 33.
9. **'מאורע ברנר':** המאבק על חופש הביטוי <תרע"א-תרע"ג> / נורית גוברין. – ירושלים: יד יצחק בן-צבי, תשמ"ה. 216, [2] עמ'. – (מקורות בתולדות ארץ-ישראל ויישובה).
- כולל נספחים והערות ביבליוגרפיות. מהדורה שנייה הופיעה בשנת תשנ"א 1991.
- "ספר זה מתאר את אחד הוויכוחים הנוקבים, שהסעיר את דעת-הקהל בארץ-ישראל ובעולם היהודי בשנים שלפני פרוץ מלחמת-העולם הראשונה (תרע"א-תרע"ג), ונודע בשם 'מאורע ברנר'. ראשיתו של ויכוח זה במאמר שפירסם י"ח ברנר ב'הפועל הצעיר' על תופעת המרת-הדת, שהדאיגה מאוד את הציבור היהודי, ובעיקר על חיפוש דרך חדשה של קיום יהודי חילוני. במאמר נשמעו גם דברים קשים כנגד הדת ומייצגיה וכנגד התנ"ך, וגילוי אהדה לברית החדשה."
- על הספר:** שלמה שבא ("מאורע ברנר") *בדבר השבוע*, כ"ו באייר תשמ"ה, 17 במאי 1985, עמ' 21, 26; דן מרגלית ("ספר שלם על מאמר יחיד") *בזאריך*, כ"ג בתמוז תשמ"ה, 12 ביולי 1985, עמ' 16, במדור: "מגזין"; אלי שאלתיאל ("ברנר מול אחד-העם") *בזאריך*, א' באב תשמ"ה, 19 ביולי 1985, עמ' 16; משה בן-שאול [חתום: מ. משב] ("ברנר מול 'כולם'") *במעדיב*, ט"ו באב תשמ"ה, 2 באוגוסט 1985, עמ' 32, במדור: "ספרים חדשים"; הדה בושס ("מסמך אקטואלי מן הארכיון") *בזאריך*, 5 באוגוסט 1985, עמ' 12. במדור: "משקפי קריאה"; אורי סלע ("על 'מאורע ברנר'") *בדיעות אחרונות*, כ"ט באב תשמ"ה, 16 באוגוסט 1985, עמ' 23, במדור: "ממכש הדפוס"; דב בר-ניר ("הוויכוח היה בין החילוניים") *בדבר. משא*, י"ג באלול תשמ"ה, 30 באוגוסט 1985, עמ' 20-21; משה דור ("מאורע' ולקחו") *במעדיב*, י"ג באלול תשמ"ה, 30 באוגוסט 1985, עמ' 34; דורון רוזנבלום ("משיח לא יבוא") *בכתרת ראשית*, גל' 146, 19 בספטמבר 1985, עמ' 26-27; נתן רענן ("פולמוס שלא נס ליחור") *בעתון 77*, שנה ט, גל' 69 (חשון תשמ"ו, אוקטובר 1985), עמ' 12; אורציון ברתנא ("ברנר, שוב ברנר, תמיד ברנר") *בדיעות אחרונות*, ב' בכסלו תשמ"ו, 15 בנובמבר 1985, עמ' 21, 25 [כונס בספרו: *זהירות ספרות ארץ-ישראלית. מגמות בשירה, כסיפורת ובביקורת בישראל*, הוצאת פפירוס, 1989, עמ' 50-54]; דב בר-ניר ("במבוך הזהות היהודית הקיומית") *בכיוונים*, חוב' 29, סתיו תשמ"ה, נובמבר 1985, עמ' 120-124; א. ב. יפה ("מאורע ברנר") *בחזתם. מוסף על המשמר*, מס' 49, כ"ג בכסלו תשמ"ו, 6 בדצמבר 1985, עמ' 10-11; יעקב אדלשטיין ("מאורע ברנר' בימינו")

בהצופה, ד' בטבת תשמ"ו, 16 בדצמבר 1985, עמ' 3, 5, במדור: "יומן במדינה"; שמואל שניידר ("על 'מאורע ברנר' לנורית גוברין - התפתחותו והשתלשלותו), *בבצרון*, כרך ת, גל' 29-30, ניסן תשמ"ו, אפריל 1986, עמ' 69-75; מנוחה גלבוש ("חכמת התיאולוגיה - לגלחים") *במאזנים*, כרך נט, גל' 10, סיון תשמ"ו, יוני 1986, עמ' 60-61; יעקב אבן-חן ("פולמוס בעבר שהוא עדיין אקטואלי") *בזיונים*, חוב' 32, 1986, עמ' 115-117; מ. ב. ("מאורע ברנר' המאבק על חופש הביטוי") *בשוכ. כתב-עת יהודי משיחי*, מס' 12, תשמ"ז, 1986, עמ' 36-38; "The Brenner Affair" in *Keshet. Cultural News From Israel*, January 1987, No. 30, p. 6.

וכן במהדורה הספרדית של כתב-עת זה של משרד החוץ.

10. **הספרות הארץ-ישראלית בראשית ימי היישוב** / נורית גוברין; [התקין לדפוס משה מנור]. – ירושלים: המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית, <אלול> תשמ"ה [אוגוסט <1985>]. [2], 30 עמ'. – (פרקים למורה; 25). כולל הערות ביבליוגרפיות.

"הרצאה שניתנה ע"י פרופ' נורית גוברין ביוני 1984 במרכז ללימודי ארץ-ישראל במונטריאל, בארגונו של מר שמואל הרמתי. ההרצאה מובאת כאן בשלמותה והדיון שהתקיים אחריה בחלקו."

11. **המחצית הראשונה: דבורה בארון – חייה ויצירתה**, תרמ"ח-תרפ"ג / נורית גוברין. **פרשיות מוקדמות: סיפורים**, תרס"ב-תרפ"א / דבורה בארון; ההדיר והוסיף הערות אבנר הולצמן. – ירושלים: מוסד ביאליק, תשמ"ח 1988. 704 עמ', [10] דפי לוחות. – (קבצים לחקר הספרות העברית; קובץ דבורה בארון)

על הספר: ענת לויט ("מונוגרפיה על בארון מאת נורית גוברין") *בידיעות אחרונות*, י"ט באב תשמ"ז, 14 באוגוסט 1987, עמ' 22; גיורא לשם [חתום: מג"ל] ("נפתולי אשה-סופרת") *במעריב*, י' בשבט תשמ"ח, 29 בינואר 1988, עמ' 4, במדור: "עיון ראשון"; בילי מוסקונה-לרמן ("מלכה בארמון שחור") *במעריב (סופשבוע)*, י' בשבט תשמ"ח, 29 בינואר 1988, עמ' 18-20; אורי סלע ("מחאה נשית") *בידיעות אחרונות*, י"ז בשבט תשמ"ח, 5 בפברואר 1988, עמ' 20, במדור: "ממכש הדפוס"; הדה בושס ("אגדת בת המלכה הכלואה") *במאזן*, ד' באדר תשמ"ח, 22 בפברואר 1988, עמ' 13, במדור: "משקפי קריאה"; אבי טנא ("מחקר ו'סמרטוטים'") *בכד*, ט"ו באדר תשמ"ח, 4 במרס 1988, עמ' 18, במדור: "דפדוף ראשון. ספרים חדשים"; עמוס כרמל ("חקר הספרות. קובץ דבורה בארון") *בכד*, ט"ו באדר תשמ"ח, 4 במרס 1988, עמ' 18, במדור: "דפדוף ראשון. ספרים חדשים"; מרדכי אבישי [חתום: מ. אבי-שלמה] ("דבורה בארון – המחצית הראשונה") *בעל המשמר*, ז' בניסן תשמ"ח, 25 במרס 1988, עמ' 18, במדור: "חלון ראווה"; מנוחה גלבוש ("דבורה בארון - גילוי וכיסוי") *בכד*, ז' בניסן תשמ"ח, 25 במרס 1988, עמ' 20; דן יהב ("פרשיות מוקדמות") *בעל המשמר*, ז' בניסן תשמ"ח, 25 במרס 1988, עמ' 18, במדור: "חלון ראווה"; אמנון נבות ("סליחה, אבל מה עם החצי השני?") *במעריב*, י"ב באייר תשמ"ח, 29 באפריל 1988 [תגובה על מאמר זה: שמואל שניידר, "פולמוס וויכוח. מעשה נבות? (על 'פמיניזם' ו'פמיניזיות' בביקורת הספרות)"] *בדואר*, 7 באפריל 1989, עמ' 19-20; לאה פוקס ("קורות ותולדות") *בישראל שלנו: מוסף לוס אנג'לס*, כ"ח בניסן תשמ"ח, 15 באפריל 1988, עמ' 39, במדור: "ספרים הם לפעמים"; צפנת

ירון ("דבורה בארון. פרשיות מוקדמות") בעולם האשה, גל' 54, אפריל 1988, עמ' 183; יאיר מזור ("דבורה בארון: גולה בארצה") בהארץ, ד' בסיון תשמ"ח, 20 במאי 1988, עמ' 10; רחל גיורא ("יוצאת מהארון") במוניטין, יולי 1988; יאירה גנוסר. "הבארונית לבית היוצר", עתון 77, גל' 103-104, אלול תשמ"ח-תשרי תשמ"ט (אוגוסט-ספטמבר 1988), עמ' 18-20; בן-עמי פיינגולד ("הסיפורים הגנוזים של דבורה בארון") בדיעות אחרונות, כ"ט בטבת תשמ"ט, 16 בינואר 1989, עמ' 21-22; א.ב. יפה ("בדלתיים סגורות. חייה המסוגפים של הסופרת דבורה בארון") מזותם. מוסף על המשמר, מס' 16 (951), ט"ז בניסן תשמ"ט, 21 באפריל 1989, עמ' 12-15; נעמי סוקולוב ("אמילי דיקינסון של הספרות העברית?") בהדואר, כרך 68, חוב' 29, י"ג בסיון תשמ"ט, 16 ביוני 1989, עמ' 17-18.

12. **דבש מסלע:** מחקרים בספרות ארץ-ישראל / נורית גוברין. — תל אביב: משרד הבטחון — ההוצאה לאור, תשמ"ט 1989. 419 עמ'. כולל הערות ביבליוגרפיות.

"ספר זה מביא בפני הקורא פרשיות שונות מן הספרות הארץ-ישראלית בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה. פרשיות אלה, מבטאות את הכיוונים השונים והמנוגדים שהלכה בהם ספרות זו: החזון - "הדבש", לעומת המציאות הקשה - "הסלע", והיחסים המורכבים ביניהם, וכך, את המאמצים לפעול למרות כל הקשיים ולהוציא "דבש מסלע".

התוכן:

מבוא: עצים ויער (עמ' 7-12)

מ"י ברדיצ'בסקי והרעיון הציוני (עמ' 13-37)

הרצוי כמצוי - זאב יעבץ (עמ' 38-44)

"למצוא את בני רכב" - חמדה בן-יהודה (עמ' 45-52)

בין נוצרים ליהודים - מנחם אוסישקין (עמ' 53-61)

קנאי, זועם, אוהב - יעקב מלכוב (עמ' 62-113)

נפ"ש מראשון-לציון הומיה - נחמה פוחצ'בסקי (עמ' 114-171)

כנגד ההצטלמות הספרותית - מחאתו של א"ד גורדון (עמ' 172-186)

"עצב ציוני אמיתי" - ק"ל סילמן (עמ' 187-206)

'חיינו' עיתון קצר-ימים (עמ' 207-229)

מתנת-בשר: "כפרות", סיפור עלום של ש"י עגנון (עמ' 230-239)

העולה שירד - סיפוריו הארץ-ישראליים של אריה יפה (עמ' 240-256)

בתוך היישוב הישן וכנגדו - י"צ רמון (עמ' 257-263)

מחיר הראשונות - ש. בן-ציון (עמ' 264-287)

חוות-החיות בארץ-ישראל: ש. בן-ציון ופרשת 'מולדת' (עמ' 288-343)

"פחד להחזיק בעט-כותבים" - בין נחום גוטמן לאביו (עמ' 344-353)

אשה לבדה: הציירת אירה יאן כמספרת ארץ-ישראלית (עמ' 354-392)

מבוא כהצהרת אהבה מוסווית: בין אירה יאן לביאליק (עמ' 393-407)

על הספר: גיורא לשם [חתום: מג"ל] ("ביקורת הספרות. החלוצים") במעריב, כ"ז בסיון תשמ"ט, 30 ביוני 1989, עמ' 8, במדור: "עיון ראשון"; אורלי תורן ("פרשיות שהסעירו בעבר") בדיעות אחרונות, כ"ז בסיון תשמ"ט, 30 ביוני 1989, עמ' 23; נעמי גוטקינד ("צימוקים ושקדים") בהצופה, י"א בתמוז תשמ"ט, 14 ביולי 1989, עמ' 6, 11; אורי סלע ("מקורות הספרות הארץ-ישראלית") בדיעות אחרונות, י"ח בתמוז

תשמ"ט, 21 ביולי 1989, עמ' 22, במדור: "ממכבש הדפוס"; עדנה שבתאי ("גם לפני מאה שנה היית צריך להיות בקליקה הנכונה") *בזעיר*, י"ח בתמוז תשמ"ט, 21 ביולי 1989, עמ' 62; נאוה רוך ("נפ"ש הומיה") *במקום. שבועון ידיעות אחרונות בראשון לציון*, גל' 43, י" באב תשמ"ט, 11 באוגוסט 1989, עמ' 12; יואל רפל ("הבלשית הגדולה של ספרות הישוב") *בדבר השבוע*, מס' 33, י"ז באב תשמ"ט, 18 באוגוסט 1989, עמ' 17-18; יעקב שביט ("על הצלמנות במחקר") *בהארץ*, י"ז באב תשמ"ט, 18 באוגוסט 1989 [תגובה: אהוד בן-עזר, "דבש מסלע". חומץ מביקורת", *הארץ*, 1 בספטמבר 1989, עמ' 9; תגובה לתגובה: יעקב שביט, "תגובה. בלשות אינה מחקר", *הארץ*, 8 בספטמבר 1989]; אבי טנא ("חקר הספרות. פרשיות של ראשית המאה") *בדבר*, ח' באלול תשמ"ט, 8 בספטמבר 1989, במדור: "דפדוף ראשון. ספרים חדשים"; עמוס כרמל ("חקר הספרות. דבש מסלע") *בדבר. משא*, ח' באלול תשמ"ט, 8 בספטמבר 1989, עמ' 20; רוני סומק ("יש חיים אחרי המלים") *במחנה*, גל' 54, י"ג באלול תשמ"ט, 13 בספטמבר 1989, עמ' 44; מנוחה גלבוש ("יותר סלע מדבש"), *בדבר. משא*, ט"ו באלול תשמ"ט, 15 בספטמבר 1989, עמ' 19; תמר וולף ("בין עובדות לתהליכים") *בידיעות אחרונות*, ט"ו באלול תשמ"ט, 15 בספטמבר 1989, עמ' 25; במוסף לשבת; ללא חתימה ("דבש מסלע") *בכטאון חיל האויר*, מס' 70 (171), 15 בספטמבר 1989, עמ' 105, במדור: "מדף אוירי"; דורית זילברמן ("בזכות הבינוניות"), *במאזנים*, כרך סד, גל' 3-4, חשוון-כסלו תש"ן, נובמבר-דצמבר 1989, עמ' 44-42; שלום רצבי ("ברדיצ'בסקי והעלייה השנייה") *בעתון*, 77, שנה י"ג, גל' 120-121, שבט תש"ן, ינואר-פברואר 1990, עמ' 18-19; שלמה נש ("לבטי הראשונות בארץ - הדבש והעוקץ") *בהדואר*, שנה 69, גל' כ"ט, ר' בתמוז תש"ן, 29 ביוני 1990, עמ' 19-21; יצחק כפכפי ("מ"ב - נביא העלייה השנייה") *בגני מיכה יוסף*, קובץ ד, תש"ן, עמ' 73-76 [על הפרק הראשון של *דבש מסלע*].

13. ברנר - "אובד עצות" ומורה-דרך / נורית גוברין. - תל-אביב: משרד הבטחון - ההוצאה לאור, תשנ"א 1991. 334 עמ'. כולל ביבליוגרפיה.

"ממרחק-השנים מתבלטת יותר ויותר עמידתו של יוסף חיים ברנר בצומת-התרבות בדרור ולדורות. הניגודים בין "אובד-העצות" ומורה-הדרך, שמצאו את משכנם בדמות אחת, מוסיפים למצוא הד בלבבות. דמותו שנעשתה עוד בחייו "רשות-הרבים" ניתקה מ"האיש שהיה" ונעשתה למיתוס, בשירות מגמות אקטואליות, ספרותיות ואישיות. חייו ויצירתו משמשים לכל דור אמצעי לעיצוב מחדש של תמונת-עברו לצורך ההווה שלו. ה"ברנריזם" הופקע מהאיש ומיצירתו, ונעשה שם-דבר לעצם הקיום הפראדוקסאלי האנושי והיהודי. עשרת פרקי הספר המחולקים לשלושה מדורים מציגים פן ספרותי וציבורי של דמות מרתקת זו. המדור הראשון מתחקה אחר גלגולי דמותו ביצירות הספרות השונות בחייו ולאחר מותו. עיצובו של ברנר כגיבור ספרותי נע בין שני הקטבים המשלימים של הקדוש-החילוני, שביטויים המטאפורי הוא הקוצים והלחם. פרקי המדור השני דנים בהשפעתו הברוכה והבולמת כאחד, כמי שהתווה מדיניות-תרבות וספרות לדרור ולדורות. המדור השלישי מפנה את תשומת-הלב לכמה תחומים בלתי-ידועים בפעילותו כמבקר שולל של כתבי-עת של הדרור הצעיר, וכעורך כתב-עת לנוער."

התוכן:

מבוא: בין "אובד-עצות" למורה-דרך (עמ' 7-8)

דמותו בחיים ובספרות

קוצים ולחם – ברנר כדמות ביצירה הספרותית (עמ' 11-122)
 גלגולו הספרותי של חשבון אישי – על צמד הגיבורים המנוגדים בסיפור
 "בין מים למים" (עמ' 123-146)
 הגבוה, הגוף והממוצע – על סיפורו של אשר ברש "אחת ושלושה" (עמ'
 147-161)
 "בנתהב הענות הולכה הפדות (דוד שמענובין) – רצח ברנר בשירות
 המיתוס (עמ' 163-176)

השפעתו הברוכה והבלמת

בין קסם לרסן – על השפעת מאמרו של ברנר "הז'אנר הארץ-ישראלי
 ואביזריהו" (עמ' 179-200)
 בשבחי הז'אנר – י"ח ברנר: מטפחו של הז'אנר הארץ-ישראלי למעשה
 ומתנגדו להלכה (עמ' 201-223)
 י"ח ברנר ויחסו למרכז האמריקני (עמ' 224-232)

המבקר והעורך

ללא ברכת הדרך – "הצעיר" הירושלמי (תרע"ד) (עמ' 235-274)
 ברנר כעורך כתב-עת לנוער – "פְּרָדוֹת", קבץ ספרותי לקוראים צעירים (עמ'
 275-291)

שיח-סופרים - בעקבות מכתב לא-נודע של ברנר (עמ' 292-309)
 נספחים ביבליוגרפיים (עמ' 310-326)

על הספר: עירית המאירי ("ברנר חי וקיים אצל אחרים") *בדיעות אחרונות*, ד' בניסן
 תשנ"א, 22 במרס 1991, עמ' 24, במדור: "האוזן השלישית"; ירון לונדון ("כל אחד
 וברנר שלו") *בדיעות אחרונות*, כ' בניסן תשנ"א, 4 באפריל 1991, עמ' 10; ענט לויט
 ("ברנר כמקור השראה") *בדבר. משא*, כ"ח בניסן תשנ"א, 12 באפריל 1991, עמ' 20;
 אורי סלע ("ברנר כפנים ובחוף") *בדיעות אחרונות*, ה' באייר תשנ"א, 19 באפריל
 1991, במדור: "ממכבש הדפוס"; נעמי גוטקינד ("שוברת המיתוס") *בזעופה*, י"ב
 באייר תשנ"א, 26 באפריל 1991, עמ' 6; גיורא לשם [חתום: מג"ל] ("י. ח. ברנר בראי
 הספרות") *במעדיב*, י"ב באייר תשנ"א, 26 באפריל 1991; הדה בושס ("מה שרצינו
 לדעת על ברנר") *בזאק*, ט"ז באייר תשנ"א, 30 באפריל 1991, עמ' 4, במדור:
 "משקפי קריאה"; תמר גיא ("הקדוש החילוני") *באת*, גל' 292, סיון תשנ"א, יוני
 1991, עמ' 118, במדור: "ספרים"; ירון סחיש ("סוד הקסם הברנרי") *בקול ירושלים*,
 ט"ז בתמוז תשנ"א, 28 ביוני 1991, עמ' 43; רותי דירקטור ("מקבץ ציורי ברנר. התום
 והבון טון") *במעדיב. השבוע*, כ"ג בתמוז תשנ"א, 5 ביולי 1991, עמ' 63; ענת ויסמן
 ("אין מנוס ממיתוס ברנר") *בדבר. משא*, כ"ב באב תשנ"א, 2 באוגוסט 1991, עמ' 25;
 יוסף קיסטר [חתום: י. ק.] ["נורית גוברין - 'אובד-עצות' ומורה-דרך"] *בזאומה*, שנה
 כ"ט, גל' 106, חורף 1991/2, עמ' 245; יאיר מזור ("ברנר עכשיו ותמיד: בין ברירה
 לבעירה") *בזואד*, שנה 71, גל' ט', א' באדר ב' תשנ"ב, 6 במרס 1992, עמ' 19-22;
 חיה הופמן ("ברנר – האמת ההיסטורית והאמת הארכיאולוגית") *במאזנים*, כרך סו,
 גל' 4-5, אדר ב'-ניסן תשנ"ב, מרס-אפריל 1992, עמ' 70-72.

14. **צריכה**: שירת-התמיד לברנר / נורית גוברין. – תל אביב: משרד הבטחון – ההוצאה לאור, בית-הספר למדעי היהדות - אוניברסיטת תל-אביב, תשנ"ה 1995. 274 עמ'. כולל הערות ביבליוגרפיות. "זהו ספר על נוכחותו של ברנר בעולמם של משוררים שהושפעו ממנו, ובאמצעותו הביעו את עצמם ואת דורם בשירתם." התוכן:

פתח-דבר: צריכה (עמ' 9-11)

חלק ראשון: מחקר

שירי-דיוקן (עמ' 13-20)

קצת היסטוריה (עמ' 21-34)

שיר-הדיוקן הברנרי (עמ' 35-44)

שירי "הגל הראשון" (תרפ"א-תרפ"ב) (עמ' 36-55)

מיצוט שירים והתחזקות התדמית - עשרים שנה (תרפ"ז-תש"ז) (עמ' 56-84)
גילוי מחודש שאחריו שתיקה (שנות החמישים והששים) (עמ' 85-92)
חזרה לברנר "לפני" ו"אחרי" מלחמת יום-הכיפורים (שנות השבעים) (עמ' 93-111)

גיבור-תרבות (שנות השמונים והתשעים עד ראש השנה תשנ"ד, ספטמבר 1993) (עמ' 112-155)

הערות, נספחים, ביבליוגרפיה (עמ' 156-208)

חלק שני: מבחר שירים (כולל שירים מאת שלמה צמח, מרדכי טמקין, א"ז בן-ישי, דוד שמעונוביץ [שמעוני], יעקב כהן, מרדכי חריזמן, ק"י סילמן, יעקב חורגין, יהודה קרני, פ. בנימין, אברהם ברוידס, יצחק למדן, א"צ גרינברג, יוסף ליכטנבוים, אהרן צייטלין, ח"ל פוכס, מ"ז ולפובסקי, מלכיאל לוטרניק, גיטל מישקובסקי, אביגדור גרינשפן, יעקב פיכמן, מנחם ברינקר, אהרן אלמוג, אריה שמרי, הרולד שימל, זרבבל גלעד, יוסי גמזו, אלישע פורת, אורי שוהם, זיל אמויאל, ק"א ברתניני, סבינה מסג, יאירה גנוסר, צביקה יעקבי, רפי וייכרט, הרצל חקק, ניצה ק"ן, ברברה מאן, בלפור חקק, יהודית כפרי ורוני סומק) (עמ' 209-268)

על הספר: אסנת בליר ("נוכח תמיד") *במעדיכ*, 1 בספטמבר 1995, עמ' 30; עדנה עברון ("מתחברים לברנר") *בדיעות אחרונות*, י"ג באלול תשנ"ה, 8 בספטמבר 1995, עמ' 28; יעל ישראל ("ברנר לכל עת") *בדבר השבוע*, גל' 37, כ' באלול תשנ"ה, 13 בספטמבר 1995, עמ' 18-19; אמנון נבות ("ברנר על פני המים") *במעדיכ*, י"ב בתשרי תשנ"ו, 6 באוקטובר 1995, עמ' 31; מנוחה גלבוש ("נצרכו לברנר") *בדבר*. *משא*, כ"ו בתשרי תשנ"ו, 20 באוקטובר 1995; אבנר הולצמן ("ציירים מציירים את ברנר") *בעתון 77*, שנה יח, גל' 191, דצמבר 1995, עמ' 12-13; חנה יעוז *בפטיפס*, גל' 33, תשרי תשנ"ז, סתיו 1996, עמ' 16-17; שלמה שבא ("האם נגמר החשבון? 75 שנה לרצח ברנר") *בעת-מול*, כרך כא, גל' 3 (125), אדר תשנ"ו, פברואר 1996, עמ' 11-13; עקיבא צימרמן *במהות*, חוב' יז, אביב תשנ"ו, 1996, עמ' 105-106; יהודה קורן ("הקדוש החילוני שלנו") *בדיעות אחרונות*, ז' באייר תשנ"ו, 26 באפריל 1996, עמ' 28; נעמי גוטקינד ("75 שנה לרצח ברנר - צריבת הזעקה") *מזנופה*, 3 במאי 1996, עמ' 6; חיה הופמן ("צריכה - שירת התמיד לברנר") *ביאה*, חוב' 1, 1996, עמ'

70-69; צביקה יעקבי ("סרט תורכי, תודעה ארמנית – מיתוס ברנר על פי שלושה ספרי נורית גוברין") *בדימוי*, גל' 13/א, קיץ תשנ"ו, עמ' 48-50; אבידב ליפסקר ("שחף מכושף על פני ימת החולה") *בזאנץ ספרים*, י"ז בחשוון תשנ"ז, 30 באוקטובר 1996.
 15. **כתיבת הארץ: ארצות וערים על מפת הספרות העברית / נורית גוברין.** – ירושלים: כרמל, תשנ"ט 1998. 622 עמ'. כולל הערות ביבליוגרפיה ומפתח.
 התוכן:

פתח דבר: ערים וזיכרון (עמ' 9-12)

חלק ראשון: מקומות וזמנים בספרות

גיאוגרפיה ספרותית: דרכי עיצובן של ערים על מפת הספרות העברית (עמ' 15-25)

בין היסטוריה לספרות: ההיסטוריה כחומר-גלם ליצירה הספרותית (עמ' 26-41)

ארץ-ישראל: תל-אביב

ירושלים ותל-אביב כמטאפורות בספרות העברית: התפתחותה של תדמית (עמ' 42-64)

ספרות מתוך החול: נווה-צדק כערש התרבות הארץ-ישראלית (עמ' 65-81)
 בין גן-עדן לגיהנום: תל-אביב במלחמת-העולם הראשונה (עמ' 82-145)

ארץ-ישראל: פתח-תקווה

פתח-תקווה זירת-ההתרחשות (עמ' 146-162)

אירופה: ספרד

חווית גירוש ספרד בספרות העברית (עמ' 163-194)

הסופר כתייר ישראלי ויהודי בספרד (עמ' 195-217)

בין אשם למאשימו: על "מפגש קפקאי בסביליה" לאריה סיון (עמ' 218-224)

איטליה

איטליה בספרות העברית החדשה (עמ' 225-247)

צרפת

"מסתרי פאריס" - הקשר הצרפתי בספרות העברית (עמ' 248-267)

צ'כיה

פראג - עיר שחלמתי (עמ' 268-288)

אוסטריה-הונגריה

מדמות לתמונה: הקיסר פרנץ-יוסף הראשון בספרות העברית (עמ' 289-340)

האבל בירושלים על מות הקיסר פרנץ-יוסף (עמ' 341-360)

על שלושה שירי פרנץ-יוסף (עמ' 361-376)

בסרביה

ספרות בסרביה וסופריה (עמ' 377-388)

פינלנד

"שר בשירים בלב היער" – שאול טשרניחובסקי ותרגום הקלן־אלה (עמ' 389-407)

אפריקה: מצרים

מצרים בספרות העברית של הדורות האחרונים (עמ' 408-438)

פגישתם של גולי ארץ-ישראל עם מצרים והקהילה היהודית בה במלחמת העולם הראשונה (עמ' 439-467)

ארצות-הברית

בין עולים למהגרים: כיוונים מנוגדים בהתפתחות המרכזים הספרותיים העבריים בארץ ישראל ובארה"ב (עמ' 468-476)
התביעה ל"אמריקניות" והגשמתה בספרות העברית באמריקה (עמ' 477-493)

חלק שני: מסעות ספרותיים

לנגוע במקום לנגוע במלים (עמ' 497-500)
מבוא: סוכן-תרבות (עמ' 501-502)

מצרים

פגישות בקהיר. מראיין: אייל מגד (עמ' 503-505)
חיים נגיד: המרכז שלנו בקהיר (עמ' 506-507)

ארצות-הברית

מדעי היהדות - באנגלית: בעקבות כנס הארגון למדעי-היהדות שהתקיים בבוסטון (עמ' 508-512)
אוצר ספרים עבריים בטקסס (עמ' 513-516)

איטליה

עברית בוונציה (עמ' 517-521)

יפן

אי של עברית ביפן (עמ' 522-525)

פולין

בכיפה שחורה תחת כנפי הכנסייה (עמ' 526-530)

יוגוסלביה

עברית על אדמת יוגוסלביה (עמ' 531-533)

ברית-המועצות

"יד"ע": יהודי, דבר עברית!: כנס ראשון של מפיצי השפה העברית בברית-המועצות (עמ' 534-536)

פינלנד

עברית בארצות הקור: באוניברסיטת הלסינקי, פינלנד (עמ' 537-539)

צרפת

שיח עברי בשטרסבורג (עמ' 540-542)

חלק שלישי: רשמי סין

מבוא: בלי סינית בסין (עמ' 545)

בין החשבוניה למחשב (עמ' 546-584)

על הספר: עירית המאירי ("מקומו של מקום") *בדיעות אחרונות*, 13 בנובמבר 1998, עמ' 28; עמלה עינת ("מפת המקום היא מפת הנפש") *במעריב*, כ"ז בטבת תשנ"ט, 15 בינואר 1999; נעמי גוטקינד ("מפת כתיבה חובקת עולם") *בהצופה*, כ"ו בשבט תשנ"ט, 12 בפברואר 1999, עמ' 9; אהוד בן-עזר ("מפה ספרותית") *בהארץ ספרים*, י"ג בניסן תשנ"ט, 30 במארס 1999, עמ' 8; אבנר הולצמן ("חקר הספרות כתעודת זהות") *בכיוונים חדשים. כתב-עת לציונות וליהדות*, גל' מס. 1, כסלו תש"ס, דצמבר 1999, עמ' 127-130; בן-ציון יהושע ("הערים הסמויות מן העין") *ברושלים. מאסף לדברי ספרות*, כרך כ-כא (תשס"ד, 1904), עמ' 281-282.

16. **קריאת הדורות: ספרות עברית במעגליה / נורית גוברין. – תל-אביב: גוונים, תשס"ב 2002. שני כרכים. 508+511 עמ'. כולל הערות ביבליוגרפיות ומפתחות. התוכן:**

כרך א

- פתח-דבר: דו-שיח מתמיד (עמ' 7-9)
 אבנר הולצמן: קווים למפעלה המחקרי של נורית גוברין (עמ' 10-21)
שער ראשון: לא בחלל הריק
 לא בחלל הריק: ספרות בהקשריה (עמ' 25-34)
 מסורת המחאה בספרות העברית (עמ' 35-47)
 בין הסופר לשררה: הוויכוח בין הסופרים לבין דוד בן-גוריון (עמ' 48-62)
 בשבחה של ספרות מגויסת (עמ' 63-67)
 הספרות, הסופרים והמדינה (עמ' 68-86)
 גיאוגרפיה יהודית (עמ' 87-89)
 זיכרון עתיד (90-92)
שער שני: דורות בשירה
 י"ל גורדון: שר השירים: מאה שנה למותו (עמ' 95-98)
 שירים-לעת-מצוא (עמ' 99-124)
 משולם זלמן גולדבוים: ביוגרפיה של משורר שנשכח (עמ' 125-157)
 עיונים במחזה 'ידידיה האיסי' (עמ' 158-169)
 על סף המאה העשרים (עמ' 170-177)
 יעקב פיכמן: 'אידיליות ים' - פואמה לירית (עמ' 178-201)
 'רוח-הקדים' - שיר-מפתח (עמ' 202-207)
 בין יעקב פיכמן לנתן אלתרמן (עמ' 208-220)
 על אברהם ברוידס (עמ' 221-222)
שער שלישי: דורות בפרוזה
 'אהבה לבבית טהורה': בן-ציון אלפס ומלחמתו לחינוך הנשים (עמ' 225-249)
 'לשנה הבאה בירושלים': על סיפורו של ש"י עגנון 'מסובין' (עמ' 250-258)
 הנסתרונות בנגלות: על השירה והפרוזה של אשר ברש (עמ' 259-280)
 שופמן כסופר-ילדים (עמ' 281-286)
 חפצה בחיים ובחירה במוות: 'בת-הרב' ליעקב שטיינברג (עמ' 287-289)
 יהודה יערי: 'אין המולדת מוציאה את האדם מיגונו' (עמ' 290-297)
 האימה הגדולה והשאיפה לגאולה (עמ' 298-300)
שער רביעי: דורות בשואה
 מְשֻׁרָם מרחוק: התגובות על השואה בספרות העברית של מי שלא היו "שם" (עמ' 303-323)
 הפרדוקס והניסיון להיחלץ ממנו: על הקשר בין מסותיו של אפלפלד לסיפוריו (עמ' 324-334)
 השואה בספרות העברית של הדור הצעיר (עמ' 335-344)
 'כפו עלי חיים של אחרת': רישומה של השואה בסיפורת הנשים העברית (עמ' 345-366)

שער חמישי: שיח יוצרים ויצירות

- סגנון המקאמה בספרות העברית בדורות האחרונים (עמ' 369-397)
חכמת הפרצוף: מיכה יוסף ברדיצ'בסקי בזיכרונותיהם של בני זמנו (עמ' 398-411)
ויכוח שאיחר לבוא: פולמוס מ"י ברדיצ'בסקי ויעקב קלצקין (עמ' 412-418)
מכתבי סופרים כפתח הצצה לעולמם (עמ' 419-429)
בין אסון לישועה: פסילתו של גט בספרות העברית (עמ' 430-442)
תוכחה מגולה (עמ' 443-461)
'חיפוש החוטם' בספרות הארץ-ישראלית בראשיתה (עמ' 462-488)
ל"ו תרגומים - ועוד שניים (עמ' 489-490)

כרך ב

שער ששי: כתבי-עת ספרותיים.

- מאניפסטים ספרותיים (עמ' 9-14)
המניפסט כד'אנר ספרותי (עמ' 15-42)
המוזות והתותחים: 'הצעיר' (ורשה תרס"ח) (עמ' 43-67)
'רם יתנופף דגל ישראל': הקמת המדינה ב'דבר לילדים' (עמ' 68-73)
'פמליה' בעריכת ישראל כהן (עמ' 74-80)
בין נכס לנטל: המדורים לספרות בעיתונות היומית (עמ' 81-98)

שער שביעי: דור בארץ

- 'ילקוט ה'רעים': מציאות של המשך ומיתוס של התחלה (עמ' 101-131)
אדם במלחמה: 'קשת סופרים', 'ילקוט לדברי-ספרות של סופרים-חיילים' (עמ' 132-155)
במבוך (על 'מינוטאור' לבנימין תמוז) (עמ' 156-166)
'הזכרונות חיים - והחיים הם זכרונות' (על משה שמיר) (עמ' 167-172)
ספר של תיקון - 'צדדיים' לס. יזהר (עמ' 173-183)

שער שמיני: נשים בספרות

- אנדה עמיר: כניעה צורך כיבוש (עמ' 187-192)
'ברכת המוות השלווה' (עמ' 193-197)
היא נפלה בשדות: על ברברה פרופר משדה-בוקר (עמ' 198-227)
'להב יסורים ועליצות הקרב': מן השוליים למרכז: על שירת גיטל מישקובסקי (עמ' 228-248)
'עוף-החול' (על 'גיא אוני' לשולמית לפיד) (עמ' 249-255)
'עמוק בתוך מחילות הזכרון' (על 'כובע זכוכית' לנאוה סמל) (עמ' 256-262)
אשת-הסופר (לזכרה של גוסטה סדן) (עמ' 263-268)
'רק שביל' (לרבקה גובר) (עמ' 269-272)

שער תשיעי: בין יהודים לערבים

- בין אויב לבן-דוד: הבעיה הערבית והשתקפותה בספרות העברית (עמ' 275-282)
'אכן נוכחתי לדעת כי טעיתי ...': חוג'ה מוסה: 'השייך עבד אל-קדר' (עמ' 283-287)
'כי נגע בהם המוות ולא המיתם': יעקב שטיינברג: 'ישמעאל' (עמ' 288-291)

שני מספרים שמשפטים שונה: בין ברנר לדבורה בארון (עמ' 292-296)

עלילת השבוי (עמ' 297-309)

ברנר והסכם השלום עם הפלשתינים (עמ' 310-315)

שער עשירי: דב סדן

נקודות-המשען בביקורת הספרות של דב סדן (עמ' 319-323)

דב סדן כעורך: מעפר ואפר לפאר-הספר: בין סדן העורך לאלתרמן המשורר (עמ' 324-335)

מאויב לאוהב: בין דב סדן לאורי צבי גרינברג (עמ' 336-350)

'נשים כאנשים' - דב סדן כפמיניסט (עמ' 351-355)

דב סדן הפולמוסן (עמ' 356-362)

'על אם הדרך': שיר-העם במשנתו של דב סדן (עמ' 363-368)

שעשועיו הרציניים של דב סדן (עמ' 369-374)

בין תמימות לביקורת - הבדיחה כאסטרטגיה (עמ' 375-378)

היחיד: עם פטירתו של דב סדן (עמ' 379-380)

שער אחד-עשר: מחיי הספרות

מחיר הראשונות: מחדשים ופורצי-דרך בספרות העברית (עמ' 383-403)

מרכז לסופרים (עמ' 404-408)

הזמנה למלחמת-שניים (עמ' 409-416)

צריך ביוגרפיות מצולמות (עמ' 417-418)

שמות במסכות: על התופעה של שמות-עט בספרות (עמ' 419-423)

'הכאב הציוני': י"ח ברנר (עמ' 424-427)

אשר מי שמת והשלום למראשותיו (עמ' 428-430)

עמנואל בן-גוריון: הבן והתלמיד (עמ' 431-433)

ענף עץ אבות (עמ' 434-436)

שער אחרון: שני דורות: אב ובת

חשבון-הדורות וחשבון-הדור: מדיניות התרבות של ישראל כהן (עמ' 439-469)

לאחוז בשולי ההיסטוריה: דור שנות ה-30 ומשהו - קטלוג חוויות (עמ' 470-483)

על הספר: רוני סומק ("חדר הלידה ההיסטורי, הגיאוגרפי והביוגרפי") בעתון 77, שנה כו, גל' 267, סיון תשס"ב, מאי 2002, עמ' 9; יורם מלצר ("הספרות מתקיימת בתוך הקשר") במעריב, ל' בניסן תשס"ב, 12 באפריל 2002, עמ' 26 (במדור "ספרות וספרים"); עקיבא צימרמן ("ספרות עברית במעגליה") בהצופה, כ' בסיון תשס"ב, 31 במאי 2002, עמ' 11; רות בקי קולודני ("מעגליה הרחבים של הספרות") בהדואר, כרך 81, גל' כ', ח' באלול תשס"ב, 16 באוגוסט 2002, עמ' 15-16; זיוה שמיר ("הוויכוח על 'הספרות המגויסת'") בכיוונים חדשים, חוב' 7, תשרי תשס"ג, ספטמבר 2002, עמ' 206-211; מירון ח. איזקסון ("הספרים כתוב ייכתבו ואם יבוששו לבוא לא אשתעמם בינתיים") בהארץ ספרים, גל' 498, ה' בתשרי תשס"ג, 11 בספטמבר 2002, עמ' 10, 13; גדעון קוץ ("על ספרות ועיתונות") בקשר, חוב' 32, נובמבר 2002, עמ' 127-128; רחל פרנקל-מדן ("דיוקנה של מבקרת כבעלת-אסופה") במאזנים, כרך עז, גל' 1, אב תשס"ג, אוגוסט 2003, עמ' 12-15; בלא חתימה [לב חקק] בהדואר, כרך 83, חוברת א', חשוון תשס"ד, סתיו 2003, עמ' 66; יונתן גורל ("בין בן-גוריון לספרות

ולסופרים" *ירושלים. מאסף לדברי ספרות*, כרך כ-כא (תשס"ד, 1904), עמ' 279-280 (על הפרק "בין הסופר לשררה").
 17. **נוסעת אלמונית: שלומית פלאום – חיים ויצירה / נורית גוברין.** – ירושלים: הוצאת כרמל, תשס"ה. [בדפוס].

ב. ספרים בעריכת נורית גוברין

18. **מבחר כתבים / ראובן פאהן; בחרה והקדימה מבוא נורית גוברין; [העורך, ישראל כהן].** – [רמת גן]: אגודת הסופרים בישראל ליד הוצאת מסדה, 1969. 278, [2] עמ'. – (ספרי נפש).
 בסוף הספר: ביבליוגרפיה של כתבי פאהן והערכות על יצירתו (עמ' 280-264).
על הספר: י. בן-מיכאל ("מבחר כתבי ראובן פאהן") *הפועל הצעיר*, שנה 62, חוב' 27-26, י"ג בניסן תשכ"ט, 1 באפריל 1969, עמ' 30-31; דוד לאור ("קצת אכסוטיקה... גליציאית") *ממעריב* 18 באפריל 1969, עמ' 27, במדור: "יומן ספרותי"; ג. קרסל ("גאולת נחלתו של ראובן פאהן") *במאזנים*, כרך כח, חוב' ה-ו, ניסן-אייר תשכ"ט; י. עמוס [יוסף פרידלנדר] ("חוקר עדת הקראים") *הצופה*, כ"ח באייר תשכ"ט, 16 במאי 1969, עמ' 4; משה אונגרפלד ("ראובן פאהן") *בדבר. לספרות ולאמנות*, ד' בתמוז תשכ"ט, 20 ביוני 1969, עמ' 8; יוסף אורן ("הערגה לאחדות האומה. על מבחר כתבי ראובן פאהן") *בידיעות אחרונות. ספרות ואמנות*, ד' בתמוז תשכ"ט, 20 ביוני 1969, עמ' 20-21; יוסף פרידלנדר ("סיפורי-מעשה מחיי הקראים") *בלמרחב. משא*, י"ח תמוז תשכ"ט, 4 ביולי 1969, עמ' 7; ש. שחריה ("נפש' לראובן פאהן") *הזיום*, 25 ביולי 1969, עמ' 6.
19. **יעקב פיכמן: משורר, מבקר, מסאי: חוברת לסמינריון / [ערכה] נורית גוברין.** – תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, [תשל"א] 1971. 53 עמ'.
20. **יעקב פיכמן: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו / בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה נורית גוברין.** – תל-אביב: עם עובד, תשל"א 1971. 230 עמ'. – (פני הספרות)
 כולל מאמר מבוא (עמ' 7-31) ונספחים ביבליוגרפיים וביוגרפיים (עמ' 209-230).
על הספר: ב. ש. ("יעקב פיכמן") *בקשת*, שנה 14, חוב' ב', חורף 1971, עמ' 167-168; אלכס זהבי ("ביקורת על המבקר ושירתו. בעקבות 'מבחר מאמרי ביקורת על יצירת יעקב פיכמן'") *בידיעות אחרונות*, ט"ו באב תשל"א, 6 באוגוסט 1971, עמ' 14; מרדכי אבישי ("יעקב פיכמן בראי הביקורת") *ממעריב*, 13 באוגוסט 1971, עמ' 35; נעמי בן-גור ("פני ספרותנו לאור הביקורת. עם הופעת ילקוט מאמרים על יעקב פיכמן") *בעל המשמר. דף לספרות ולאמנות*, 18 ביוני 1971, עמ' 6; גדעון טורי

[חתום: ג. ט.] ("מבחר מאמרים על יעקב פיכמן") *הספרות*, כרך ג', מס' 3-4, תשל"ב, ספטמבר 1972, עמ' 604; אורי מילשטיין ("יעקב פיכמן") *בקשת*, חוב' נ"ד, חורף תשל"ב, עמ' 167-168; חנוך ברטוב ("געגעועים על פיכמן") *במעניב*, כ"ב בסיון תש"ם, 6 ביוני 1980, עמ' 37.

21. **מיכה יוסף ברדיצ'בסקי <בן גריון>**: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו הסיפורית / בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה נורית גוברין. — תל-אביב: עם עובד, תשל"ג 1973. 286 עמ'. — (פני הספרות)

כולל מאמר מבוא (עמ' 7-51) ונספחים ביבליוגרפיים וביוגרפיים (עמ' 268-282). **על הספר**: יוסף פרידלנדר [חתום: י. פ.] ("ביקורת ברדיצ'בסקי") *בקשת*, שנה 16, חוב' א' (סא), סתיו-חורף 1973/4, עמ' 157-158; שלום לינדנבאום ("ברדיצ'בסקי ומבקריו") *במעניב*, כ"ח באדר תשל"ד, 22 במרס 1974, עמ' 42; יעקב רבי ("על ברדיצ'בסקי המספר") *במאזנים*, כרך לט, חוב' 1, סיון תשל"ד, יוני 1974, עמ' 61-64; גב"י. ("מבחר מאמרי ביקורת על יצירתם של...") כולל מי"ב) *הספרות*, חוב' 17, ספטמבר 1974, עמ' 153, במדור: "ממדף הספרים"; דן עומר ("מיכה יוסף") *העולם הזה*, מס' 2153, י" בכסלו תשל"ט, 6 בדצמבר 1978, עמ' 57-58, במדור: "נמר של נייר"; שמואל ורסס ("ביקורת ספרים") *בקית-ספר*, כרך נ"ז, חוב' ג-ד, תמוז-אלול תשמ"ב, עמ' 684-700.

22. **"שי של ספרות"**: מוסף ספרותי לשבועון 'חדשות מהארץ' (תרע"ח-תרע"ט) — מהדורת צילום / הביאה לדפוס והקדימה מבוא על דיוקנו של כתב-העת, נורית גוברין. — תל-אביב: עקד, אוניברסיטת תל-אביב, תשל"ג 1973. 128, [2], [157] עמ'.

בנספח מובא: "שי של ספרות": עשרים גליונות שניתנו בתור פרס לשבועון "חדשות מהארץ" (מהדורת צילום).

על הספר: יאירה גנוסר [חתום: ג. יאירה] ("שי של ספרות" ב'הארץ") *בקול העם*, א' בטבת תשל"ד, 25 בדצמבר 1973, עמ' 13; עודד סברדליק (על "שי של ספרות") בעיתון בספרדית *Semana*, 8 בינואר 1974; א.ב. יפה ("המוסף הספרותי הראשון") *בעל המשמר*, ל' בשבט תשל"ד, 22 בפברואר 1974, עמ' 6; תמר מרוז ("שי של ספרות") *בהארץ. מוסף שבועי*, ל' בשבט תשל"ד (22 בפברואר 1974), עמ' 20-21; ג. קרסל ("המוסף הספרותי הראשון לאחר מלחמת-העולם הראשונה") *במאזנים* כרך לח, חוב' 3, שבט תשל"ד, פברואר 1974, עמ' 186-187; אלכס זהבי ("מוסף ספרותי עברי בא"י של ראשית המאה. על "שי של ספרות" במהדורתה של נורית גוברין") *בדיעות אחרונות*, כ"ד בסיון תשל"ד, 14 ביוני 1974, עמ' 2; יעקב שביט ("שי של ספרות") *הספרות*, גל' 18/19, דצמבר 1974, עמ' 234-235.

23. **ערוגות: קובץ לזכרו של יעקב פיכמן**. חוברת ב' בעריכת נורית גוברין. — תל-אביב: האיגוד העולמי של יהודי בסרביה, אייר תשל"ו. 120 עמ'.

על החוברת: נח פניאל ("קובץ לזכרו של יעקב פיכמן") *בעל המשמר*, 1 במרס 1976, עמ' 7; אורי סלע ("ביקורת על יעקב פיכמן") *בדיעות אחרונות*, ד' תמוז תשל"ו, 2 ביולי 1976, עמ' 4, במדור: "ממכבש הדפוס"; ללא חתימה ("בערוגתו של פיכמן") *במעניב*, י"ז באב תשל"ו, 13 באוגוסט 1976, במדור: "ספרים חדשים. עיון ראשון".

24. ג. שופמן: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו / בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה נורית גוברין. – תל-אביב: עם עובד, תשל"ח 1978. 221 עמ'. – (פני הספרות)

כולל מאמר מבוא (עמ' 7-42) ונספחים ביבליוגרפיים וביוגרפיים (עמ' 203-217).
על הספר: אורי סלע ("ביקורת על גרשם שופמן") *בדיעות אחרונות*, כ"ב באדר ב' תשל"ח, 31 במרס 1978, עמ' 4, במדור: "ממכבש הדפוס"; ללא חתימה ("על גרשם שופמן") *במעריב*, 31 במרס 1978; ללא חתימה ("אמן הסיפור הקצר") *הארץ*, 14 באפריל 1978, במדור: "ביקורת"; א. ב. יפה [חתום: אבי שלמה] ("על אמן הסיפור הקצר") *בעל המשמר*, כ' בניסן תשל"ח, 27 באפריל 1978, במדור: "חלון-ראווה: ביקורת ספרות"; אהביה מרגלית ("אמן הסיפור הקצר") *הארץ*, ז' בניסן תשל"ח, 14 באפריל 1978, עמ' 19, במדור: "זרקור. ביקורת"; אברהם הגורני ("ח. הזו; ש. הלקין; ג. שופמן; בראי הביקורת") *במאזנים*, כרך מח, חוב' 4, אדר תשל"ט, מרס 1979, עמ' 313-315; ללא חתימה ("גוברין נורית [עורכת]. ג. שופמן מבחר ממאמרי ביקורת על יצירתו") *במבחר סקירות – מערכת סקירות על ספרי קריאה למורים*, חוב' ב', אייר תשל"ט, מאי 1979, עמ' 64-65.

25. **פלס:** מחקרים בביקורת הספרות העברית: מאסף לזכר ש"י פנואלי / ערכה נורית גוברין. – [תל-אביב]: מכון כץ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל-אביב, תש"ם 1980. 453, [4] עמ'. נוספו תוכן ענינים ושער באנגלית. "ביבליוגרפיה של כתבי ש"י פנואלי ז"ל נערכה על-ידי אילנה פומרניץ-ברנשטיין" (עמ' [453]-379). כולל מפתח לביבליוגרפיה.

על הספר: יורם ברונובסקי [חתום: יוחנן רשת] ("מחקר הספרות. פלס / מחקרים בביקורת הספרות העברית") *הארץ*, ט"ו בסיון תש"ם, 30 במאי 1980, עמ' 19; חיים נגיד ("מאסף כבד-משקל") *במעריב*, כ"ט בסיון תש"ם, 13 ביוני 1980, במדור: "עיון ראשון"; שאול וואהל ("ביקורת במבחן הביקורת") *הארץ*, 22 באוגוסט 1980, עמ' 18; נח פניאל ("מחקרים בביקורת הספרות העברית") *במאזנים*, כרך נא, חוב' 5, תשרי תשמ"א, עמ' 384-386; אורי סלע ("מחקרים") *בדיעות אחרונות*, כ"ח בחשוון תשמ"א, 7 בנובמבר 1980, עמ' 24, במדור: "ממכבש הדפוס".

26. **מסלול:** ספר היובל לישראל כהן במלאות לו שבעים וחמש שנה / ערכה נורית גוברין. – תל-אביב: ועד-היובל: על-ידי עקד, תש"ם. 2 כרך. התוכן: - [א]: ספר-היובל (469 עמ') [ב]: כרך הביבליוגרפיה תרפ"ד-תש"ם 1924-1979 / ערכה חיה הופמן. 114, [1] עמ'. כולל מפתחות.

על הספר: ס. י. שלומי ("על ישראל כהן - ביקורת וביבליוגרפיה") *במאזנים*, כרך נב', חוב' א', כסלו תשמ"א, עמ' 72-73; יעקב רבי ("עבר בצלו של העתיד") *בעל המשמר*, כ"ט בסיון תש"ם, 13 ביוני 1980, עמ' 6; חיים נגיד ("יובל וחציו") *במעריב*, י"ג בתמוז תש"ם, 27 ביוני 1980, במדור: "עיון ראשון. ביקורת ספרות"; אורי סלע ("לישראל כהן, בסיכום") *בדיעות אחרונות*, י"ג בתמוז תש"ם, 27 ביוני 1980, במדור: "ממכבש הדפוס. ביקורת"; יורם ברונובסקי [חתום: יוחנן רשת] ("מחקר: מסלול ספר היובל"), *הארץ*, י"ט באב תש"ם, 1 באוגוסט 1980, עמ' 19, במדור: "שבוע של ספרים"; ג. קרסל ("פתחים לשערים נעולים") *בדיעות אחרונות. תרבות ספרות אמנות*, כ"ג בתשרי תשמ"א, 3 באוקטובר 1980, עמ' 22; אבשלום ("מסלול: ספר היובל לישראל כהן") *בצנזר*, חוב' 7-8, תשרי תשמ"א, קיץ 1980, עמ' 107;

יוסף פרידלנדר ("על ישראל כהן - ביקורת וביבליוגרפיה") *במאזנים*, כרך נ"ב, חוב' 1, כסלו תשמ"א, דצמבר 1980, עמ' 72-73; דן אלמגור ("רבות בנות עשו חיים") *ב' ימים. שבועון ידיעות אחרונות*, מס. 883, 2 בינואר 1981, עמ' 29, במדור: עונג שבת".

27. **ישראל אפרת – משורר והוגה / המערכת: יצחק אורפז, נורית גוברין, אסא כשר, ב.י. מיכלי, צבי מלאכי.** – תל-אביב: מכון כץ לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל-אביב, תשמ"א, 278, [2] עמ'.

על הספר: אורי סלע ("על ישראל אפרת") *בידיעות אחרונות*, י"ג טבת תשמ"ב, 8 בינואר 1982, עמ' 24, במדור: "ממכבש הדפוס".

28. **מאניפסטים ספרותיים:** מבחר מאניפסטים של כתבי-עת ועיתונים עבריים בשנים תקפ"א-תשמ"א 1921-1981 / ערכה נורית גוברין, הביאה לדפוס חיה הופמן בסיוע חנה לוק. – [תל-אביב]: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, תשמ"ד. [3], ה, 144 עמ'. צילום ממקורות שונים.

29. **מאניפסטים ספרותיים:** מבחר מאניפסטים של כתבי-עת ועיתונים עבריים בשנים תקפ"א-תשמ"א 1821-1981 / ערכה נורית גוברין, הביאה לדפוס חיה הופמן בסיוע חנה לוק. – [מהד' שנייה מורחבת] – [תל-אביב]: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, תשמ"ד. [3], ה, 159 עמ'. צילום ממקורות שונים.

על הספר: אורי סלע ("קולות קוראים לקוראים") *בידיעות אחרונות*, ג' בטבת תשמ"ד, 9 בדצמבר 1983, במדור: "ממכבש הדפוס"; תלמה אדמון ("שולחן-כתיבה. כתבי-עת והצהרת כוונות") *במעריב*, י"ז בטבת תשמ"ד, 23 בדצמבר 1983, עמ' 39; דן עומר ("תיעוד. מאניפסטים") *הזעזעום הזה*, מס' 2402, י"ד בשבט תשמ"ד, 18 בינואר 1984, עמ' 41, במדור: "נמר של נייר"; בני ציפר ("מאניפסטים ספרותיים") *הזאץ*, ט"ז בשבט תשמ"ד, 20 בינואר 1984, עמ' 17, במדור: "שבוע של ספרים"; משה דור ("מאניפסטים כהיסטוריה ספרותית") *במאזנים*, כרך נ"ז, חוב' 9, אדר ב' תשמ"ד, מרץ 1984, עמ' 57-58; רוביק רוזנטל ("יריד המאניפסטים") *בעל המשמר. חותם*, י"ח בניסן תשמ"ד, 20 באפריל 1984, עמ' 17, 16; יפה ברלוביץ ("בין עתונות לספרות") *בדבר. משא*, ערב שבועות, ה' בסיון תשמ"ד, 5 ביוני 1984, עמ' 15-16.

30. **חילופי-מכתבים בין ישראל כהן ובין ש"י עגנון ודוד בן-גוריון / הקדמות, ישראל כהן; עריכה, נורית גוברין; הערות, חיה הופמן.** – תל אביב: עקד, תשמ"ה, 1985. 207 עמ'. "לציון יובל ה-80 של ישראל כהן".

על הספר: א. ב. יפה ("מגע נפש בנפש. במלאות שמונים שנה לישראל כהן") *בידיעות אחרונות*, כ"ו באייר תשמ"ה, 17 במאי 1985, עמ' 21; יעקב רבי ("תכתובת עם שני גדולי הדור") *בעל המשמר*, י"ח בסיון תשמ"ה, 7 ביוני 1985, עמ' 16-17; יוסף פרידלנדר ("התכתבות") *בדבר*, י"א באב תשמ"ה, 29 ביולי 1985, עמ' 8; בני ציפר ("איגרות") *הזאץ*, י"ג באלול תשמ"ה, 30 באוגוסט 1985, במדור: "שבוע של ספרים"; נעמי גוטקינד ("כיצד לחנך את הכותבים") *הזעזעום*, י"ג אלול תשמ"ה, 30 באוגוסט 1985, עמ' 6; אהוד בן-עזר ("קשה להיות עורך") *בעתון*, 77, שנה ט', גל' 68, אלול תשמ"ה, ספטמבר 1985, עמ' 8; דליה למדני ("חילופי מכתבים") *בלאשה*, גל' 2009, 14 באוקטובר 1985, עמ' 18. במדור: "בסימן קריאה"; נח פניאל ("בין

סופר לסופר ולמדינאי") *דבר. משא*, י' בחשוון תשמ"ו, 25 באוקטובר 1985, עמ' 25; אורי סלע ("תיעוד") *בדיעות אחרונות*, י' בחשוון תשמ"ו, 25 באוקטובר 1985, עמ' 23, במדור: "ממכבש הדפוס"; יוסף פרידלנדר [חתום: י. עמוס] ("חילופי מכתבים") *בהאומה*, מס' 81, חורף תשמ"ו, עמ' 345-346, במדור: "קריאת ביניים"; [ללא חתימה] ("חילופי מכתבים") *בצדק*, כרך ז', חוב' 27-28, תשרי-טבת תשמ"ו, עמ' 98.

31. **עיונים ותגובות / ישראל כהן**; [ליקטה נורית גוברין]. – תל-אביב: עקד, תשמ"ו. 205 עמ'.

על הספר: בני ציפר ("ישראל כהן ז"ל: עיונים ותגובות") *הארץ*, כ"ו בחשוון תשמ"ז, 28 בנובמבר 1986, עמ' 7, במדור: "שבוע של ספרים"; יהושע שמש [חתום: ש. יהושע]. ("ישראל כהן - עיונים ותגובות") *הצופה*, כ"ו בחשוון תשמ"ז, 28 בנובמבר 1986, עמ' 7, במדור: "בין הדף והמדף"; גיורא לשם ("על 'עיונים ותגובות'") *ממעיב*, ג' בכסלו תשמ"ז, 5 בדצמבר 1986, עמ' 28, במדור: "ביקורת הספרות. עיון ראשון"; ראובן קריץ ("מורשתו של מסאי שורשי") *דבר. משא*, י' בכסלו תשמ"ז, 12 בדצמבר 1986 [כונס בספרו: *ערכ דב*, הוצאת פורה, 1990, עמ' 82-83]; יצחק רבי ("ישראל כהן - אחרון המוהיקנים") *הדואר*, שנה 66, גל' ל"ח, ל' בתשרי תשמ"ח, 23 באוקטובר 1987, עמ' 23.

32. **צביה כהן לבית גורדון**: ז' באב תרס"ט (19.7.1909), לודז' – כ"ה בתמוז תש"ן (18.7.1990), תל-אביב / [ערכו נורית גוברין וחגית הלפרין]. – תל אביב: רות בית-אור, תשנ"ב 1992, 112, [2] עמ'. כולל אילן יוחסין. לזכרה, משלה ועליה.

על הספר: עקיבא צימרמן *מהות*, חוב' י', אביב תשנ"ג, 1993, עמ' 113-114.

33. **קפה חם בבוקר**: סיפורים עבריים על זוגיות / בחרה והוסיפה מבוא ואחרית דבר נורית גוברין. – תל אביב: עקד, תשנ"ה 1995, 191 עמ'. – (גוונים).

על הספר: עירית המאירי ("אנתולוגיה של זוגיות") *בדיעות אחרונות*, ט"ו באב תשנ"ה, 11 באוגוסט 1985, עמ' 26, במדור: "האוזן השלישית"; עדנה עברון ("מתחברים לברנר") *בדיעות אחרונות*, י"ג באלול תשנ"ה, 8 בספטמבר 1995, עמ' 28; יעל פלדמן [ללא חתימה] *הדואר*, שנה 74, גל' כג, כ"ו בתשרי תשנ"ו, 20 באוקטובר 1995, במדור "ספרים חדשים"; עמלה עינת ("אין מפלט") *ממעריב*, כ"ב בכסלו תשנ"ו, 15 בדצמבר 1995, עמ' 31; עדנה לוינשטיין ("הבדידות שבתוך הנישואין") *הארץ ספרים*, 10 בינואר 1996, עמ' 6; מלכה שקד (על "קפה חם בבוקר" - אנתולוגיה מאת נורית גוברין), *בעלי שח*, גל' 37, קיץ תשנ"ו, 1996, עמ' 43-47.

34. **תה עם לימון**: סיפורים עבריים על זוגיות בין כסף לזהב / בחרה והוסיפה מבוא ואחרית דבר נורית גוברין. – תל אביב: גוונים, תשנ"ז 1997, 200 עמ'.

על הספר: ירון סחיש ("חתונת הכסף") *בעיתון ירושלים*, י"ט באב תשנ"ז, 22 באוגוסט 1997; יהודית אוריין ("תמונות מחיי נישואין") *בדיעות אחרונות*, 12 בספטמבר 1997, עמ' 26; אמנון נבות ("קפה טחור עם חלב באש") *ממעריב*, 19

בספטמבר 1997, עמ' 31; מירי פז ("זוגיות") בליידי גלובס, גל' 70, ספטמבר-אוקטובר 2002, עמ' 52-56 (גם על 'קפה חם בבוקר').

35. **בודד במערבו**: מיכה יוסף ברדיצ'בסקי בזכרונם של בני זמנו / ערכה והקדימה מבוא – נורית גוברין; הביא לדפוס – אבנר הולצמן. – [חולון]: עיריית חולון – מינהל החינוך והתרבות, בית דבורה ועמנואל, תשנ"ח. 261 עמ'. כולל נספח: שירים על ברדיצ'בסקי ולזכרו.

על הספר: עירית המאירי ("איך משנים זכרונות") *בדיעות אחרונות*, י"ח בסיון תשנ"ח, 12 ביוני 1998, במדור: "האוזן השלישית"; רוחמה אלבג ("שדמות הזיכרון פתוחות למרחב") *ב'ארץ*, ערב סוכות תשס"ג גם על 'בודד במערבו'. תגובה על רשימתה: אבנר הולצמן, "עורכת 'בודד במערבו'", *ה'ארץ*, ה' בחשוון תשס"ב, 11 באוקטובר 2002, במדור: "תגובות".

ג. מאמרים ורשימות מאת נורית גוברין

1950

36. **על מה יש לדון בבעיות התנועה. עדתון. בטאון עדת "אחדות" קן צפון, התנועה המאוחדת**, גל' 4, י"ד בניסן תש"י, 1 באפריל 1950, עמ' 1.

בשנים תש"י-תשי"ב (1950-1952) היתה נורית גוברין בין עורכיו של בטאון זה, שהופיע בסטנסיל, והשתתפה בו דרך קבע ב"דבר המערכת" (ללא חתימה), בזוטות, וברשימות בחתימה: נורית כ.

37. **ביקור בבית הנכאת הלאומי 'בצלאל'**. *עדתון*, גל' 5-6, 11 במאי 1950, עמ' 6.

38. **ימי-עבודה וערכם**. *עדתון*, גל' 7, כ"ו בתמוז תש"י, 11 ביולי 1950, עמ' 5.

חזר ונדפס בספר: *'עלה והגשם. ספר התנועה המאוחדת'*, בעריכת מיכה ליבנה. עורך מדעי: משה ליסק, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1998, עמ' 133-134. ראה מס' 272.

39. **בחוג לפילוסופיה**. *עדתון*, גל' 8, ה' בתשרי תשי"א, 16 בספטמבר 1950, עמ' 11.

1952

40. **השגות על דרך מחשבתנו**. *עדתון*, גל' 9, תמוז תשי"ב, עמ' 7-8.

1953

41. **עם האיחוד. (בעקבות צירוף עדות מקן צפון ומקן ימיה לגרעין אחד)**. *עלון גרעין א' גרעין צפון-ימיה*, סיון תשי"ג, עמ' 9-10.

חזר ונדפס בספר: *'עלה והגשם. ספר התנועה המאוחדת'*, בעריכת מיכה ליבנה. עורך מדעי: משה ליסק, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1998, עמ' 180-181. ראה מס' 272.

1967

42. עיון במסה "ישמעאל" ליעקב שטיינברג. הפועל הצעיר, כרך לח, שנה 60, גל' 17 (ר' בשבט תשכ"ז, 17 בינואר 1967), עמ' 23-24. כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 288-291 בשם: "כי נגע בהם המוות ולא המיתם".
43. בין "קוצו של יוד" לקוצה של אות: שלושה דרכי ביקורת בשלושה סיפורים. מאזנים, כרך כה, חוב' א (סיון תשכ"ז, יוני 1967), עמ' 64-68. עיונים בסיפורי דבורה בארון. כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 280-287.
44. שני מספרים שמשפטים שונה: רשימתו של ברנר: "מפנקס", סיפורה של דבורה בארון: "בני-קידר". הפועל הצעיר, כרך לט, שנה 61, גל' 13 (כ"ד בכסלו תשכ"ח, 26 בדצמבר 1967), עמ' 22-23. כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 292-296.

1968

45. סגנון המאקאמה בספרות העברית בדורות האחרונים. מאסף לדברי ספרות, ביקורת והגות, כרך ח-ט (תשכ"ח 1968), עמ' 394-417. הרצאה ביום עיון באוניברסיטת תל-אביב לזכרו של שלמה שפאן, ר' בשבט תשכ"ח, 5 בפברואר 1968. כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 369-397.
46. "אל התהום": משהו על אמנות הספור של ג. שופמן. הפועל הצעיר, כרך לט, שנה 61, גל' 49-50 (כ"ד באלול תשכ"ח, 17 בספטמבר 1968), עמ' 32-34. כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 236-241, בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 313-318 וב'ג. שופמן: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו (תל-אביב: עם עובד, תשל"ח 1978), עמ' 151-156.

1969

47. ראובן פאהן ומפעלו הספרותי. מבחר כתבים / ראובן פאהן; בחרה והקדימה מבוא נורית גוברין [העורך, ישראל כהן]. – רמת גן: אגודת הסופרים בישראל ליד הוצאת מסדה, 1969) עמ' 7-38. בסוף הספר: ביבליוגרפיה של כתבי פאהן והערכות על יצירתו (עמ' [280]-264).
48. משולם זלמן גולדבוים: ביוגרפיה של משורר שנשכח. הספרות, כרך א', מס' 3-4 (סתיו-חורף תשכ"ט, 1968/1969), עמ' 697-716. כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 125-157. על המאמר: יוסף אורן ("הספרות" במציאותנו הספרותית) בזאק, 27 ביוני 1969, עמ' 23; ח. בוח"ן ("החוברת הכפולה של רבעון 'הספרות'") בלמרחב. משא, א'

- M.H. Bady (Poetul Uitat), *Viata*; 14 עמ' 1969, באוגוסט 1969, עמ' 14, *Noastra*, 27.6.1969.
49. פרסומיו של בנציון בנשלום (כ"ץ) ז"ל. *הספרות*, כרך א', מס' 3-4 (סתיו-חורף תשכ"ט, 1968/1969), עמ' 748-761. רשימה ביבליוגרפית הכוללת 443 ערכים.
50. עיונים במחזה "ידידיה האיסי" למ"ז גולדבוים. *כמה*, חוב' 41 (94) (אביב תשכ"ט 1969 [כ"ח בניסן תשכ"ט, 16 באפריל 1969]), עמ' 28-38. כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 169-158.
51. על שניים מסיפורי ג. שופמן. *מאזנים*, כרך כט, חוב' ב (תמוז תשכ"ט, יולי 1969), עמ' 128-131. על הסיפורים "השניים" ו"ילד זר". כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 229-235, ובספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 359-364.
52. ל"ו תרגומים – ועוד שניים. *הפועל הצעיר*, כרך מא, שנה 63, גל' 9 (א' בכסלו תש"ל, 11 בנובמבר 1969), עמ' 29. על שירו של גיתה "שיר לילה לנווד" בשני נוסחי תרגום של ש. בן-ציון. מילואים לספרו של ישראל כהן "אחד מקור ול"ו תרגום" (הוצאת עקד, תל-אביב תשכ"ח). כונס בספרה 'קריאת הדורות' כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 489-490.

1970

53. הלכה ומעשה ביצירתו של ג. שופמן. *מאזנים*, כרך ל, חוב' ג (שבט תש"ל, פברואר 1970), עמ' 222-235. כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 185-204, ובספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 392-408.
54. "רק שביל". *דבר*, ח' בסיון תש"ל, 12 ביוני 1970, במדור לספרות ואמנות, עמ' 9. על ספרה של רבקה גובר (הוצאת מסדה, תש"ל). כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 269-272.
55. זיקת יצירתו של שופמן למקרא. *כדמלית*, כרך טז (תש"ל), עמ' 61-84. כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 205-228, ובספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 409-427. על המאמר: שלמה רזניק ("במחיצתו של שופמן") בעל *המשמר*, ל' בשבט תשל"ג, 2 בפברואר 1973, עמ' 7.

1971

56. **ראשיתה של דבורה בארון. הספרות, כרך ב', מס' 4 (מארס 1971 תשל"א), עמ' 856-874.**
כולל שלושה נספחים: א. רשימת ספריה של דבורה בארון והסיפורים הכלולים בהם; ב. רשימת הסיפורים של דבורה בארון שלא נכללו בספריה; ג. מפתח הסיפורים של דבורה בארון.
כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 245-279 (כולל רק שני נספחים).
על המאמר: מ.א. [משה אונגרפלד] ("בכמה שורות") *במעריב*, 7 במאי 1971; מרדכי אבישי ("הביקורת על דבורה בארון") *במעריב*, י"ד באייר תשל"ה, 25 באפריל 1975, עמ' 37.
57. **יצירתו של יעקב פיכמן בעיני הביקורת. יעקב פיכמן: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו/ בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה, נורית גוברין (תל-אביב: עם עובד, תשל"א 1971), עמ' 7-31.**
כולל נספחים ביבליוגרפיים (עמ' 209-230).

1972

58. **בינה במקורות. מתודיקה: עיון בדרכי ההוראה העל-יסודית, חוב' ד (תשל"ב), עמ' 14-24.**
על סיפורו של מ"י ברדיצ'בסקי "ההפסקה", סיפורה של דבורה בארון "מצולה" ועל שיריה של אנדה עמיר.
נוסח מורחב של המאמר על מ"י ברדיצ'בסקי נדפס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 79-85 בשם "מקורות הסיפור 'ההפסקה' ודרכי עיבודם", ובגירסה מתוקנת ומורחבת עוד יותר בקובץ 'מיכה יוסף ברדיצ'בסקי – מחקרים ותעודות' (בעריכת אבנר הולצמן, הוצאת מוסד ביאליק, תשס"ב. ראו להלן מס' 313). נוסח מורחב של המאמר על דבורה בארון נדפס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 288-292 בשם "הסיפור 'מצולה' ומקורותיו".
59. **כניעה צורך כיבוש: על שירתה של אנדה עמיר. מאזנים, כרך לה, חוב' 2 (תמוז תשל"ב, יולי 1972), עמ' 134-137.**
דברים במסיבה במועדון מילוא לציון יובל השבעים של המשוררת, י"ח בתמוז תשל"ב, 30 ביוני 1972.
כונס בספרה 'קריאת הדורות' (תשס"ב 2002), כרך ב, עמ' 187-192.

1973

60. **"שי של ספרות": מבוא על דיוקנו של כתב-העת. "שי של ספרות": מוסף ספרותי לשבועון 'חדשות מהארץ' (תרע"ח-תרע"ט) – מהדורת צילום / הביאה לדפוס והקדימה מבוא על דיוקנו של כתב-העת, נורית גוברין – (תל-אביב: עקד, אוניברסיטת תל-אביב, תשל"ג 1973), עמ' 128-5.**

61. **בין יעקב פיכמן לנתן אלתרמן. ערוגות:** קובץ לזכרו של יעקב פיכמן, חוב' א (אייר תשל"ג מאי 1973), עמ' 13-24.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות' (תשס"ב 2002), כרך א, עמ' 208-220.
62. **קוים להתפתחות הביקורת על יצירתו הסיפורית של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי. מיכה יוסף ברדיצ'בסקי <בן גריון>:** מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו הסיפורית / בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה נורית גוברין (תל-אביב: עם עובד, תשל"ג 1973), עמ' 7-51.
 כולל ביבליוגרפיה על מ"י ברדיצ'בסקי ויצירתו (עמ' 268-282).
 כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 11-65.
63. **ראשיתו של שופמן (תרס"ב-תרע"ג).** מאזנים, כרך לו, חוב' 6 (אייר תשל"ג, מאי 1973), עמ' 404-412; כרך לז, חוב' 1 (סיון תשל"ג, יוני 1973), עמ' 37-44; כרך לז, חוב' 2 (תמוז תשל"ג, יולי 1973), עמ' 125-133.
 כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 89-136, וכן, בשינויים, בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), עמ' 68-113.
64. **ראשית הביקורת על יצירתו של גרשם שופמן. הספרות, כרך ד', מס' 4 (אוקטובר 1973 תשל"ד), עמ' 726-751.**
 כולל חמישה נספחים: א. ספריו של גרשון שופמן והסיפורים הכלולים בהם; ב. כתבי שופמן, תרס"ב-תרע"ג (סיפורים, שירים, תרגומים ומאמרי ביקורת); ג. מאמרי הביקורת על שופמן בשנים תרס"ב-תרע"ט; ד. תרגומיו של שופמן; ה. הקדמתו של שופמן לספר שריו של אברהם רייזין "ציט ליעדער".
 כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 137-184 (ללא הנספח השני) ובספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 477-461 (ללא הנספחים).

1974

65. **"רוח הקדים" למשורר יעקב פיכמן. בצרון, שנה לה, כרך סה, חוב' ג (310) (שבט-אדר תשל"ד, ינואר-פברואר 1974), עמ' 115-118.**
 כונס בספרה 'קריאת הדורות' (תשס"ב 2002), כרך א, עמ' 202-207.
66. **הסיפור "אויבי" למ.י. ברדיצ'בסקי. מאזנים, כרך לט, חוב' 2 (תמוז תשל"ד, יולי 1974), עמ' 95-102.**
 כונס בספרה 'מעגלים' (1975), עמ' 66-78.

1975

67. **"אידיליות ים" ליעקב פיכמן. ספר היובל לשמעון הלקין: במלאת לו שבעים וחמש שנים / ערכוהו בעז שכביץ ומנחם פרי (ירושלים: ראובן מס, תשל"ה 1975), עמ' 627-653.**
 כונס בספרה 'קריאת הדורות' (תשס"ב 2002), כרך א, עמ' 178-201.

68. ביאליק וש. בן-ציון. מאסף מוקדש ליצירת חיים נחמן ביאליק, בעריכת הלל ברזל, כרך י (תשל"ה 1975), עמ' 298-304.
 על המאמר: משה גיורא אלימלך ("שירת ביאליק במציאות שנות השבעים") מארץ, 10 באוקטובר 1975.
69. שופמן וברנר. מחברות לחקר יצירתו ופעלו של י.ח. ברנר, חוב' א (מאי 1975), עמ' 107-145.
 כונס בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 498-532.
 על המאמר: אהוד בן-עזר ("מחברות לחקר ברנר") בדיעות אחרונות, ז' בתשרי תשל"ו, 12 בספטמבר 1975, עמ' 4-5.
70. ג. שופמן: "במצור ובמצוק". מאזנים, כרך מ, חוב' 5-6 (ניסן-אייר תשל"ה, אפריל-מאי 1975), עמ' 409-419; כרך מא, חוב' 1 (סיון תשל"ה, יוני 1975), עמ' 55-63.
 כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 50-77 ובספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 328-358.
71. העלמה עם הצמות השחורות מנוה צדק. עת-מול, כרך א, גל' 2 (4) (כסלו תשל"ו, נובמבר 1975), עמ' 8-11.
 "דבורה בארון סיפרה על הגירוש מארץ-ישראל ותיארה את חייה. בשנותיה האחרונות נסגרה בביתה."

1976

72. עם הקובץ. ערוגות. קובץ לזכרו של יעקב פייכמן, חוברת ב', אייר תשל"ו, עמ' 5-6.
 דברי מבוא לקובץ שהופיע בעריכתה של נורית גוברין.
73. מהפכת אוקטובר בראי הספרות העברית. שבות: יהדות ברית-המועצות ומזרח אירופה, כרך 4 (תשל"ו 1976), עמ' 71-93.
 כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 78-118.
 נוסח מקוצר פורסם בעתון 77, שנה יא, גל' 94-95 (כסלו-טבת תשמ"ח, נובמבר-דצמבר 1987), עמ' 31. ראה מס' 177. נוסח אנגלי, ראה מס' 229.
74. אגדה ומציאות ב"נרודי עמשי השומר" ליעקב רבינוביץ. ביקורת ופרשנות, חוב' 9-10 (תשרי תשל"ז, אוקטובר 1976), עמ' 47-91.
 כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 20-49.
 על המאמר: אהוד בן-עזר ("אור חדש על עמשי השומר") בעל המשמר. דף לספרות ולאמנות, ט"ז בשבט תשל"ז, 4 בפברואר 1977, עמ' 6.
75. ידידות עמוקה ו'איבת-עולם': חליפת מכתבים בין מיכה יוסף ברדיצ'בסקי לג. שופמן. ידיעות אחרונות, כ"ו בחשוון תשל"ז, 19 בנובמבר 1976, במוסף 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 1.
 כונס בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 546-553.

1977

76. "ימים ולילות" – ממרחק הימים. מאזנים, כרך מד, חוב' 3 (שבט תשל"ז, פברואר 1977), עמ' 177-186; כרך מד, חוב' 4 (אדר תשל"ז, מארס 1977), עמ' 287-293.
נחתם: אוקטובר 1976.
על ספרו של נתן ביסטריצקי <אגמון> (ירושלים, תרפ"ו).
כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 203-225.
77. מאכזבה בלבוש האלגוריה לנחמה בלבוש האוטופיה. על המשמר, י"ג בניסן תשל"ז, 1 באפריל 1977, עמ' 10-11, 14 (ב'דפים לספרות').
על יצירתו של ח"ש בן-אברם.
כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 119-132.
78. 'גבולות' – דיוקנו של כתב-עת. סימן קריאה, חוב' 7 (מאי 1977), עמ' 407-418.
על כתב-עת בעריכת ג. שופמן וצבי דיזנדרוק מטבת תרע"ט עד תחילת תרפ"א.
כונס בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג, 1982), כרך ב', עמ' 588-605.
79. אימתי התחילה דבורה בארון לפרסם? על המשמר, י"ד בתשרי תשל"ח, 26 בספטמבר 1977, עמ' 6, 7.

1978

80. סיפורי-המהפכה כסוג ספרותי. מאסף, כרך יא (תשל"ח 1978), עמ' 236-256.
על סיפורי חיים הזז.
כונס בספרה 'מפתחות' (תשל"ח 1978), עמ' 133-153.
על המאמר: יצחק בן-מרדכי ("אסיף") מכר, י"ב בטבת תשל"ט, 13 בינואר 1979.
81. עקירה צורך הנחה: על "הגולים" לדבורה בארון.
נדפס לראשונה בספרה 'מפתחות' (תשל"ח 1978), עמ' 154-178.
על המאמר: אורלי לובין ("זוטות ממטבחה של נחמה. לאומיות אלטרנטיבית ב'הגולים' של דבורה בארון") במיאודיה וביקורת, 1995, עמ' 159-175. כונס בספרה: אשה קודאת אשה, 2003.
82. בין מאבק לכניעה: "קול הדמים", "אדם בארץ" ו"עינים ונהרות" לג. שופמן.
נדפס לראשונה בספרה 'מפתחות' (תשל"ח 1978), עמ' 179-202. כונס גם בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג, 1982), כרך ב', עמ' 365-391.
83. מהלכה של הביקורת על סיפורי ג. שופמן. ג. שופמן: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו / בחרה, ערכה וצירפה מבוא וביבליוגרפיה, נורית גוברין (תל-אביב: עם עובד, תשל"ח 1978), עמ' 7-42.
כולל נספחים ביבליוגרפיים (עמ' 203-221).

84. **בין קסם לרסן: על השפעת מאמרו של ברנר: "הז'אנר הארצישראלי ואביזריהו". מאזנים, כרך מו, חוב' 2 (טבת תשל"ח, ינואר 1978), עמ' 111-118.**

כונס בספרה *'מפתחות' (תשל"ח, 1978), עמ' 9-19* ובספרה *'ברנר - "אובד עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א, 1991), עמ' 179-200.*

על המאמר: [ללא חתימה] ("על ספרות") *בהארץ*, 7 באפריל 1978.

85. **יהודים בין האילנות. עת-מול, כרך ד, גל' 1 (21) (אלול תשל"ח, ספטמבר 1978), עמ' 3-5.**

"המאבק בין האיכרים והפועלים בעיני סופרים. "אם המושבות" בראשית המאה - 'עיריה של בני חורין'. אברהם שפירא - 'גיבור' של ספרות. אירועים שונים בעיניים שונות."

על פתח-תקווה בספרות העלייה השנייה.

86. **פתח-תקווה – זירת ההתרחשות. עתון 77, שנה ב, גל' 11-12 (תשרי תשל"ט, אוקטובר 1978), עמ' 20-22.**

על פתח תקווה ביצירות זאב יעבץ, אז"ר, ש. בן-ציון, יהודה ראב, אברהם שפירא, יוסף לואידור, שלמה צמח, ש"י עגנון, יהושע קנז ועוד.

הרצאה בסמינר שיין לרגל מלאות 100 שנה לפתח-תקווה, 14 ביוני 1977.

כונס בספרה *'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 146-162.*

1979

87. **מעגלו של פולמוס (הוויכוח של ג. שופמן עם חבורת "כתובים"). מאזנים, כרך מח, חוב' 5-6 <ספר היובל (תרפ"ט-תשל"ט)> (ניסן-אייר תשל"ט, אפריל-מאי 1979), עמ' 77-94.**

כונס בספרה *'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 428-459.*

88. **הקובץ הספרותי 'פרט' בעריכתו של ג. שופמן. סימן קריאה, חוב' 9 (מאי 1979), עמ' 405-421.**

כונס בספרה *'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 606-634.*

89. **חוג'ה מוסה מספר על השייך עבד אלקאדר. עת-מול, כרך ד, גל' 6 (26) (תמוז תשל"ט, יולי 1979), עמ' 15-17.**

"משה סמילנסקי, 'הסופר הארצישראלי הראשון', תיאר את ההתיישבות היהודית בעיני 'הצד השני'."

הרצאה בסדרה: "יצירות נבחרות בספרות העברית", אוניברסיטת תל-אביב, דצמבר 1976.

כונס בספרה *'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 283-287* בשם: "אכן נוכחתי לדעת כי טעיתי..."

90. **שופמן, גרשם. האנציקלופדיה העברית, כללית, יהודית וארצישראלית, כרך לא (ירושלים: חברה להוצאת אנציקלופדיות, תשל"ט <נובמבר 1979>), עמ' 643-645.**

1980

91. **רבע השקל / יוסף יואל ריבלין. עתון 77, שנה ד, גל' 21 (אייר-תמוז תש"ם, מאי-יוני 1980), עמ' 39.**
הביאה לדפוס והעירה, נורית גוברין.
92. **מבוא: ישראל כהן בעיני הביקורת. מסלול: ספר היובל לישראל כהן במלאות לו שבעים וחמש שנה / ערכה נורית גוברין. (תל אביב: הוצאת ועד-היובל על-ידי עקד, תש"ם), עמ' 1-73.**
פרק יד מתוך המאמר כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 74-80, בשם: "פמליה" בעריכת ישראל כהן". נחתם: סיון תש"ם.
93. **"תוכחה מגלה". ידע עם, כרך כ, מס' 47-48 (<חשוון> תשמ"א, <אוקטובר> 1980), עמ' 15-28.**
על "בית תבנה" מאת ברדיצ'בסקי, "בן עזאי התימני" מאת ל"א אריאלי, "איש התוכחה" מאת דבורה בארון ו"עריק" מאת עזרא המנחם.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 443-461.
94. **אריה ליפשיץ: 'הווייתה של תקופה – יצירות ודיוקנאות בספרות העלייה השלישית', מבחר סקירות, חוב' ג' (על ספרים שהופיעו בשנים תשל"ט-תש"ם) משרד החינוך והתרבות, חשוון תשמ"א (אוקטובר 1980), עמ' 34.**
רשימת ביקורת לא חתומה.
95. **דן מירון: 'כיוון אורות – תחנות בסיפורת העברית המודרנית', מבחר סקירות, חוב' ד', משרד החינוך והתרבות, 1980.**
רשימת ביקורת לא חתומה. מראה המקום אינו ודאי.
96. **הסופרת הארצישראלית הראשונה. עת-מול, כרך י, גל' 2 (כסלו תשמ"א, נובמבר 1980), עמ' 3-5.**
על נחמה פוחצ'בסקי והרומן שלה 'במדורן'. ראה גם מס' 102, 322, 330. הדברים נכללו גם בפרק "נפ"ש מראשון לציון הומיה" בספר 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 162-164.
- על המאמר: אורי סלע (?) ("הסופרת הראשונה") *בדיעות אחרונות*, 21 בנובמבר 1980, במדור: "כתבי-עת".
97. **"אין המולדת מוציאה את האדם מיגונו": על יצירתו של יהודה יערי, בהגיעו לגבורות. ידיעות אחרונות, י"ט בטבת תשמ"א, 26 בדצמבר 1980, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 22.**
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 290-297.

1981

98. **פחד להחזיק בעט-כותבים: בין נחום גוטמן לאביו ש. בן-ציון. עתון 77, שנה ה, גל' 25 (שבט-אדר א תשמ"א, ינואר-פברואר 1981), עמ' 21-20.**

- כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 353-344.
99. במבוכך. מאזנים, כרך נב, חוב' 3 (שבט תשמ"א, פברואר 1981), עמ' 211-216, 238.
- ביקורת על הרומן 'מינוטאור' מאת בנימין תמוז (הקיבוץ המאוחד, תש"ם).
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 166-156.
100. מכתב למערכת. מאזנים, כרך נב, חוב' 4 (אדר א-ב תשמ"א, מארס 1981), עמ' 303.
- על מעמדו המרכזי של י"ח ברנר בביקורת עגנון. הערה למאמרה של יהודית צוויק <"ראשיתה של ביקורת-עגנון (תרס"ט-תרצ"ב)" במאזנים, כרך נב, חוב' 2 (טבת תשמ"א, ינואר 1981), עמ' 95-103 > ותשובה באותו המקום מאת יהודית צוויק.
101. "ברכת המוות השלווה": על אנדה עמיר וספר שיריה האחרון "ובכל זאת". ידיעות אחרונות, כ"ח באדר ב' תשמ"א, 3 באפריל 1981, עמ' 23, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות'.
- דברים במסיבה בבית-הסופר לכבוד הופעת הספר, 15 בינואר 1981.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 193-197.
102. סימניה של ספרות חיה ומתפתחת. זהות, חוב' א (אייר תשמ"א, מאי 1981), עמ' 73.
- סימפוזיון-בכתב של כתב-העת 'זהות', בנושא: יחסה של קרית-ספר העברית כלפי יוצריה.
103. במדרון: כתב יד בלתי ידוע של נחמה פוחצ'בסקי. על המשמר, ב' באייר תשמ"א, 6 במאי 1981, עמ' 56-57.
- ראה גם מס' 96, 323, 332. הדברים נכללו גם בפרק "נפ"ש מראשון לציון הומיה" בספר 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 162-164.
104. נפתלי טוקר: 'חזיון חולות וירכתי עולם' – על זיקת המקום והזמן בסיפורי אשר ברש', מבחר סקירות, חוב' ו', על ספרים שהופיעו בשנים תשל"ט - תשמ"א, משרד החינוך והתרבות, סיון תשמ"א (יוני 1981), עמ' 52-53.
- רשימת ביקורת לא חתומה.
105. מאבקו של ג. שופמן עם ארץ-ישראל. דברי הקונגרס העולמי השמיני למדעי היהדות, חטיבה ג (ירושלים: האיגוד העולמי למדעי היהדות, תשמ"ב), עמ' 247-251.
- הקונגרס נערך בירושלים, ט"ז-כ"א באב תשמ"א, 16-21 באוגוסט 1981.
- כונס בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך א', עמ' 169-202.
106. בין ג. שופמן לאורי צבי גרינברג: "אחרי ואחריך יהא עצוב בשדה-ספר שלנו" (אצ"ג לשופמן). מאזנים, כרך נג, גל' 3-4 (אב-אלול תשמ"א, אוגוסט-ספטמבר 1981), עמ' 231-238, 264.
- כונס בספרה 'מאופק אל אופק' (תשמ"ג 1982), כרך ב', עמ' 576-587.

107. **מי יודע מקור הציטטה? ידיעות אחרונות**, ד' בתשרי תשמ"ב, 2 באוקטובר 1981, עמ' 22, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות'. מכתב לעורך על מקורה של ציטטה באחת מרשימותיו של ג. שופמן שפורסמה ב'דבר' בשנת 1940.
108. **הגבוה, הגוף והמוצע**: על סיפורו של אשר ברש 'אחת ושלושה'. **עתון 77**, שנה ה', גל' 30 (חשוון-כסלו תשמ"ב, נובמבר-דצמבר 1981), עמ' 28-31.
- חזר ונדפס בקובץ **אשר ברש: מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו** / בעריכת נורית תמיר-סמילנסקי (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988), עמ' 115-132. כונס בספרה 'ברנר: "אובד-עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 147-161.
- על המאמר: שלמה פפירבלט ("שתי חגיגות בשני כתבי-עת. א. חמש שנים ל'עתון 77" **בידיעות אחרונות. תרבות ספרות אמנות**, ט"ו בכסלו תשמ"ב, 11 בדצמבר 1981, עמ' 4).

1982

109. **גלגולו הספרותי של חשבון אישי**: על צמד הגיבורים המנוגדים בסיפורו של י"ח ברנר 'בין מים למים'. **ביקורת ופרשנות**, חוב' 17 (אדר תשמ"ב, פברואר 1982), עמ' 111-131.
- "יסודו של מאמר זה בשתי הרצאות: האחת, "דיוקנו של חוקר-הספרות כבלש ספרותי", הושמעה בבית-הסופר ביום 7.12.1978 במסיבה לכבוד ספרי 'מפתחות' (הוצאת הקיבוץ המאוחד ואוניברסיטת ת"א, תשל"ח); והשנייה, "חשיבותו של היסוד הביוגרפי במחקר הספרותי", הושמעה ביום 29.4.1980 באוניברסיטת בר-אילן, בכנס: "דרכים בפרשנות ספרותית". בשתי ההרצאות קדם לניתוח הדוגמא הספרותית חלק תיאורטי, שעניינו: צורת עבודתו של חוקר הספרות וחשיבותו של היסוד הביוגרפי במחקר הספרותי, תוך הכרת מגבלותיו וגבולותיו. חלק זה הושמט כאן, והושאר הניתוח של הדוגמה הספרותית, כדי למנוע פיצולו של המאמר וכדי לרכזו בנושא אחד."
- כונס בספרה 'ברנר: "אובד-עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 123-146.
110. **הנערה היפה בקיבוץ**: ויכוח על סיפור אחד. **ידיעות אחרונות**, כ"ז בסיון תשמ"ב, 18 ביוני 1982, עמ' 11, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות'. על סיפורו של ג. שופמן "בין גלבוץ לגלעד" והסערה אשר עורר לאחר שפורסם ב'דבר' באפריל 1939.
- פרק מתוך הספר **'מאופק אל אופק. ג. שופמן – פרקי חיים ויצירה'**.
111. **מדוע נענש הפרופסור העיוור?**: על "נקמה של תיבת זמרה" מאת ג. שופמן. **זהות**, חוב' ב (קיץ תשמ"ב 1982), עמ' 99-104.
- פרק מתוך הספר **'מאופק אל אופק. ג. שופמן – פרקי חיים ויצירה'**, חלק ב (תשמ"ג 1982), עמ' 319-327.
112. **האם לנגן את וגנר?**: ויכוח שנערך לפני שבעים שנה בארץ. **עת-מול**, כרך ז', גל' 6 (44) (אב תשמ"ב, יולי 1982), עמ' 14-15.

- "ויכוח שנערך לפני שבעים שנה [תרע"ב] בארץ; חמדה בן-יהודה: כן, לוי-אפשטיין: לא, נחמה פוחצ'בסקי: עוסקים הרבה במוסיקה."
על המאמר: משה דור ("ואגנר: ויכוח ישן") *במעריב*. ספרות. אמנות. ביקורת, א' באלול תשמ"ב, 20 באוגוסט 1982, עמ' 30.
113. יוסף חיים ברנר כדמות ביצירה הספרותית. *עתון 77*, שנה ו, גל' 35 (אלול תשמ"ב-חשוון תשמ"ג, ספטמבר-אוקטובר 1982), עמ' 44-45.
ראה גם מס' 143.
- נוסח מורחב כונס בספרה 'ברנר: "אובד-עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 112-111.
114. האימה הגדולה והשאיפה לגאולה. על המשמר, כ"ו בחשוון תשמ"ג, 12 בנובמבר 1982, עמ' 6 (ב'דף לספרות).
דין בסיפורו של יהודה יערי "מה שלא סיפר לה עד כה".
חזר ונדפס ב*הדואר*, שנה 62, גל' ז (א' בטבת תשמ"ג, 17 בדצמבר 1982), עמ' 101-100.
נוסח אנגלי – ראה להלן (מס' 115).
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 298-300.
115. **The Great Fear and the Striving for Redemption.**
Modern Hebrew literature, vol. 8, no. 1/2 (Fall-Winter 1982/83), pp. 28-32.

1983

116. מיכה יוסף ברדיצ'בסקי וארץ ישראל. על שיה, גל' 17-18 (תשמ"ג 1983), עמ' 85-96.
יסודו של מאמר זה ביום עיון של החוגים לספרות של ברית התנועה הקיבוצית, ביום 10.6.1979.
נוסח מורחב כונס בספרה 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 13-37, בשם: מ"י ברדיצ'בסקי והרעיון הציוני.
על המאמר: דן עומר ("כתבי-עת. עלי-שיח") *בהעולם הזה*, שנה 47, מס' 2393, ג' באב תשמ"ג, 13 ביולי 1983, עמ' 54.
117. דב סדן הפולמוסן. *ידיעות אחרונות*, כ"ו באדר תשמ"ג, 11 במארכ 1983, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 2, 8.
הוסיף לרשימה זו ג. קרסל במכתב לעורך *בידיעות אחרונות*, י"א בניסן תשמ"ג, 25 במארכ 1983, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 7.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 356-362.
118. נפתולי-יצירה: חמישים שנה לפטירתו של ש. בן-ציון. *סימן קריאה*, חוב' 17-16 (אפריל 1983), עמ' 578-592.
- נוסח מקוצר נדפס ב*שנתון הספר היהודי (Jewish Book Annual)*, כרך 39 (תשמ"ב 1982-1981), עמ' 61-75.

- הנוסח המלא כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 264-287 בשם: 'מחיר הראשונות'.
119. **נפ"ש מראשון לציון הומיה**: נחמה פוחצ'בסקי – מספרת ארץ-ישראלית. *מְלֵאָת*, כרך א (סיון תשמ"ג, מאי 1983), עמ' 273-309.
- נוסח מורחב כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 114-171.
- על המאמר: הרמן זפרט ("סופרת אחת ו-17 גופות. נחמה פוחצ'בסקי – במלאות 60 למותה") *בהדואר*, שנה 74, גל' ו', י"ט בשבט תשנ"ה, 20 בינואר 1995, עמ' 17-18.
120. **יוסף הנודד: "במבואות ירושלים"**. *עתון 77*, שנה ז, גל' 42 (סיון תשמ"ג, יוני 1983), עמ' 35-36.
- על סיפורו של יוסף צבי רמון 'במבואות ירושלים'.
- נוסח מורחב כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 257-263.
121. **הבן והתלמיד**: עמנואל בן-גריון – לגבורות. *ידיעות אחרונות*, ו' בתמוז תשמ"ג, 17 ביוני 1983, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 4.
- כונס בספרה *קריאת הדורות*, כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 431-433.
122. **"למצוא את בני ריכב"**. *עתון 77*, שנה ז, גל' 43 (אב תשמ"ג, יולי 1983), עמ' 48-49.
- על סיפורו של חמדה בן-יהודה 'חוות בני ריכב'.
- נוסח מורחב כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 45-52.
- על המאמר: דב גניחובסקי ("אפרים ושולמית: ספור אהבה בהמשכים") *בקול ירושלים*, כ"ו בכסלו תשמ"ד, 2 בדצמבר 1983, עמ' 26.
123. **הזמנה למלחמת שניים**. *עת-מול*, כרך ח, גל' 6 (50) (אב תשמ"ג יולי 1983), עמ' 19-21.
- "אליהו מונצ'יק-מרגלית מזמין ל'דואל' את יוסף אהרנוביץ ומציע כי מי שיישאר בחיים יטפל בשתי המשפחות. הדיון, המשפט והפשרה".
- כונס בספרה *קריאת הדורות*, כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 409-416.
- על המאמר: מאיר בן-גור ("מעשה בבראונינג בבנק הפועלים") *במעדיב*, ז' באלול תשמ"ג, 16 באוגוסט 1983; ירון לונדון ("דו-קרב בבנק הפועלים") *במעדיב*, ל' בתשרי תשמ"ד, 7 באוקטובר 1983, עמ' 35, במדור: "קריאה"; דן עומר ("כתבי-עת. עת-מול 50") *במעולם הזה*, מס' 2407, 19 באוקטובר 1983, עמ' 57.
124. **מכתב למערכת בעקבות הביבליוגרפיה של יוסף ירושלמי "יצחק בבל בעברית"** ("עלי-שיח" 18-17). *עלי שיח*, גל' 19-20 (סתיו תשמ"ד 1983), עמ' 350.
125. **"מיומנה של ירושלמית"**: הציירת אירה יאן כמספרת ארצישראלית. *עתון 77*, שנה ז, גל' 46 (חשוון תשמ"ד, אוקטובר 1983), עמ' 44-47.
- נוסח מורחב כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 354-391.

126. 'מאניפסטים ספרותיים' – פתח-דבר. מאניפסטים ספרותיים : מבחר מאניפסטים של כתבי-עת ועיתונים עבריים בשנים תקפ"א-תשמ"א -1981 / 1921 / ערכה נורית גוברין , הביאה לדפוס חיה הופמן בסיוע חנה לוק (תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, <חשוון> תשמ"ד, <אוקטובר 1983>), עמ' א-ה.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 9-14.
 127. ההיסטוריה כחומר גלם ליצירה הספרותית. בין היסטוריה לספרות / הביאה לדפוס מיכל אורון (תל-אביב: דיונון, חנוכה תשמ"ד, דצמבר 1983), עמ' 9-19.
 הרצאת הפתיחה במסגרת הסדרה 'יצירות נבחרות בספרות העברית בנושא בין היסטוריה לספרות' (תשמ"ג 1983).
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 26-41.
 128. ציוניה: (מחיי החלוצים) עתון 77, שנה ז, גל' 47-48 (כסלו-טבת תשמ"ד, נובמבר-דצמבר 1983), עמ' 42-45.
 על סיפוריו הארצישראליים של אריה יפה.
 נוסח מורחב כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 240-256.

129. **Exile in Egypt in World War I And Its Reflection in Hebrew Literature**, *Bulletin of the The Israeli Academic Center in Cairo*, No. 3, Winter 1983/4.

1984

130. שעשועיו הרציניים של דב סדן. ידיעות אחרונות, ט"ז בשבט תשמ"ד, 20 בינואר 1984, עמ' 20, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות'.
 ביקורת על ספרו של דב סדן "אבני שעשוע", כרך ראשון: לשון, סופר וספר (תל-אביב: עקד, ביוזמת הוועד הציבורי להוצאת כתבי דב סדן, תשמ"ג).
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 369-374.
 131. "נוגע בדבר": מחאתו של א. ד. גורדון. עתון 77, שנה ז, גל' 51 (אדר ב תשמ"ד, מארס 1984), עמ' 31-33, 39.
 נוסח מורחב כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 172-186.
 על המאמר: לאה דובב בתל-אביב, גל' 2, י"א בניסן תשמ"ד, 13 באפריל 1984, עמ' 13; אוריאל אופק ("זיהוי ה'מצטלם' וה'מצלם'") בעתון 77, שנה ה, גל' 52-53, ניסן-אייר תשמ"ד, אפריל-מאי 1984, עמ' 6.
 132. הנסתרות בנגלות: על השירה והפרוזה של אשר ברש. ספר הכנס: הכנס הבינאוניברסיטאי לחקר הספרות העברית <12.4.84-9.4.84 / ערכה זיוה שמיר (תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, החוג לספרות עברית, מכון כץ לחקר הספרות העברית, 1984), עמ' 26-28.

- תמצית ההרצאה.
 נוסח מורחב פורסם ב'שנתון הספר היהודי' (ראה מס' 152) ונוסח מלא ב'ביקורת ופרשנות' (ראה מס' 162).
- כונס בספרה *קריאת הדורות*, כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 259-280.
133. **שיח-סופרים**: בעקבות מכתב לא-נודע של ברנר. *עתון 77*, שנה ח, גל' 52-53 (ניסן-אייר תשמ"ד, אפריל-מאי 1984), עמ' 52-55.
- נוסח מורחב כונס בספרה *ברנר: "אובד-עצות" ומורה דרך* (תשנ"א 1991), עמ' 292-309.
134. **ג. שופמן כסופר ילדים. ספרות ילדים ונוער**, חוב' לט-מ (ניסן תשמ"ד, מאי 1984), עמ' 24-29.
- כונס בספרה *קריאת הדורות*, כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 281-286.
135. **רישומה של העלייה הראשונה בספרות העברית. יד לקודא**, כרך כא, חוב' א-ב (ניסן תשמ"ד), עמ' 54-59 (תמצית באנגלית בעמ' 88-89) הרצאה ביום עיון לספרנים בבית אריאלה ביום ח בכסלו תשמ"ג, 24 בנובמבר 1982. ההרצאה התבססה על 'שרשים וצמרות'.
136. **"מאורע ברנר": חידה. ידיעות אחרונות**, כ"ג באייר תשמ"ד, 25 במאי 1984, במדור 'תרבות, ספרות, אמנות', עמ' 4. נסיון לגלות מחבר פארודיה בעניין "מאורע ברנר".
137. **מצרים בספרות העברית. עת-מול**, כרך ט, גל' 5 (55) (סיון תשמ"ד, יוני 1984), עמ' 12-13.
- "פגישות בני ארץ-ישראל עם מצרים – זכרונות ומציאות, גלות וגן-עדן עלי אדמות".
138. **"יצירות נאות שרוח ארץ-ישראל שורה עליהן"**: על הכמיהה ליצירה אחרת בארץ-ישראל. *כנס לונדון*: הכנס העברי המדעי הששי באירופה, יוניברסיטי קולג', לונדון / מאורגן על ידי ברית עברית עולמית בשיתוף עם יוניברסיטי קולג', לונדון (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשמ"ח 1987), עמ' 55-62.
- הכנס נערך באלול תשמ"ד, ספטמבר 1984.
139. **על שלושה ועל רביעי**: "ארבעה שומרים" מאת מנחם אוסישקין. *עתון 77*, שנה ח, גל' 56 (אלול תשמ"ד, ספטמבר 1984), עמ' 36, 39, 53.
- נוסח מורחב כונס בספרה *דבש מסלע*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 53-61, בשם: 'בין נוצרים ליהודים: מנחם אוסישקין'.
140. **שני מכתבים של טשרניחובסקי. מעדיב**, כ"ט באלול תשמ"ד, 26 בספטמבר 1984, עמ' 44; ט' בתשרי תשמ"ה, 5 באוקטובר 1984, עמ' 32.
- מתפרסם לציון יום הזכרון ה-41 לפטירתו של טשרניחובסקי. על המאמר: יעקב צור ("טשרניחובסקי והקצב בשירה"), *במעדיב*, ד' בחשוון תשמ"ה, 2 בנובמבר 1984, עמ' 27.
141. **הספרות והחיים: אמת מארץ ישראל**: עוד על אירה יאן כמספרת ארץ-ישראלית. *על המשמר*, י"ד בתשרי תשמ"ה, 10 באוקטובר 1984, עמ' 12, 15.

- נוסח מורחב כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 354-391.
142. מתנת בשר: "כפרות" – סיפור לא-ידוע של ש"י עגנון. עתון 77, שנה ח, גל' 58 (חשוון תשמ"ה, נובמבר 1984), עמ' 11-13.
- כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 230-239 בשם: 'מתנת-בשר: "כפרות" – סיפור עלום של ש"י עגנון'.
143. יוסף חיים ברנר כדמות ביצירה הספרותית. מחברות ברנר, כרך ג-ד (<כסלו> תשמ"ה, 1984), עמ' 95-144.
- נוסח מוקדם פורסם ב'עתון 77' (ראה מס' 113).
- "מאמר זה הוא פרק ממחקר כולל יותר על סופרים כדמויות ביצירה ספרותית (ביניהם ברנר, שופמן, אד"ג, ש. בן-ציון ואחרים). פרקים ממחקר זה ישולבו בספרי על חייו ויצירתו של ג. שופמן הנמצא בהכנה."
- נוסח מורחב כונס בספרה 'ברנר: "אובד-עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 111-122.
- על המאמר: יאירה גנוסר ("הנאת הקריאה על ברנר") בעתון 77, שנה ט', גל' 62, ניסן תשמ"ה, מרס 1985, עמ' 42.

1985

144. **The Influence of the Early Years On Hebrew Literature in Israel.** *The Great Transition: the recovery of the lost centers of modern Hebrew literature / edited by Glenda Abramson and Tudor Parfitt.* (Totowa, NJ: Rowman & Allanheld, 1985), pp. 135-144 (Oxford Centre for Postgraduate Hebrew Studies).
145. דבורה בארון – מגילוי לכיסוי: על סיפורי הראשית של דבורה בארון. בצדון, כרך ו, גל' 24-25 (355-354) (אדר תשמ"ה, מארס 1985), עמ' 56-62.
- נוסח מורחב כונס בספרה 'המחצית הראשונה: דבורה בארון – חייה ויצירתה, תרמ"ח-תרפ"ג' (תשמ"ח 1988), עמ' 11-21.
146. **The First Aliyah in Hebrew Literature.** *Modern Hebrew Literature*, vol. 10, no. 3/4 (Spring/Summer 1985), pp. 38-43.
147. חייו הקצרים של "חיינו" בעריכת ק"ל סילמן. עתון 77, שנה ט, גל' 63 (אייר תשמ"ה, אפריל 1985), 32-34; גל' 64-65 (סיון-תמוז תשמ"ה, מאי-יוני 1985), עמ' 30-31.
- ראה גם מס' 156. נוסח מתוקן כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 207-229.

על המאמר: יפה ברלוביץ ("אוכלי עמי אכלו לחם": עיון ביצירתו של נח שפירא מ'ברנ"ש ועד ל'אבו-שולמית") *בעתון 77*, שנה ט, גל' 69, חשוון תשמ"ו, אוקטובר 1985, עמ' 34-36; משה דור ("עת-מול והיום") *במעריב*, י"ד בשבט תשמ"ו, 24 בינואר 1986, עמ' 26, במדור: "ג. ב."; דב גניחובסקי ("חייו הקצרים של 'חיינו'") *בקול ירושלים*, כ"א בשבט תשמ"ו, 31 בינואר 1986, עמ' 34.

148. **ברנר בגודר העבודה**: מתוך "זכרונות ופרקי חיים" / מרדכי (מוטקה) חדש. *עתון 77*, שנה ט, גל' 63 (אייר תשמ"ה, אפריל 1985), עמ' 23, 47.

הביאה לדפוס, נורית גוברין.

149. **מצרים בספרות העברית של הדורות האחרונים. דפים למחקר בספרות**, כרך 2 (<יוני> 1985), עמ' 257-280.

הרצאה במרכז האקדמי הישראלי בקהיר ביום ה' חשוון תשמ"ד, 12 באוקטובר 1983. כונס בספרה *'כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 408-438. נוסח בערבית נדפס ב'אריאל' (1993).

על המאמר: אהוד בן-עזר ("קהירה! קהירה!") *בעתון 77*, גל' 68, 1985, עמ' 8. 150. **הפאראדוקס והנסיון להיחלץ ממנו**: על הקשר בין מסותיו לסיפוריו של אפלפלד. *עלי שיח*, גל' 23 (קיץ תשמ"ו 1985), עמ' 157-165. הרצאה ביום עיון באוניברסיטת הנגב בבאר-שבע 8 ביוני 1983 עם קבלתו את פרס ישראל לספרות לשנת תשמ"ג.

כונס בספרה *'קריאת הדורות'*, כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 324-334. נוסח אנגלי, ראה להלן, מס' 182.

151. **בשבחי הז'אנר**: ברנר כמטפחו וכמעודדו של הז'אנר הארץ-ישראלי. *דברי הקונגרס העולמי התשיעי למדעי היהדות* (י"ז-כ"ה מנחם אב תשמ"ה, 4-12 באוגוסט 1985), חטיבה ג <היצירה היהודית הרוחנית> (ירושלים: האיגוד העולמי למדעי היהדות, תשמ"ו), עמ' 257-264. ראה גם מס' 157. נוסח מורחב כונס בספרה *'ברנר - אוכד עצות ומורה דרך'* (תשנ"א 1991), עמ' 201-223.

152. **הנסתרות בנגלות**: על השירה והפרוזה של אשר ברש. *שנתון הספר היהודי*, כרך מג (תשמ"ו 1985/1986), עמ' 118-131.

מתוך הרצאה בכנס האוניברסיטאי לחקר הספרות העברית, פסח תשמ"ד (ראה מס' 132)

נוסח מלא ב'ביקורת ופרשנות' (ראה מס' 162)

כונס בספרה *'קריאת הדורות'*, כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 259-280.

153. **פגישתם של גולי ארץ-ישראל עם מצרים והקהילה היהודית בה במלחמת-העולם הראשונה. פעמים**, גל' 25 (תשמ"ו 1985), עמ' 73-101. קטע מן המחקר הושמע כהרצאה בוועידה על יהודי מצרים בעת החדשה מטעם מכון שילוח והמרכז האקדמי הישראלי בקאהיר, שהתקיים באוניברסיטת תל-אביב, 11-13 ביוני 1984.

כונס בספרה *'כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 439-467.

נוסח אנגלי עם שינויים, ראה מס' 169.

154. חוות החיות שבארץ-ישראל: האלגוריה כנשק במלחמתו של החלש בחזקים ממנו: ש. בן-ציון ופרשת "מולדת". מעגלי קריאה, חוב' 13-14 (תשרי תשמ"ו, ספטמבר 1985), עמ' 5-34.
- נוסח מורחב כונס בספרה 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 288-343.
- על המאמר: נילי מגדלר ("מסיכות ובגדים מבהילים") בהארץ, 10 במרס 1986, במדור: "ספרים ומחברות"; אהוד בן-עזר ("בן הנשר של ש. בן-ציון") בעתון 77, שנה י, גל' 74-75, אדר ב'-ניסן תשמ"ו, מארס-אפריל 1986, עמ' 7.
155. ברנר כעורך כתב-עת לנוער: 'פרודות', קובץ ספרותי לקוראים צעירים (תרע"ז). עתון 77, שנה ט, גל' 70-71 (כסלו תשמ"ו, נובמבר-דצמבר 1985), עמ' 22-23, 26 (מן הספרות הארצישראלית; י).
- כונס בספרה 'ברנר - "אובד עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 275-289.
156. השבוע של "חיינו". עת-מול, כרך יא, גל' 2 (64) (כסלו תשמ"ו, דצמבר 1985), עמ' 18-20.
- על העתון "חיינו" בעריכת קדיש לייב סילמן שהופיע בשנת 1910, ובו גם סיפור לא ידוע של עגנון. ראה גם מס' 147.

1986

157. בשבחי הז'אנר: י"ח ברנר - מטפחו של הז'אנר הארץ-ישראלי למעשה ומתנגדו להלכה. דפים למחקר בספרות, כרך 3 (תשמ"ו), עמ' 97-116.
- ראה גם מספר 150. כונס בספרה 'ברנר - "אובד עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991), עמ' 201-223.
158. מדעי היהדות - באנגלית: בעיקבות כנס הארגון למדעי היהדות שהתקיים בבוסטון. ידיעות אחרונות, כ"ב בטבת תשמ"ו, 3 בינואר 1986, עמ' 21.
- דברים בכנס בבוסטון, דצמבר 1985.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 508-512.
159. "עוף-החול": הרומן 'גיא אוני' כהערה על ההיסטוריה היהודית. הדואר, שנה 65, גל' כא (י"ז באדר ב תשמ"ו, 21 במארס 1986), עמ' 21-23.
- על ספרה של שולמית לפיד 'גיא אוני' (ירושלים: כתר, 1982). הרצאה בערב עיון בבית הסופר בירושלים, י"א בתשרי תשמ"ג, 28 בספטמבר 1982.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 249-255.
160. עוד שיר נעלם של דוד פוגל. מעריב, ב' בניסן תשמ"ו, 11 באפריל 1986, עמ' 25.
- דברי פרשנות וטקסט שנמצאו בארכיון בריינין. (טל"ח > הודאה בטעות < נדפסה במעריב, ט' בניסן תשמ"ו, 18 באפריל 1986).
- על המאמר: אהרן קומם ("זהירות, פוגל") במעריב, כ"ג בניסן תשמ"ו, 2 במאי 1986, עמ' 26.

161. התביעה ל'אמריקניות' והגשמתה בספרות העברית באמריקה. *מגוון*: מחקרים בספרות העברית ובגילוייה האמריקניים, מוגשים ליעקב קבקוב במלאות לו שבעים שנה / בעריכת שלמה נש (לוד: מכון הברמן למחקרי ספרות, תשמ"ח), עמ' 81-97.
- הרצאה בכנס הבינאוניברסיטאי השלישי לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, 22 במאי 1986.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ': ארצות וערים על מפת הספרות העברית (תשנ"ט 1998), עמ' 477-493.
162. הנסתרונות בנגלות: על השירה והפרוזה של אשר ברש. *ביקורת ופרשנות*, גל' 22 (תמוז תשמ"ו, יולי 1986), עמ' 41-64.
- הרצאה בכנס האוניברסיטאי לחקר הספרות העברית, פסח תשמ"ד (ראה מס' 132) נוסח מצומצם פורסם ב'שנתון הספר היהודי' (ראה מס' 152) כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 259-280.
163. בין עולים למהגרים: כיוונים מנוגדים בהתפתחות המרכזים הספרותיים העבריים בארץ-ישראל ובארה"ב. *כצדן*, כרך ח, חוב' 31-32 (361-362) (תשרי תשמ"ז, אוקטובר 1986), עמ' 26-33.
- הרצאה בכנס השנתי ה-17 של Association for Jewish Studies בבוסטון, 17-15 בדצמבר 1986.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 468-476.
164. זמר של א"ד גורדון. *עת-מול*, כרך יב, גל' 1 (69) (תשרי-תשמ"ז, אוקטובר 1986), עמ' 10-11.
- על שיר המיוחס לא"ד גורדון.
ראה גם מס' 257.
165. איטליה בספרות העברית החדשה. *כנס ונציה, אוקטובר 1986, תשרי תשמ"ז*: הכנס העברי המדעי השביעי באירופה, אוניברסיטת ונציה / מאורגן על ידי ברית עברית עולמית בשיתוף עם אוניברסיטת וונציה, המחלקה ללימודים אירו-אסיאניים (ירושלים: ברית עברית עולמית, תש"ן 1990), עמ' 39-55.
- נדפס גם ב*אפיריון*, גל' 9 (אביב 1988), עמ' 44-49.
- נוסח אנגלי, להלן, מס' 202.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 225-247.
166. לעורכת המדור לספרות. *הדואר*, שנה 65, גל' מ' (כ"ח בתשרי תשמ"ז, 31 באוקטובר 1986), עמ' 13.
- מכתב למערכת. עידוד להוצאת כתב-עת עברי בארה"ב.
167. *עברית בוונציה. ידיעות אחרונות*, ה' בחשוון תשמ"ז, 7 בנובמבר 1986, עמ' 21.
- על הקונגרס המדעי השביעי של ברית עברית עולמית שהתקיים באירופה באוקטובר 1986.

פורסם גם ב'כנס ונציה' (הפרטים כבמס' 165), עמ' 3-5. כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 517-521.
168. 'עצב ציוני אמיתי': על סיפוריו הארצישראלים של ק"ל סילמן. *עתון 77*, שנה י', גל' 82-83 (נובמבר-דצמבר 1986), עמ' 26-29.
כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 187-206.

1987

169. The Encounter of Exiles from Palestine with the Jewish Community of Egypt During World War I, As Reflected in their Writings. *The Jews of Egypt: a Mediterranean society in modern times / edited by Shimon Shamir (Boulder, CO.: Westview Press, 1987), pp. 177-191.*

נוסח אנגלי (בשינויים) של הרצאה בוועידה על יהודי מצרים בעת החדשה מטעם מכון שילוח והמרכז האקדמי הישראלי בקהיר באוניברסיטת תל-אביב, יוני 1984. נוסח עברי, מס' 153.

על המאמר: Norman A. Stilman in *Studies in Contemporary Jewry*, 7, 1991, pp. 343-344.

170. **נקודות המישען בביקורת הספרות של דב סדן.** *דבר*, י"ב באדר תשמ"ז, 13 במארכ, 1987 עמ' 21 (במדור 'משא לספרות, אמנות ועיון') דברים בטקס החלוקה השנתי של פרסי קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון באוניברסיטת תל-אביב.

כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 319-323.
171. **י.ח. ברנר ויחסו למרכז האמריקני.** *כצרון*, כרך ח, חוב' 32-33 (362-363) (ניסן תשמ"ז, אפריל 1987), עמ' 30-35.
כונס בספרה 'ברנר - "אובד עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א, 1991), עמ' 224-232.

172. The Brenner Affair. *Modern Hebrew literature*, vol. 12, no. 3/4 (Spring/Summer 1987), pp. 23-24.

173. **המציאות והספרות:** כיצד נראה סופר בעיני מתארו בזמנו ומאוחר יותר. *עת-מול*, כרך יב, גל' 5 (73) (סיון תשמ"ז, יוני 1987), עמ' 12-13.
על דמותו של יוסף חיים ברנר בספרות העברית.

174. **ענף עץ אבות.** *מעריב*, כ"ב בסיון תשמ"ז, 19 ביוני 1987, במדור לספרות, עמ' 2.

על הסופר עמנואל בן-גריון ז"ל במלאת שבעה לפטירתו.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 434-436.

175. **מבוא כהצהרת אהבה מוסווית: הערות למבוא של אירה יאן לספר תרגומיה לרוסית את "מגילת האש" ו"מתי מדבר" מאת ח.ג. ביאליק. מאזנים, כרך סא, גל' 3-4 (תמוז-אב תשמ"ח, יולי-אוגוסט 1987), עמ' 19-22.**
- כונס בספרה 'דבש מסלע': מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 393-401.
- על המאמר: בני ציפר ("כתב-עת. מאזנים ס"א 4-3") *בדארץ*, 18 בספטמבר 1987, עמ' 7. במדור: "שבוע של ספרים".
176. **הכושר והיושר. העולם הזה, גל' 2606 (י"ז באב תשמ"ז, 12 באוגוסט 1987), עמ' 26 (במדור 'זכות התגובה')**
- תגובה על דבריו של נתן זך ב'העולם הזה', גל' 2596 (1 ביוני 1987) בעניין ספרו של ישראל כהן על יעקב שטיינברג.
- תגובה נתן זך ("הפרופסורים כבני אדם") *מעולם הזה*, גל' 2607 (כ"ד באב תשמ"ז, 19 באוגוסט 1987), עמ' 26-27.
177. **מהפכת אוקטובר בראי הספרות העברית: (תקציר). עתון 77, גל' 94-95 (כסלו-טבת תשמ"ח, נובמבר-דצמבר 1987), עמ' 31.**
- נוסח מלא נדפס ב'שבוע' (ראה מס' 73).
- התקציר לא נעשה על ידי המחברת ואינו משקף את מחקרה כהלכה.

1988

178. **"חיפוש החוטם" בספרות הארץ-ישראלית בראשיתה: המקרה - א"ד גורדון. נקודות תצפית: תרבות וחברה בארץ-ישראל / בעריכת נורית גרין (תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשמ"ח 1988), עמ' 219-240.**
- בעקבות הרצאה בכנס בנושא: "תרבות וחברה בתקופת היישוב והמדינה", שנערך מטעם האוניברסיטה הפתוחה, כ"ד-כ"ה בסיון תשמ"ו, 2-3 ביוני 1986.
- כונס בספרה *קדימת הדורות*, כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 462-486.
179. **אהבת בן-אליעזר לדבורה בארון. עת-מול, כרך יג, גל' 3 (77) (שבט תשמ"ח, פברואר 1988), עמ' 11-13.**
- מסמך נדיר מגלה אהבה מיוסרת למי שנחשבת כסופרת העברית הראשונה. על אהבת משה בן-אליעזר (גלמבוצקי) לדבורה בארון.
180. **על מנוסת הערבים / ישראל כהן. דבר, א' באדר תשמ"ח, 19 בפברואר 1988, עמ' 21.**
- פרסום מחדש של מאמר, שפורסם ב"הפועל הצעיר", שנה 41, כרך יט', גל' 33, מיום 11 במאי 1948. הביאה לדפוס: נורית גוברין.
181. **"פיסקה תמוהה": במלאת שנתיים לפטירתו של ישראל כהן. ידיעות אחרונות, ח' באדר תשמ"ח, 26 בפברואר 1988, עמ' 23.**
- פרסום מתוך עזבונו של ישראל כהן ז"ל בו מובעת תגובה על קטע מספרו של ש"י עגנון: "אורח נטה ללון"; הביאה לדפוס נורית גוברין.

182. **יעקב מלכוב – קנאי, זועם, אוהב. קתדרה, גל' 47 (ניסן תשמ"ח, מארס 1988), עמ' 79-117.**

על יעקב מלכוב, בעל מלון בתל-אביב שהופיע כדמות ב'תמול שלשום' של עגנון. כונס בספרה *'דבש מסלע'*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 62-113.

183. **אי של עברית ביפן. הדואר, שנה 67, גל' כח (ט' בתמוז תשמ"ח, 24 ביוני 1988), עמ' 15, 20.**

כונס בספרה *'כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 522-525 (נחתם, אפריל 1988).

184. **To Express the Inexpressible: The Holocaust Literature of Aharon Appelfeld. *Remembering for the future: working papers and addenda / editorial advisory board: Yehuda Bauer ... [and others]* (Oxford: Pergamon Press, 1989), vol. 2, pp. 1580-1594.**

נוסח אנגלי למאמר 'הפראדוקס והנסיון להחליץ ממנו' (מס' 150). הרצאה באוקספורד במסגרת הכנס: *Remembering for the future*, יולי 1988.

185. **חויית גירוש ספרד בספרות העברית. כנס ברצלונה: דברי הכנס העברי המדעי השמיני באירופה, אוניברסיטת ברצלונה / מאורגן על ידי ברית עברית עולמית בשיתוף עם אוניברסיטת ברצלונה, הפקולטה לפילולוגיה (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשנ"ב 1991), עמ' 101-106.**

תמצית הרצאה בכנס שנערך בתשרי תשמ"ט, ספטמבר 1988.

נוסח מורחב בצירוף ביבליוגרפיה כונס בספרה *'כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 163-194.

1989

186. **עצים ויער: מבוא. דבש מסלע: מחקרים בספרות ארץ-ישראל / נורית גוברין. – (תל-אביב: משרד הבטחון, ההוצאה לאור, תשמ"ט 1989), עמ' 7-12.**

187. **הרצוי כמצוי: זאב יעבץ.**

על סיפוריו הארץ-ישראליים של הסופר זאב יעבץ (1847-1924).

נדפס לראשונה בספרה *'דבש מסלע'*: מחקרים בספרות ארץ-ישראל (תשמ"ט 1989), עמ' 38-44.

188. **ירושלים ותל-אביב כמטאפורות בספרות העברית: התפתחותה של תדמית. ירושלים בתודעה ובעשייה הציונית: קובץ מאמרים / עורכת, חגית לבסקי (ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, המרכז לחקר הציונות והיישוב, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשמ"ט 1989), עמ' 434-450.**

מבוסס על הרצאה בכנס חוקרים מטעם המרכז לחקר הציונות והיישוב באוניברסיטה העברית בירושלים, שבט תשמ"ז.
 נוסח אנגלי, ראה מס' 192.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 42-81.
 189. המוזות והתותחנים: על נסיבות הוצאתו לאור של כתב-העת 'הצעיר' (ורשה תרס"ח). דפים למחקר בספרות, כרך 6/5 (תשמ"ט 1989), עמ' 215-238.
 הרצאה בכנס הבינאוניברסיטאי הרביעי לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת חיפה, כ"ט באדר - א' בניסן תשמ"ז, 30-31 במארס 1987.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 43-67.
 190. מרכז לסופרים. עת-מול, כרך יד, גל' 3 (83) (שבט תשמ"ט, פברואר 1989), עמ' 15-16.
 על ניסיון ב-1948 שנכשל להקמת "גבעת הסופר", מרכז לספרות ולסופרים בהרצליה ביזמתו של ברוך גיצ'קו.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 404-408.
 191. זכרון עתיד: עם הופעת המניפסט של ח"ץ. ח"ץ: חובת צעקה!, בעריכת אדיר כהן, שנה א, גל' 1 (אדר א תשמ"ט, אפריל 1989), עמ' 3-4, 98-111.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 15-41 בשם: "המניפסט כז'אנר ספרותי".

192. **Jerusalem and Tel Aviv as Metaphors in Hebrew literature.** *Modern Hebrew Literature*, new series, no. 2 (Spring 1989), pp. 23-27.

נוסח אנגלי של "ירושלים ותל-אביב כמטאפורות בספרות העברית", הרצאה בכנס חוקרים מטעם המרכז לחקר הציונות והיישוב באוניברסיטה העברית בירושלים, שבט תשמ"ז (ראה מס' 188).

193. **Enemies or Cousins?... Somewhere in Between:** the Arab problem and its Reflection in Hebrew literature: Developments, Trends, and Examples. *Shofar*, vol. 7, no. 3 (Spring 1989), pp. 13-23.

הרצאה באוניברסיטת קליפורניה בלוס-אנג'לס, 1 ביוני 1988.
 נוסח עברי כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 275-282 בשם: בין אויב לבן-דוד: הבעיה הערבית והשתקפותה בספרות העברית – התחלות ומגמות. המאמר פורסם גם באיטלקית.

Tel-Aviv Experience. Dvora Baron`s Short Story: 194 **At the End Of Summer,** *Modern Hebrew Literature*, No. 2 (Spring 1989), p. 33.

195. **בין אשם למאשימיו: על "מפגש קפקאי בסביליה" לאריה סיון.** *אפיריון*, גל' 13 (אביב 1989), עמ' 12-15.
 כונס בספרה *כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 218-224.
196. **פולין '89: בכיפה שחורה תחת כנפי הכנסיה.** *מעריב*, י"ד באייר תשמ"ט, 19 במאי 1989, עמ' 6.
 רשמי ביקור.
 כונס בספרה *כתיבת הארץ'* (תשנ"ט 1998), עמ' 526-530.
197. **ברנר – בין "אובד עצות" למורה-דרך.** *דבר*, י"ג בסיון תשמ"ט, 16 ביוני 1989, עמ' 19 (במדור 'משא לספרות, אמנות ועיון').
 דברים בבית הסופר בתל-אביב בטקס הענקת פרס ברנר לרות אלמוג.
198. **הרהורים על רצח ברנר וחבריו: לא ביום השנה (כ"ד בניסן תרפ"א,** *ח"ץ: חובת צעקה!*, בעריכת אדיר כהן, שנה א, גל' 2 (סיון 1921.2.5).
 תשמ"ט, יולי 1989), עמ' 57-64.
199. **היחיד: עם פטירתו של דב סדן.** *ידיעות אחרונות*, כ"א בתשרי תש"ן, 20 באוקטובר 1989, עמ' 20, 25.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 379-380.
200. **מי מכיר מי יודע? דבר, י"ב בחשוון תש"ן, 10 בנובמבר 1989, עמ' 20.**
 קריאה לכ-40 סופרים שהשתתפו בכתב העת "מבואות" (1953-1956) להזדהות.
201. **בין לוי קיפניס לי"ח ברנר.** *דבר. משא, א' בטבת תש"ן, 29 בדצמבר 1989, עמ' 19.*
 הדברים מבוססים על עיבוד שני פרקים מתוך הספר 'ברנר - "אובד-עצות" ומורה-דרך".

1990

202. **Italy in Modern Hebrew Literature.** *Annali di Ca' Foscari: Rivista della Facolta di lingue e Letterature Straniere dell'Universita di Venezia*, anno 29, no. 3 (1990), pp. 7-23.

נוסח אנגלי של 'איטליה בספרות העברית החדשה' (ראה מס' 165), הרצאה בכנס העברי המדעי השביעי באירופה, אוניברסיטת וונציה, אוקטובר 1986.

203. **מסורת המחאה בספרות העברית.** *דבר. משא, כ"ט באלול תש"ן, 19 בספטמבר 1990, עמ' 28; ט' בתשרי תשנ"א, 28 בספטמבר 1990, עמ' 19-20.*

על היחסים בין הממסד לבין הסופרים.
 הרצאה בכנס בנושא: "האינטלקטואלים והמדינה – תמיכה, מחאה וביקורת", יד-טבנקין, 13 ביוני 1990.

- חזר ונדפס ב'יום-עיון: האינטלקטואלים והמדינה' – (רמת אפעל: יד טבנקין, 1991), עמ' 8-22 (סדרת חוברות ימי עיון בפרשיות היסטוריות ובעיות יסוד, חוב' פג).
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', חלק א (תשס"ב 2002), עמ' 35-47.
 204. לא בחלל הריק – ספרות בהקשריה. מאזנים, כרך סה, גל' 2 (חשוון תשנ"א, אוקטובר 1990), עמ' 25-30.
 ה"אני מאמין" של נורית גוברין בחקר הספרות והוראתה.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', חלק א (תשס"ב 2002), עמ' 25-34.
 205. "הצעיר" הירושלמי – דיוקנו של כתב עת. קשר, חוב' 8 (נובמבר 1990), עמ' 90-93.
 תמצית הפרק "ללא ברכת הדרך" מתוך הספר 'כרנו' - "אובד-עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991).
 206. עברית על אדמת יוגוסלביה. עם וספר, חוב' ו (1990/91), עמ' 139-140.
 על הכנס העברי התשיעי של ברית עברית עולמית, בלגרד, אלול תש"ן, ספטמבר 1990.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 531-533.
 207. מדמות לתמונה: הקיסר פרנץ-יוסף הראשון בספרות העברית. מהות, חוב' ב (ז) (חורף תשנ"א, 1990), עמ' 55-90.
 דברים בכנס העברי התשיעי של ברית עברית עולמית, בלגרד, אלול תש"ן, ספטמבר 1990.
 נוסח מקוצר נדפס בכנס בלגרד: דברי הכנס העברי המדעי התשיעי באירופה, אוניברסיטת בלגרד (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשנ"ד 1994), עמ' 55-61.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 290-340.
 על המאמר: דב גניחובסקי ("ירושלים מתאבלת על פטירת הקיר"ה") בירושלים, ו' גל' 16 באוגוסט 1991; עקיבא צימרמן ("הערות למאמרה של פרופ' נורית גוברין ...") במהות, חוב' ח-ט, תשנ"א-תשנ"ב, 1991/92, עמ' 138-140; עקיבא צימרמן ("תפילות לשלום המדינה והמלכות") מצופה, ג' באייר תשנ"ב, 6 במאי 1992, עמ' 6.
 208. הקיר"ה מלך היהודים. עת-מול, כרך טו, גל' 2 (94) (כסלו תשנ"א, דצמבר 1990), עמ' 3-5.
 על פרנץ-יוסף הראשון, קיסר אוסטריה והונגריה ויחסו אל נתיניו היהודים.

1991

209. האבל בירושלים על-מות הקיסר פרנץ-יוסף. מהות, חוב' ח-ט (תשנ"א/תשנ"ב, 1991/92), עמ' 123-137.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 341-360.
 210. תל-אביב בין אזעקה לארגעה. ידיעות אחרונות, ח' באדר תשנ"א, 22 בפברואר 1991, במוסף לשבת, עמ' 22.
 על תל-אביב בימי מלחמת העולם השנייה כפי שתיעד אותם הסופר ג. שופמן, בהשוואה למלחמת המפרץ.

211. רצח ברנר בשירות המיתוס. *דבר השבוע*, י"ט באייר תשנ"א, 3 במאי 1991, עמ' 18-20.
 פרק מתוך ספרה של נורית גוברין: 'ברנר - אובד עצות ומורה דרך' (תל-אביב: משרד הביטחון, תשנ"א 1991).
212. **הסופר כתייר ישראלי ויהודי בספרד. מבט לספרד / עורכים ארז ביטון, אביבה דורון (תל-אביב: אפיריון, 1992), עמ' 143-151.**
 דברים בכינוס הבינלאומי לחקר שירת ספרד והשפעותיה, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, 9-12 ביוני 1991.
 כונס, בתוספת נספח ביבליוגרפי, בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 217-195.
213. **"ידע": יהודי, דבר עברית! : כנס ראשון של מפיצי השפה העברית בברית-המועצות. ידיעות אחרונות, כ' באלול תשנ"א, 30 באוגוסט 1991, עמ' 22.**
 נדפס גם ב'עם וספר', חוב' ז (אביב תשנ"ב, 1992), עמ' 129-130.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 534-536.
214. **צריך ביוגרפיות מצולמות. מעריב השבוע, ח' בכסלו תשנ"ב, 15 בנובמבר 1991, עמ' 54-55.**
 על חשיבות הביוגרפיה של היוצר להבנת יצירותיו.
 הרצאה ביום כ"ב בחשוון תשנ"ב, 30 באוקטובר 1991, במסגרת הפרוייקט: תיעוד סופרים, שנערך ביוזמתה של נורית גוברין מטעם המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המדור לספרות, משרד החינוך והתרבות. הפרוייקט כלל סרטים תיעודיים על הסופרים: יהושע בר-יוסף, ק. א. ברתני, ימימה טשרנוביץ, אבות ישורון, שמשון מלצר, יצחק עוגן, לויץ קיפניס, ש. שלום.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 417-418.

1992

215. **A Woman Alone: The Artist Ira Jan as Writer in Eretz Yisrael. *Pioneers and Homemakers: Jewish women in Pre-state Israel / edited by Deborah S. Bernstein (Albany: State University of New York Press, 1992), pp. 165-181.***
216. **מקריב, קורבן, אחריות אישית. מעריב השבוע, ז' בניסן תשנ"ב, 10 באפריל 1992, עמ' 48.**
 דמותו, יצירתו ומשנתו של יוסף חיים ברנר.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 424-427, בשם: "הכאב הציוני".
217. **על אברהם ברוידס. פטיפס, גל' 15 (אביב תשנ"ב 1992), עמ' 11-10.**

- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 221-222.
218. 'ילקוט הרעים' – מציאות ומיתוס. עתון 77, שנה טז, גל' 149 (סיון תשנ"ב, יוני 1992), עמ' 14-16.
- הרצאה בכנס בנושא "התגבשותה של ספרות 'ילידית': חמישים שנה ל'ילקוט הרעים' (1942-1992), אוניברסיטת חיפה, ט'-י' באייר תשנ"ב, 12-13 במאי 1992.
- נוסח מורחב נדפס בספר ישראל לזין, כרך ב (ראה להלן מס' 246).
219. שר השקנים: 100 שנה למותו של י.ל. גורדון. עת-מול, כרך יז, גל' 5 (103) (סיון תשנ"ב, יוני 1992), עמ' 11-12.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 95-98.
220. למה סופרים מתחבאים. ידיעות אחרונות, ד' בסיון תשנ"ב, 5 ביוני 1992, המוסף לשבת, עמ' 30.
- המניעים לשימוש בשמות בדויים ע"י סופרים ומשוררים. מבוסס על שיחת-רדיו בפורים תשנ"ב, 21 במארס 1992.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 419-423 בשם: "שמות במסכות".
- על המאמר: עירית המאירי ("מסתורין הסיפורים בפסבדונים") בידיעות אחרונות, כ"ה בסיון תשנ"ב, 26 ביוני 1992.
221. "הזכרונות חיים – והחיים הם זכרונות". מאזנים, כרך סו, גל' 7-8 (סיון-תמוז תשנ"ב, יוני-יולי 1992), עמ' 19-21.
- עם הופעת ספרו של משה שמיר 'עד הסוף', השלישי בטרילוגיה 'רחוק מפנינים'. דברים בטקס הענקת פרסים מטעם קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, ה' באדר ב' תשנ"ב, 10 במארס 1992.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 167-172.
222. פראג – עיר שחלמתי. כנס פראג: דברי הכנס העברי המדעי העשירי באירופה, האוניברסיטה על-שם קרול, פראג. – (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשנ"ו 1996), עמ' 49-62.
- הרצאה בכנס, אלול תשנ"ב, אוגוסט-ספטמבר 1992.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 269-288.
223. ספרות מתוך החול: נווה-צדק כערש התרבות הארץ-ישראלית. נקודות מפנה בספרות העברית וזיקתן למגעים עם ספרויות אחרות / ערכו זיוה שמיר ואבנר הולצמן (תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, תשנ"ג 1993, עמ' 167-185).
- דברים בכנס הבין-אוניברסיטאי השישי לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת תל-אביב, ניסן תשמ"ט. כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 65-81.
- על המאמר: עמינדב דיקמן ("בין מנדלי לסרוואנטס") בזאריך. ספרים, 22 בספטמבר 1993, עמ' 11; 14.
224. סין בלי סינית. ידיעות אחרונות (המוסף לשבת), י' בחשוון תשנ"ג, 6 בנובמבר 1992, עמ' 24.
- כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 545.

1993

225. **ללא סינית בסין**: <רשמי ביקור>
סדרת רשימות. הסדרה התפרסמה ב-10 המשכים, אחת לשבוע, בלכד' בין התאריכים י"ד בטבת תשנ"ג (7 בינואר 1993) עד י"ז באדר תשנ"ג (10 במארס 1993), עמ' 11.
פרקי הסדרה: א. לראות את הקולות; ב. מסע קערות האוכל; [ג.] זיו, תמוז ודוד לומדים עברית; ד. דבר אלי בפרחים. [ה.] דרך הסורגום ודור הנסיכים; [ו.] עיר ללא הפסקה <באכילה>; [ז.] סוציאליזם נוסח סין; [ח.] ראיתי עובדי ניקיון מאושרים; [ט.] האיש כרוז, והזר המוזר; [י.] 16,700,000 ספרים, ואף לא אחד בעברית; [יא.] ערימות כרוז ברחובות בייג'ינג; [יב.] האם יש לכם דת סודית?
הסדרה חזרה ופורסמה בהמשכים גם בלדז'אר, כ"א בשבט תשנ"ג, 12 בפברואר 1993 עד ח' בשבט תשנ"ד, 19 בינואר 1994, בלוויית צילומים שנעשו בסין על-ידי המחברת.
כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 546-584.
על הסדרה: יצחק רוט ("בין סין לסיני") *מתד נאמן*, י"ט באדר תשנ"ג, 12 במרס 1993, עמ' 11.
226. **אוצר מפתיע**. *ידיעות אחרונות*, א' בסיון תשנ"ג, 21 במאי 1993, המוסף לשבת, עמ' 32.
סקירה אודות "אוסף גוטסמן", אוסף ספרים עבריים באוניברסיטה של טקסס שבאוסטין.
כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 513-516.
227. **בשכחה של ספרות מגויסת**. *מעריב*, ה' בסיון תשנ"ג, 25 במאי 1993, במדור לספרות ואמנות, עמ' 27, 28.
דברים בכנס הבינאוניברסיטאי לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת חיפה, אפריל 1993.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', חלק א (תשס"ב 2002), עמ' 63-67.
נוסח אנגלי - ראה מס' 245.
228. **גיאוגרפיה ספרותית**: דרכי עיצובן של ערים על מפת הספרות העברית. *דברי הקונגרס העולמי האחד-עשר למדעי היהדות*, חטיבה ג, כרך ג <ספרות עברית וספרויות היהודים> (ירושלים: האיגוד העולמי למדעי היהדות, תשנ"ד), עמ' 101-108.
הרצאה בקונגרס העולמי האחד-עשר למדעי היהדות, ירושלים, ג'-י' בתמוז תשנ"ג, 22-29 ביוני 1993.
כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 15-25.
229. **The October Revolution in Hebrew Literature.**
Jews in Eastern Europe, no. 2 (21) (Fall 1993), pp. 5-26.
מהפכת אוקטובר בספרות העברית. נוסח עברי נדפס ב'שבות' (ראה מס' 73) וכונס בספרה 'מפתחות'.

230. אל השיכחה ובחזרה. מעדיב, כ"ג בתשרי תשנ"ד, 8 באוקטובר 1993, עמ' 27; ל' בתשרי תשנ"ד, 15 באוקטובר 1993, עמ' 30 (במדור 'ספרות ואמנות')
 על דמותה ויצירותיה של המשוררת גיטל מישקובסקי.
 נוסח מורחב נדפס ב'סדן', כרך ב (ראה מס' 260).
 231. ברנר והסכם השלום עם הפלשתינים. מאזנים, כרך סח, גל' 2 (חשוון תשנ"ד, נובמבר 1993), עמ' 6-9.
 "מה היה ברנר אומר, אילו היה חי, על הסכם השלום עם הפלשתינים?" - ברנר כמשל, ברנר כמייצג את הגעגועים לסמכות רוחנית ומוסרית ...
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 310-315.
 תרגום לאנגלית, ראה מס' 234. תורגם גם לשפות נוספות.
 232. שילוב דורות. ידיעות אחרונות, כ"ח בחשוון תשנ"ד, 12 בנובמבר 1993, עמ' 33.
 דברים שנאמרו ע"י נורית גוברין בטקס קבלת פרס קריב על ספרה "ברנר - אובד עצות ומורה-דרך".
 233. ספרות בסרביה וסופריה.
 דברים בערב זיכרון ללייב קופרשטיין, תל-אביב, 21 בנובמבר 1993.
 נדפס לראשונה בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 377-388.

1994

234. **Brenner and the Palestinian Peace Agreement.**
Ariel (Jerusalem), no. 95 (1994), pp. 5-12.
 תרגום של 'ברנר והסכם השלום עם הפלשתינים' (מס' 231). תרגם ג'פרי גרין.
 המאמר תורגם גם לצרפתית, לגרמנית ולספרדית, והופיע בהוצאות השונות של 'אריאל', מס' 95, 1994.
 235. שיג ושיח עם המתים והתעלמות מן החיים. אלפיים, חוב' 9 (תשנ"ד 1994), עמ' 221-224.
 הערה למאמרה של פרופ' עמיה ליבליך: "המוקדם והמאוחר ב'רקמות', על ביוגרפיות, אוביקטיוויות, נשים ועל דבורה בארון", אלפיים, חוב' 8 (תשנ"ג).
 236. על שלושה שירי פרנץ-יוסף. סדן, כרך א (תשנ"ד 1994), עמ' 89-103.
 על שלושה שירי-תהילה (בעברית וארמית) לקיסר פרנץ-יוסף הראשון, קיסר אוסטריה-הונגריה, מאת מאיר הלוי לטריס, לאופולד לף ואפרים ישראל בלייכר שפורסמו ב-Das Kaiser-Album (וינה 1858).
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 361-376.
 237. יחסי הגומלין שבין טכנולוגיה תרבות וחינוך. עיונים בטכנולוגיה נמדעים, חוב' 21 (1994), עמ' 12-14.

דברים בהשתלמות בינלאומית מטעם "אורט" העולמי ביום 12 בדצמבר 1993 בנושא: יחסי הגומלין בין מדע, טכנולוגיה ותרבות. בין המשתתפים: פרופ' אפרים קציר, פרופ' דוד חן, פרופ' נאוה בן-צבי.

238. "נשים כאנשים" – דב סדן כפמיניסט. מאזנים, כרך סח, גל' 9-10 (תמוז-אב תשנ"ד, יוני-יולי 1994), עמ' 82-84.

על יחסו של דב סדן אל הסופרת העבריה. עיבוד דברי הפתיחה בטקס חלוקת פרסי קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, כ"ו באדר תשנ"ד (9 במרס 1994).

כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 351-355.

239. אין פדות לכאב: שיר ממחבר אלמוני שנה לאחר רצח י.ח. ברנר. עת-מול, כרך יט, גל' 4 (114) (ניסן תשנ"ד אפריל 1994), עמ' 16-17.

על שיר מאת אלמוני (בחתימת פ. בנימין) לכבודו של יוסף חיים ברנר. פרק מתוך ספרה 'צריכה' (תשנ"ה 1995).

240. "שר בשירים בלב היער" – שאול טשרניחובסקי ותרגום הקלוולה. עם וספר, חוב' ט (חורף תשנ"ה 1995), עמ' 103-118.

הרצאה בכנס העברי-מדעי האחד-עשר של ברית עברית עולמית, הלסינקי, י"ב-ט"ז בסיון תשנ"ד, 22-26 במאי 1994.

נדפס גם במחקרים בלשון העברית ובספרותה, כנס הלסינקי (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשנ"ז 1997), עמ' 109-122.

כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 389-407.

241. "הסרטן דבר נפלא". ידיעות אחרונות, ח' בתמוז תשנ"ד, 17 ביוני 1994, במדור לספרות, עמ' 29.

ביקורת על ספרו של ג. שופמן "שלכת: סיפורים" (מבחר בעריכת חיים באר, הוצאת עם עובד – הספריה לעם, תל-אביב תשנ"ד).

242. עברית בארצות הקור: הכנס המדעי האחד-עשר של "ברית עברית עולמית" באוניברסיטת הלסינקי. ידיעות אחרונות, כ"ב בתמוז תשנ"ד, 1 ביולי 1994, עמ' 31.

נדפס גם בעם וספר, חוב' ט (חורף תשנ"ה 1995), עמ' 186-189.

כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 537-539.

243. **On Their Own Skin – From Afar: the Holocaust in Eretz-Israeli literature. A Holocaust a művészetekben / szerk. Kabdebó Lóránt, Schmidt Erszébet (Pécs: Janus Pannoniuss Egy. K., 1994), pp. 59-70.**

הרצאה בכנס בנושא "השוואה בספרות ובאמנות" שנערך באוניברסיטת פאץ' [Pécs] בהונגריה, 26-30 באוגוסט 1990.

נוסח עברי בשם: "מבשרם מרחוק": התגובות על השוואה בספרות העברית של מי שלא היו "שם", ראה מס' 253.

244. השוואה בספרות העברית של הדור הצעיר. צפון, כרך ג (<כסלו> תשנ"ה <נובמבר 1994>), עמ' 151-160.

הרצאה בכנס Remembering for the Future (ברלין, 13-17 במאריס 1994). דיון בשני סיפורים: 'הגמגום השני' מאת משה שמיר (1945) ו'צפידה' מאת אתגר קרת (1992).
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 335-344.

1995

245. **In Praise of Engaged Literature.** *P.E.N. Israel, 1995: a collection of recent writing in Israel* (Tel-Aviv: P.E.N. Centre, 1995), pp. 112-116.

נוסח אנגלי של הרצאה בכנס הבינאוניברסיטאי לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת חיפה, 1993: "בשבחה של ספרות מגויסת" (ראה מס' 227).
246. 'ילקוט הרעים' – מציאות של המשך ומיתוס של התחלה. ספר 'ישראל לזין: קובץ מחקרים בספרות העברית לתולדותיה / ערכו ראובן צור וטובה רוזן. (תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, 1995), כרך ב, עמ' 21-52.

הרצאה בכנס בנושא "התגבשותה של ספרות 'ילידית': חמישים שנה ל'ילקוט הרעים' (1942-1992), אוניברסיטת חיפה, ט'-י' באייר תשנ"ב, 12-13 במאי 1992.
נוסח מוקדם נדפס בעתון 77 (ראה מס' 218).

כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 101-131.
247. מאויב לאוהב: בין דב סדן לאורי צבי גרינברג. המתכונת והדמות: מחקרים ועיונים בשירת אורי צבי גרינברג / עורך, הלל ויס (רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן, תש"ס 2000), עמ' 493-507.

דברים בערב עיון בטקס הענקת הפרסים מטעם קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, י"ב באדר ב' תשנ"ה, 14 במאריס 1995.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 336-350.
248. "לטשרניחובסקי היה עגיל באוזן". דבר. משא, י"ד בניסן תשנ"ה, 14 באפריל 1995, עמ' 12.

על 'שאול טשרניחובסקי: מחקרים ותעודות', בעריכת בעז ערפלי (ירושלים: מוסד ביאליק, 1995).

249. האשמת שווא נוראה. מעריב. ספרות וספרים, י"ב באייר תשנ"ה, 12 במאי 1995.

תגובה על רשימתו של שלמה מורג: "ישב בכפר האוסטרי" [על ג. שופמן והקובץ 'שלכת'] במעריב, כ"ח בניסן תשנ"ה, 28 באפריל 1995. באותו המקום פורסמה תשובתו של שלמה מורג בשם "יש סימוכין בטקסט". שתי התגובות הופיעו תחת הכותרת המשותפת: "עוד על שופמן והאנטישמיות".

250. כנס בינלאומי של מתרגמים מעברית לערבית, הדואר, כ"ג בתמוז תשנ"ה, 21 ביולי 1995, עמ' 22.

דברים בכנס מתרגמים מערבית לעברית, שהתקיים מטעם המכון לתרגום ספרות עברית בימים 9 עד 11 ביוני 1995.

251. **אשרי מי שמת והשלום למראשותיו. דבר ראשון. משא, י"ז בחשוון תשנ"ו, 10 בנובמבר 1995, עמ' 17.**
השוואה בין רצח י"ח ברנר לרצח יצחק רבין.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 428-430.

1996

252. **בין אסון לישועה: פסילתו של גט בספרות העברית. ראה: כתב-עת לחקר העברית באירופה, חוב' 1 (1996), עמ' 28-40.**

הרצאה בכנס בינלאומי בנושא משפט עברי מטעם Minskoff Cultural Center בניו-יורק, 20 בפברואר 1995, על נושא הגירושין ביצירת י"ל גורדון, ש"י עגנון, דבורה בארון ויהודה בורלא.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 430-442.

253. **"מבשרם מרחוק": התגובות על השואה בספרות העברית של מי שלא היו "שם". צפון, כרך ד (תשנ"ו), עמ' 209-230.**

מאמר זה מקורו בכנס בנושא "השואה בספרות ובאמנות" שנערך באוניברסיטת פאץ' בהונגריה, 26-31 באוגוסט 1990. הוא גם הרחבה של ההרצאה בכנס בנושא: "יצירה ורוח בעשור הראשון לתקומת ישראל", יד יצחק בן-צבי, 18-19 בדצמבר 1994.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 303-323.
נוסח אנגלי פורסם בספר הכנס בהונגריה (ראה מס' 243)

254. **ישראל כהן: יצירות. (מן העזבון). דבר ראשון. משא, ג' באדר תשנ"ו, 23 בפברואר 1996.**

רשימה מעזבונו לציון עשר שנים לפטירתו. הביאו לדפוס: נורית גוברין וחגית הלפרין. שמות המלביה"ד נשמטו.

255. **אשת הסופר. ידיעות אחרונות, ל' בניסן תשנ"ו, 19 באפריל 1996, עמ' 28.**

דברים לזכרה של גוסטה סדן בערב עיון בטקס הענקת פרסי קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, ו' בניסן תשנ"ו, 26 במארס 1996.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 263-268.

256. **התכווצו מזמן. זמן תל-אביב, 17 במאי 1996, עמ' 10.**
תגובה על כתבתה של מיכל לברטוב "מותק הסיפורים התכווצו" במגזין תל-אביב, 3 במאי 1996. על בחירת סיפורו של ג. שופמן "אורשה" ועל הז'אנר של הסיפור הקצרצר.

257. **אכן, זמר של א"ד גורדון. עת-מול, כרך כא, גל' 5 (127) (תמוז תשנ"ו, יוני 1996), עמ' 19-20.**
ראה מס' 164.

כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 486-487.
258. **שיח עברי בשטרסבורג. מאזנים, כרך עא, גל' 1 (תשרי תשנ"ו, אוקטובר 1996), בשער הפנימי.**

על הכנס העברי המדעי השנים-עשר באירופה, של ברית עברית עולמית, שטרסבורג, י"ג-י"ד בתמוז תשנ"ו, 30 ביוני-4 ביולי 1996.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 540-542.
 259. **מסתרי פאריס: הקשר הצרפתי בספרות העברית. מחקרים בלשון העברית ובספרותה:** כנס שטרסבורג (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשנ"ח 1998), עמ' 87-102.
 הרצאה בכנס העברי המדעי השנים-עשר באירופה, של ברית עברית עולמית, שטרסבורג, י"ג-י"ד בתמוז תשנ"ו, 30 ביוני-4 ביולי 1996.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 248-267.

1997

260. **להב יסורים ועליצות הקרב: מן השוליים למרכז – על שירת גיטל מישקובסקי. סדן, כרך ב (>אדר א' < תשנ"ז >מארס 1997 <, עמ' 41-67.**
 נוסח ראשון נדפס ב'מעריב' (אוקטובר 1993 - ראה מספר 229) הנוסח הנוכחי נכתב לאחר פגישה עם חברי קיבוץ אילון ב-29 באפריל 1994.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 228-248.
 על המאמר: אמנון נבות ("אמהות חורגות במסרגות חלודות") *במעריב*, י"ט באדר ב תשנ"ז, 28 במארס 1997, עמ' 31; עקיבא צימרמן ("סדר נשים" בשירת נשים עברית) *בדצופה*, ג' באלול תשנ"ז, 5 בספטמבר 1997, עמ' 6.
 261. **ויכוח שאיחר לבוא: פרשת יעקב קלצקין. גנזי מיכה יוסף, קובץ ז (אייר תשנ"ז, מאי 1997), עמ' 191-197.**
 על פולמוס בין מיכה יוסף ברדיצ'בסקי ויעקב קלצקין.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 412-418.
 262. **דב סדן כעורך: מעפר ואפר לפאר-הספר, בין סדן העורך לאלתרמן המשורר. קשר, חוב' 21 (מאי 1997), עמ' 126-133.**
 תמצית הדברים נאמרה בערב עיון בחלוקת פרסי קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, ט"ז באדר ב' תשנ"ז, 25 במארס 1997.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 324-335.
 263. **זכות ראשונים. ידיעות אחרונות, ה' באב תשנ"ז, 8 באוגוסט 1997.**
 תגובה על מאמרו של יהודה קורן "יוצרים בנעלי בית" מיום 1 באוגוסט 1997. על "פרויקט תיעוד הסופרים" ו"סופרים באוניברסיטה". וכן ראה: "תיקון", שם, י"ב באב תשנ"ז (15.8.1997), עמ' 28, בעניין שמשון מלצר שאינו ז"ל אלא חי.
 264. **בין גן-עדן לגיהנום: תל-אביב במלחמת-העולם הראשונה.**
 הרצאה בקורס מדריכי המועצה לשימור אתרים במרכז המבקרים במקווה ישראל, כ"ד בתשרי תשנ"ד, 10 באוקטובר 1993.
 נוסח מורחב נישא בקונגרס העולמי השנים-עשר למדעי היהדות, ירושלים, כ"ד בתמוז-ב' באב תשנ"ז, 29 ביולי-5 באוגוסט 1997.
 כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 82-145.
 265. **רם יתנופף דגל ישראל. עת-מול, כרך כג, גל' 1 (135) (חשוון תשנ"ח, נובמבר 1997), עמ' 9-10.**

- על חוברת 'דבר לילדים' מיום י"א באייר תש"ח (20.5.1948) לאחר ההכרזה על הקמת מדינת ישראל.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 68-73.
 266. 'כפו עלי חיים של אחרת': רישומה של השואה בסיפורת הנשים העברית. דאה: כתב-עת לחקר העברית באירופה, חוב' 2 (חשוון תשנ"ח, דצמבר 1997), עמ' 11-34.
 על יצירתן של רות אלמוג, סביון ליברכט, נאוה סמל ומיכל גוברין.
 מבוסס על הרצאה בכנס השנתי של הפורום ללימודי נשים באוניברסיטת תל-אביב, ד' בשבט תשנ"ו, 25 בינואר 1996.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 345-366.
 נוסח אנגלי, ראה להלן (מס' 269).
 267. 'צדדיים': <לס. יזהר>. דאה, חוב' 2 (חשוון תשנ"ח, דצמבר 1997), עמ' 87-97.
 הרצאה במסגרת הסדרה "ספר פתוח" מטעם החוג לספרות עברית באוניברסיטת תל-אביב, י"א באייר תשנ"ו, 30 באפריל 1996.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 173-183 בשם: "ספר של תיקון – צדדיים לס. יזהר."

1998

268. זכרון עתיד. יובל לישראל: יומן לאומי / עורך, חיים יבין (ירושלים: זמיר בר-לב, טבת תשנ"ח, ינואר 1998), עמ' 567.
 איחולים למדינת ישראל.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 90-92.
 269. "They Forced On Me Another Woman's Life": The Impact of the Holocaust on Hebrew Women's fiction. *Confronting the Holocaust: a mandate for the 21st century, part two* / edited by Stephen C. Feinstein, Karen Schierman, Marcia Sachs Littell. – (Lanham: University Press of America, 1998), pp. 247-267 (Studies in the Shoah; vol. 20).
 Lecture at the 26th Annual Scholars' Conference in Minneapolis "Confronting the Holocaust" held in March 1996.
 נוסח עברי, ראה מס' 266.
 270. שמחה בן-ציון אלטר (גוטמן). ספר העלייה השנייה. אישים, כרך ג' / עורך, זאב צחור (ירושלים: הוצאת יד יצחק בן-צבי, תשנ"ח, <פברואר 1998>), עמ' 100-103.

271. יל"ג – שירים לעת מצוא. סדן, כרך ג' (<אדר> תשנ"ח, <מארס> 1998), עמ' 155-183.
- על הז'אנר – "שירים לעת מצוא", שירים שנכתבו לרגל מאורעות מסוימים פרטיים ואחרים – והופעותיו אצל י"ל גורדון.
- תמצית המחקר הושמעה כהרצאה בכנס יל"ג שנערך מטעם החוג לספרות עברית באוניברסיטת תל-אביב, ט'-י' בניסן תשנ"ב, 12-13 באפריל 1992.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 99-124.
- על המאמר: עקיבא צימרמן ("מחקרים ביצירת יל"ג") *מהצופה*, י"ז באדר תשנ"ט, 5 במארס 1999, עמ' 9.
272. **לאחוז בשולי ההיסטוריה: דור שנות ה-30 ומשהו - קטלוג חוויות.**
עלה והגשם: ספר התנועה המאוחדת / ליקט וערך, מיכה ליבנה; עורך מדעי, משה ליסק (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, <ניסן> תשנ"ח, <אפריל> 1998), עמ' 269-280.
- בספר גם רשימות של נורית גוברין מראשית שנות החמישים כפי שפורסמו בזמנן בעיתון שערכה 'עדתון' וכן תמונות ומסמכים מארכיונה הפרטי. ראה מס' 38, 41.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 470-483 (נחתם: אב תשנ"ג).
273. **עמוק בתוך מחילות הזכרון. כובע זכוכית / נאוה סמל.** – מהדורה מחדשת. – (תל-אביב: ספרית פועלים, <מאי> 1998), עמ' 9-19.
- מבוא לספרה של נאוה סמל.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 256-262 (נחתם יולי 1997).
274. **חפצה בחיים ובחרה במוות: "בת-הרב" ליעקב שטיינברג.**
 נחתם: אייר תשנ"ח.
- נדפס לראשונה בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 287-289.
275. **היא נפלה בשדות: על ברברה פרופר משדה-בוקר – שני שירים. עיונים בתקומת ישראל, כרך 8 (1998), עמ' 522-554.**
- על שירו של נתן אלתרמן 'הנערה משדה-בוקר' ועל שירה של אנדה עמיר-פינקרפלד 'איליה על ברברה משדה-בוקר'. מצורפים שלושה נספחים העוסקים בשירה של אנדה עמיר, בביוגרפיה של ברברה פרופר וכן תוכן שני השירים.
- על המאמר: זאב זיוון *בעיונים בתקומת ישראל*, כרך 9 (1999), עמ' 614-619.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות' (תשס"ב 2002), כרך ב, עמ' 198-227.
- נוסח מקוצר באנגלית - ראה מס' 287.
276. **הספרות, הסופרים והמדינה. דאה: כתב-עת לחקר העברית באירופה, חוב' 3 (1998), עמ' 28-48.**
- מבוסס על הרצאת הפתיחה בכנס לציון 50 שנה למדינת ישראל: "חמישים שנות ספרות ישראלית: תעודת זהות" מטעם החוג לספרות עברית, אוניברסיטת תל-אביב, י"ד-ט"ז באייר תשנ"ח, 10-12 במאי 1998.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 68-86.

277. **אדם במלחמה**: "קשת סופרים", ילקוט לדברי-ספרות של סופרים-חיילים. קשר, חוב' 23 (מאי 1998), עמ' 45-56.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 132-155.
278. **עלילת השבוי. עם וספר, חוב' י (קיץ תשנ"ח, 1998), עמ' 82-98.**
 הרצאה בקורס של החוג לספרות עברית באוניברסיטת תל-אביב בנושא: "ייצוגה של מלחמת העצמאות בספרות הישראלית", לציון יובל למדינת ישראל (כ"ז באדר תשנ"ח, 25 במארס 1998).
- המאמר דן בשאלה העקרונית של מוסר בתקופת מלחמה והדגמתה ביצירות הספרות שמצויה בהן "עלילת השבוי" על שתי פניה: שבוי ערבי בידי יהודים ושבוי יהודי בידי ערבים. דיון ב'השבוי' לס' יזהר, 'שבעה מהם' לנתן שחם, 'גבעה אחת' לעמוס מוסנזון, 'סרג'נט גרין' ליגאל מוסנזון, 'תחרות שחיה' לבנימין תמוז, 'ולא תהי למוות ממשלה' לאהרן אמיר, 'על חודו של כדור' ליצחק אורפז, 'הקרב' ליריב בן-אהרן, 'נוף של לילה' ליוסף אריכא, ו'במעלה ההר' לנתן שחם.
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 297-309. חזר ונדפס בסדן, כרך ה (2003). ראה מס' 311.
279. **בין הסופר לשררה**: הוויכוח בין הסופרים לבין דוד בן-גוריון.
 דברים בכנס הבינאוניברסיטאי הי"ג לחקר הספרות העברית, אוניברסיטת בר-אילן, בנושא: "הפולמוס בספרות וכביקורת העברית", ה-ו בשבט תשנ"ח, 1-2 בפברואר 1998.
- נדפס לראשונה בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 48-62.
280. **חכמת הפרצוף**: ברדיצ'בסקי בזכרונותיהם של בני זמנו. כודד **כמערכו**: מיכה יוסף ברדיצ'בסקי בזכרונם של בני זמנו / ערכה והקדימה מבוא – נורית גוברין; הביא לדפוס – אבנר הולצמן. – ([חולון]: בית דבורה ועמנואל, תשנ"ח), עמ' 9-86.
- המבוא מבוסס על הרצאה ביום עיון על יצירתו של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי לציון 70 שנה לפטירתו בחוג לספרות עברית, אוניברסיטת תל-אביב, י"א בכסלו תשנ"ב, 18 בנובמבר 1991.
- תמצית המבוא כונסה בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 398-411.
281. **"על אֵם הדרך"**: שיר-העם במשנתו של דב סדן. **מאזנים**, כרך עב, גל' 8 (סיון תשנ"ח, מאי 1998), עמ' 4-6.
- דברים בערב העיון בנושא: "אל לב הזמר" - שיר מלווה מדינה, בטכס הענקת הפרסים מטעם קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, י"ט באדר תשנ"ח (17 במארס 1998).
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 363-368.
282. **"לשנה הבאה בירושלים"**: על סיפורו של ש"י עגנון 'מסובין'. **ביקורת ופרשנות**, חוב' 33 (קיץ תשנ"ח 1998), עמ' 109-119.
- דברים במסיבה בבית עגנון בירושלים (27 באוקטובר 1995) עם הופעת האנתולוגיה בעריכתה "קפה חם בבוקר: סיפורים עבריים על זוגיות" (הוצאת עקד / גוונים, תשנ"ה 1995).
- כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 250-258.

283. הגברת מכנרת – שיר לבונה. עת-מול, כרך כג, גל' 5 (139) (תמוז תשנ"ח, יולי 1998), עמ' 21.
 על סדרת חוברות משנות הארבעים של המאה העשרים בשבח "תוצרת הארץ" ושיר בזכות "הבונה העברית".
284. "כל טוב ספרד" – כנס מדריד. מאזנים, כרך עג, גל' 5 (שבט תשנ"ט, פברואר 1999), עמ' 34-36.
 על הקונגרס העברי השלושה-עשר באירופה של "ברית עברית עולמית" א'-ה' באלול תשנ"ח. פורסם שוב בתוך: מחקרים בלשון העברית ובספרותה: כנס מדריד – דברי הכנס המדעי העברי השלושה עשר באירופה, אוניברסיטת מדריד, אלול תשנ"ח, אוגוסט 1988. (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשס"א 2001), עמ' 1-5.
285. ספרות דור המאבק לעצמאות. מחקרים בלשון העברית ובספרותה: כנס מדריד: דברי הכנס המדעי העברי השלושה-עשר באירופה, אוניברסיטת מדריד, אלול תשנ"ח, אוגוסט 1998. – (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשס"א 2001), עמ' 99-107.
286. "המכסה אני מברנר...?!". (עגנון לברנר, ברלין 1913): מכתבי סופרים כפתח הצצה לעולמם. צפון, כרך ו (תש"ס 2000), עמ' 119-130.
 נוסח מורחב של הרצאה שהושמעה בתיאטרון החאן הירושלמי, לפני ההצגה "אסתרליין יקרת" ביום ח' בחשוון תשנ"ט, 28 באוקטובר 1998.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 419-429.

1999

287. **She Fell in the Fields: On Barbara Proper from Sdeh-Boker.** *Revue Européenne d'Etudes Hébraïques*, hors-série 1999, tome 1, pp. 44-59.
 נוסח אנגלי מקוצר של המאמר "היא נפלה בשדות: על ברברה פרופר משדה-בוקר" (ראה מס' 275).
288. בין נכס לנטל: המדורים לספרות בעתונות היומית – קווים ראשוניים למחקר. קשר, מס' 25 (מאי 1999), עמ' 105-114.
 על המאמר: יורם מלצר ("המוסף לספרות כהיפוכו של העיתון") במעניכ, י"ז באב תשנ"ט, 30 ביולי 1999, עמ' 29 (במדור 'ספרות וספרים')
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 81-98.
289. על סף המאה העשרים. סדן, מחקרים בספרות עברית, כרך ד (<טבת> תש"ס, <דצמבר 1999>), עמ' 27-35.
 ספרות ועיתונות יהודית ועברית סיכמה את סוף המאה התשע-עשרה ותחילת המאה העשרים.
 כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 170-174.
290. כתיבת הארץ, ארצות וערים על מפת הספרות העברית. רבקה, גל' 1 (<איר> תשנ"ט, <מאי 1999>), עמ' 135-136.

דברים בשתי מסיבות ספרותיות במוזיאון נחום גוטמן בנווה-צדק (ב' בשבט תשנ"ט, 19 בינואר 1999) ובבית ש"י עגנון בירושלים (ל' בשבט תשנ"ט, 16 בפברואר 1999) לכבוד הופעת 'כתיבת הארץ'.
כונס בספרה 'קריאת הדורות', כרך א (תשס"ב 2002), עמ' 87-89, בשם "גיאוגרפיה יהודית".

291. **משה פלאי**. 'התרבות העברית באמריקה. 80 שנות התנועה העברית בארצות-הברית', *AJS Review*, כרך XXIV, מס' 2 (1999), עמ' א-ב.
רשימת ביקורת. חזרה ונדפסה בדאה. כתב-עת לחקר העברית באירופה, מס' 4 (2000), עמ' 109-111.

2000

292. **תגובה. אריאלי, חייו ויצירתו. הארץ**, י"ב באדר א' תש"ס, 18 בפברואר 2000, עמ' 14ב.

תוספת לרשימתה של בתיה גור. על ספרה של גילה רמז-ראוך, שלא נזכר אצל גור.
293. **מחיר הראשונות – מחדשים ופורצי-דרך בספרות העברית**.
על זכות הראשונות של ג. שופמן, זאב יעבץ, ש. בן-ציון ודבורה בארון.
הרצאת פתיחה בסדרה: "מהפכות, מהפכנים ופורצי דרך ביהדות לדורותיה" במסגרת בימת החוקר של בית הספר למדעי היהדות, אוניברסיטת תל-אביב, ט"ז באדר א' תש"ס, 22 בפברואר 2000.

נדפס לראשונה בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 383-403.
294. **תגובה. זכות ראשונים. ידיעות אחרונות**, כ"ו באדר א' תש"ס, 3 במרס 2000, עמ' 28.

תוספת לרשימתה של דריה מעוז *ידיעות אחרונות* (תרבות, ספרות, אמנות), 25 בפברואר 2000, בקשר לזכות ראשונים של ג. שופמן בתיאור גיבורים הומוסקסואליים בספרות העברית.

295. **חשבון-הדורות וחשבון-הדור: מדיניות התרבות של ישראל כהן**.
הרצאה בטקס חנוכת ספריית ישראל כהן באוניברסיטת סטנפורד בארה"ב, ט"ז באדר ב' תש"ס, 22 במארס 2000.

נדפס לראשונה בספרה 'קריאת הדורות', כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 439-469.
296. **כותרות מקראיות: הספרות העברית החדשה בזיקתה למקרא. מחקרים בלשון העברית ובספרותה: כנס מילנו: דברי הכנס המדעי העברי החמישה-עשר באירופה, אוניברסיטת מילנו, אלול תש"ס, ספטמבר 2000 (ירושלים: ברית עברית עולמית, תשס"ב 2002), עמ' 117-132.**
ראה נוסח מורחב במס' 305.

297. **"Die Seele eröffnete sich": Berdyczewskis Einstellung zum Chassidismus in der Erzählung Die Pause. Trumah**, vol. 10 (2000), pp. 121-129.

תרגום לגרמנית (ע"י ראובן קריץ) של: 'הנשמה פתחה את לועה': יחסו של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי אל החסידות: עיון בסיפור 'ההפסקה' (ראה מס' 313. וראה גם מס' 58).

298. **אגדת בת המלכה הכלואה מרצונה בביתה**. בתוך התוכניה של ההצגה *דבורה בארון* מאת יהודית קציר, 2000. הצגת הבכורה התקיימה ב-1 ביולי 2000. בפתח התוכניה נרשם שהמחזה 'דבורה בארון' מבוסס על דמויות שהיו במציאות, והתחקיר הביוגרפי למחזה מבוסס על ספרה של נורית גוברין 'המחצית הראשונה' (תשמ"ח 1988).
299. **נשים בעיתונות העברית – ההתחלות**. קשר, חוב' 28 (נובמבר 2000), עמ' 8-20.
300. **אבי ישראל כהן וזיגמונד פרויד**. *הארץ* (תרכות וספרות), י"ב בחשוון תשס"א, 10 בנובמבר 2000, במדור: "תגובות". תגובה על מאמרו של ערן רולניק: "תרגום בלא נחת: לתולדות תרגומיו של פרויד לעברית (*הארץ*, תרכות וספרות, 3 בנובמבר 2000).
301. **כאב התוכחה – יוסף חיים ברנר לדורו ולדורות: 80 שנה לרצח ברנר**, 2 במאי 1921. *דאה*. כתב-עת לחקר העברית באירופה, חוב' 4 (2000), עמ' 27-35. גם על שירו של אלישע פורת "דקירה" (1995).

2001

302. **לדבר על הכותל: ירושלים והכותל המערבי בשני קבצים ספרותיים מתקופת היישוב**. גג, גל' מס' 5 (חורף 2001), עמ' 103-116. על "פדות הכותל" לש. בן-ציון.
303. **בין תמימות לביקורת: הבדיחה כאסטרטגיה**. הרצאה שהוכנה לקראת ערב עיון לכבוד הענקת הפרסים מטעם קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון ב"ט באדר תשנ"א, 5 במארס 1991 שבוטל בגלל מלחמת המפרץ. ההרצאה נישאה באותו טקס ב-ו' באדר תשס"א, 5 במארס 2001. כונס בספרה *קריאת הדורות*, כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 375-378.
304. **קריאה בסמוי מן העין: דרכה של זיוה שמיר בחקר ביאליק**. *עתון 77*, כרך כה, גל' 253 (אדר תשס"א, מארס 2001), עמ' 22-25. מבוסס על הרצאה בערב העיון "100 שנה לשירתו של ח"נ ביאליק ולהופעת המהדורה המדעית - כרך ג' של שירי ביאליק; וספרה של זיוה שמיר 'לנתיבה הנעלם', מטעם החוג לספרות עברית, מכון כץ, ביה"ס למדעי היהדות באוניברסיטת תל-אביב, כ"ב בטבת תשס"א, 17 בינואר 2001.
305. **הזיקה לתנ"ך בספרות העברית החדשה**. *כיוונים חדשים*. כתב-עת לציונות וליהדות, גל' 4 (ניסן תשס"א, אפריל 2001), עמ' 96-109. מבוסס על הרצאה בקונגרס של 'ברית עברית עולמית' במילנו, איטליה, י"א באלול תש"ס, 11 בספטמבר 2000. חלקו השני של המאמר מבוסס על ההרצאה "כותרות מקראיות" בסדרה 'צירות נבחרות בספרות העברית' במסגרת החוג לספרות עברית. וראה מס' 296.
306. **"והוא בשלו"**. *מאזנים*, כרך עה, גל' 5 (סיון תשס"א, מאי 2001), עמ' 14-17.

- דברים בערב על מרדכי טביב במרכז ענבל, ד' בשבט תשס"א, 28 בינואר 2001, עם הופעת המהדורה החדשה של 'כעשב השדה' בהוצאת הקיבוץ המאוחד.
307. "ויתרוצצו הבנים בקרבה": רבקה בתנ"ך, במקורות חז"ל ובספרות העברית החדשה. *עלי-שיח*, חוב' 45 (קיץ תשס"א 2001), עמ' 6-37.
- הרצאה על פרשת "תולדות" (בראשית כה-כח), שנישאה במרכז למורשת היהדות באוניברסיטת תל-אביב, א' בכסלו תשס"א, 28 בנובמבר 2000.
308. **קראה – והתאהבה**: גרשון שופמן, ק. צטניק ורעייתו נינה. *ידיעות אחרונות*, י"ב באלול תשס"א, 31 באוגוסט 2001, המוסף לשבת, עמ' 27.
- הדפסה חוזרת של "הניצנוץ" הנדיר של שופמן עם נישואיהם של ק. צטניק ונינה אשרמן, שפורסמה ב"ידיעות אחרונות", 9 באפריל 1948, ולא כונסה, בצירוף דברי רקע מאת נורית גוברין על יחסי שופמן – ק. צטניק.
309. **שיחות עם קפקא**. *עתון 77*, שנה כה, גל' 260 (חשוון תשס"ב, אוקטובר 2001), עמ' 22-25.
- דברים שנאמרו עם פתיחת התערוכה של יעקב פורת בגלריה נורה, ירושלים 2 במאי 2001-2 ביוני 2001.
310. **[דברים על ישראל אפרת]**: עם קבלת פרס למסה ספרותית על שמו בבית הסופר בתל-אביב, ה' בכסלו תשס"ב, 20 בנובמבר 2001. *דאה*: כתב-עת לחקר העברית באירופה, חוב' 5 (2001), עמ' 67-71 (במדור 'טקסים וכינוסים').

2002

311. **עלילת השבוי**. *סדן*, כרך ה (תשס"ב 2002), עמ' 98-114.
- הדפסה חוזרת של מס' 278.
- על המאמר: עקיבא צימרמן ("מלחמת העצמאות בספרות הישראלית") *הצופה*, כ"ו באדר א' תשס"ג, 28 בפברואר 2003, עמ' 11, 14.
312. **'אהבה לבבית טהורה'**: בן-ציון אלפס ומלחמתו לחינוך הנשים. *מווילנה לירושלים*: מחקרים בתולדותיהם ובתרבותם של יהודי מזרח אירופה מוגשים לפרופסור שמואל ורסס / עורכים, דוד אסף ... [ואחרים] (ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, תשס"ב 2002), עמ' 361-384.
- כונס בספרה: *'קריאת הדורות'*, כרך ב (תשס"ב 2002), עמ' 225-249.
- על המאמר: עקיבא צימרמן ("מווילנה לירושלים") *הצופה*, ט"ו בטבת תשס"ג, 20 בדצמבר 2002, עמ' 12.
313. **'הנשמה פתחה את לועה'**: יחסו של מיכה יוסף ברדיצ'בסקי אל החסידות: עיון בסיפור 'ההפסקה'. *מיכה יוסף ברדיצ'בסקי*: מחקרים ותעודות / בעריכת אבנר הולצמן. (ירושלים: מוסד ביאליק, תשס"ב 2002), עמ' 515-526.
- תרגום לגרמנית, ראה מס' 297. לפירוט גלגוליו של מאמר זה ראה מס' 58.

314. "אמן החיים בהליכתו עד תום": על ראובן בן-יוסף ושירתו. ספר *לאובן בן-יוסף*: שירים מן העזבון ומאמרים של סופרים, משוררים ומבקרי ספרות על חייו ויצירתו. – (ירושלים: קרן ישראל מן וספרי בצרון, תשס"ב 2002), עמ' 82-88.
315. [על ראובן בן-יוסף]. *הדואר*, כרך 81, גל' ה (כ' בטבת תשס"ב, 4 בינואר 2002), עמ' 15.
- על ראובן בן-יוסף ושירו 'זכר מגדלים'.
316. **נושאות הכלים**: נשים במערכות ישראל, בראי הספרות העברית. *עתון 77*, שנה כו, גל' 264 (אדר תשס"ב, פברואר 2002), עמ' 20-25, 46.
- דברים שנאמרו בכנס השנתי הרביעי של האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המגדר בנושא: "מלחמה ושלום: פרספקטיבות פמיניסטיות", באוניברסיטת תל-אביב, 6 בינואר 2002.
- נסקרים ארבעה תחומים: א. חלקן של הנשים ב"כיבוש העבודה" בתקופת העליה הראשונה; ב. השתתפותן של נשים במהפכה ברוסיה; ג. נשים בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה; ד. נשים במלחמת העצמאות.
- על המאמר: אסתר הרליץ ("עוד על 'נושאות הכלים'") *בעתון 77*, שנה כ"ו, גל' 266, אייר תשס"ב, אפריל 2002, עמ' 46.
317. **משורר המשפחה**. *מאזנים*, כרך עו, גל' 1 (אייר תשס"ב, אפריל 2002), עמ' 25-27.
- על ספר שיריו של מירון ח. איזקסון "ברחתי ודמיתי" (הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשס"א 2001).
- מבוסס על הרצאה בספריית 'שער ציון' בבית אריאלה, בח' באייר תשס"א, 1 במאי 2001, לרגל הופעת הספר.
318. **המאבק על הזיכרון**. *הליקון*, גל' 47 (אביב תשס"ב 2002), עמ' 102-106.
- המאבק בין הזיכרון והשיכחה אצל י"ל גורדון, אחד-העם, מ"י ברדיצ'בסקי, ח"ג ביאליק, יעקב שטיינברג, א"צ גרינברג ואחרים.
- חזר ונדפס בחוברת 'עשור לפדס האור': פרס שנתי לסופרים ואנשי רוח: כלות וחתני האור לשנים התשנ"ד-התשס"ג (ירושלים: המועצה הציונית בישראל, תשס"ג 2002), עמ' 41-45.
319. "דב סדן – אב הבניין". *ירושלים*. *מאסף לדברי ספרות*, כרך י"ט (חשוון תשס"ג, אוקטובר 2002), עמ' 215-220.
- דברי פתיחה בערב העיון ובטקס הענקת פרסי קרן דב סדן מיסודו של זליג לבון, אוניברסיטת תל-אביב, כ"ט באדר תשס"ב, 13 במארס 2002, במלאות מאה שנה להולדתו של דב סדן. מצורף השיר "למשורר" מאת דב סדן.

2003

320. **מכתב למערכת**. *עדכן*. *האוניברסיטה הפתוחה*, גל' 38 (שבט תשס"ג, ינואר 2003), עמ' 41.

- על בית-דניאל כבית הבראה לסופרים ועל חלקו של ישראל כהן בכך.
321. **מפנקסה של חוקרת: "שירלי טמפל קופצת ככה" - שלומית פלאום** מראיינת את שירלי טמפל ואמה. *עתון 77*, שנה כז, גל' 275 (שבט תשס"ג, ינואר 2003), עמ' 22-24.
- על שלומית פלאום ועל ראיון שקיימה עם שירלי טמפל ואמה ופורסם ב'הד הגן' תש"ז (1947). פרק מספרה של נורית גוברין על שלומית פלאום: 'נוסעת אלמונית'.
322. **פרס ישראל לספרות: לאהרן מגד. ידיעות אחרונות (ספרות), ג' באדר ב תשס"ג, 7 במארכ 2003, עמ' 27.**
- דברים שבחחו של אהרן מגד עם קבלתו פרס ישראל לספרות, יחד עם דברי מנחם פרי על יהודית הנדל וש. שפרה על אהרן אמיר.
323. **הרומן הארצישראלי הראשון – במדרון – מאת הסופרת הראשונה: נפ"ש – נחמה פוחצ'בסקי.** *עתון 77*, שנה כז, גל' 278 (ניסן תשס"ג, אפריל 2003), עמ' 31.
- נדפס לראשונה בעת-מול, כרך י, גל' 2 (כסלו תשמ"א, נובמבר 1980). ראה מס' 96, 103, 332. הדברים נכללו גם בפרק "נפ"ש מראשון לציון הומיה" בספר 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 162-164.
324. **"ריח של לחם חם". אפיריון, גל' 78 (ניסן תשס"ג, אפריל 2003), עמ' 14-20.**
- על ספרו של בן-ציון יהושע 'שתיקת התרנגול' (הוד השרון: אסטרוטלוג, 2002). מבוסס על הרצאתה על ספר זה ב'ענבל', מרכז אתני רב-תחומי, בשיתוף עם 'אפיריון' במלאת עשרים שנה להופעתו, נוה-צדק, כ"ד בטבת תשס"ג, 29 בדצמבר 2002.
325. **ירושלים בראי הספרות העברית. ירושלים בתקופת המנדט: העשייה והמורשת / בעריכת יהושע בן-אריה.** – (ירושלים: משכנות שאננים, יד יצחק בן-צבי, תשס"ג 2003), עמ' 393-397.
- דברים בכנס בין-לאומי בנושא 'ירושלים בתקופת המנדט' שהתקיים במשכנות שאננים בירושלים באביב 2001. תגובה להרצאתו של אבנר הולצמן.
326. **לשון לאומית, שכולם יודעים אותה "קצת": מסע באירלנד בקיץ 2003 בעקבות המאמצים לשימור הלשון האירית וטיפוחה. הארץ (תרבות וספרות), כ"ב באלול תשס"ג, 19 בספטמבר 2003, עמ' 4.**
- על המאמר: שאול שמר ("אספרנטו אינה מאיימת") *בארץ (תרבות וספרות)*, ה' בחשוון תשס"ד, 31 באוקטובר 2003, עמ' 3, במדור: "תגובות".
327. **הזמן והמקום בלימוד הספרות. כיוונים חדשים. כתב-עת לציונות וליהדות, חוב' 9 (תשרי תשס"ד, אוקטובר 2003), עמ' 122-134.**
- ניתוח סיפורים של דבורה בארון, י"ח ברנר ואהרן מגד. מבוסס על ההרצאה "על דעת המקום" בכנס מורים לספרות שנערך מטעם החוג לספרות עברית באוניברסיטת תל-אביב ב-13 באפריל 2003.
328. **זכות ראשונות. עתון 77, שנה כ"ז, גל' 284 (חשוון תשס"ד, אוקטובר 2003), עמ' 42.**

תגובה על הראיון של יעקב בסר עם יפה ברלוביץ, על הספר בעריכתה: 'שְׁאֵנִי אדמה ואדם', בגל' 283 (תשרי תשס"ד, אוקטובר 2003). באותו המקום הופיעה תגובתה של יפה ברלוביץ, "והשאלה בעינה עומדת".

329. **בין הסלונים לסמטאות – מיומנה של נוסעת עבריה, מקרוב. כתב-עת לספרות וחברה, גיליון 12, סתיו 2003, עמ' 35-38.**

בשולי המאמר הערה: "מאמר זה לקוח מתוך ספרה של פרופ' נורית גוברין העוסק בחייה ויצירתה של שלומית פלאום, הנמצא בכתובים". בעמ' 39-42 מובא קטע מספרה של שלומית פלאום *כת ישראל נודדת* (תרצ"ה).

330. **אמריקה – ארץ המרץ והפעילות. שלומית פלאום בארה"ב, הדואר, כרך 83, חוברת א' (3274), חשוון תשס"ד, סתיו 2003, עמ' 35-41.**

פרק מן הספר: 'נוסעת אלמונית – שלומית פלאום: חיים ויצירה'.

2004

331. **קרוב מהאוניברסיטה או ששה מהקג"ב. ידיעות אחרונות (ספרות), ט"ו בטבת תשס"ד, 9 בינואר 2004, עמ' 28.**

על אלכסנדר קרוקוב. מכתב למערכת בתגובה לכתבתם של איזבלה גינור וגדעון רמז מן ה-2 בינואר 2004: "הכוהן הגדול של העברית במוסקבה".

332. **רומן של החמצה. ידיעות אחרונות (ספרות), י"ד בשבט תשס"ד, 6 בפברואר 2004, עמ' 26-27.**

על "במדורן. רומן ארצישראלי" מאת נחמה פוחצ'בסקי, עם פרסומו לראשונה בהוצאת "ספרי עתון 77". וראה מס' 96, 103, 323. הדברים נכללו גם בפרק "נפ"ש מראשון לציון הומיה" בספר 'דבש מסלע' (תשמ"ט 1989), עמ' 162-164.

333. **"משורר צריך ללכת בשביל עצמאי": על משנתו הספרותית של אב"א אחימאיר. מאזנים, כרך עח, גל' 1 (שבט תשס"ד, פברואר 2004), עמ' 5-9.**

על ספרו "עין הקורא: סופרים וספרים, עיתונים ועיתונאים". הושמע כהרצאה בבית הסופר בתל-אביב בכ"א בכסלו תשס"ד, 16 בדצמבר 2003.

334. **עוד על סיפורי ים וספנות, עתון 77, שנה כ"ח, גל' 287 (אדר תשס"ד, ינואר-פברואר 2004), עמ' 42.**

מכתב למערכת. תגובה על סיפורי ים וספנות ב'עתון 77', גל' 286, טבת תשס"ד, דצמבר 2003.

335. **איך לקרוא בימינו את "בעיר ההרגה". כיוונים חדשים. כתב-עת לציונות וליהדות, חוב' 10 (ניסן תשס"ד, אפריל 2004), עמ' 168-179.**

מבוסס על הרצאה ב"כנס הבינלאומי ע"ש הווארד גילמן" במלאת מאה שנה לשירו של ביאליק; ניו-יורק, 14-16 בספטמבר 2003.

על המאמר: יעקב גורן, "תגובה: לא רק 'בעיר ההריגה'", *כיוונים חדשים*, חוב' 11, תשרי תשס"ה (ספטמבר 2004), עמ' 210-206.

336. **ישורון קשת על י"ד גורדון. הארץ (תרבות וספרות), כ"ה בניסן תשס"ד, 16 באפריל 2004, עמ' 3, במדור: תגובות.**

- תגובה למאמרו של גדעון עפרת "היישות הנעלמה של י"ד גורדון" (שם, 5 באפריל 2004).
337. **אוריאל תחת אריאל, הארץ (תרבות וספרות)**, כ"ג באייר תשס"ד, 14 במאי 2004, עמ' 4, במדור: תגובות.
 על מחקרי יעקב קבוקב ביצירת נפתלי הרץ אימבר. תוספת לרשימתו של ברוך פלח "שני מקובלים נסתרים" (שם, 9 באפריל 2004).
338. **מגנת ירושלמית לאשת העולם הגדול**. שלומית פלאום ברומן של דב קמחי "על שבעה ימים". **ירושלים. מאסף לדברי ספרות**, כרך כ-כא (תשס"ד, 1904), עמ' 241-257.
 פרק מן הספר: 'נוסעת אלמונית – שלומית פלאום: חיים ויצירה'.
339. **אלפונס דוקה בעברית. ידיעות אחרונות (ספרות)**, י"ט באב תשס"ד, 6 באוגוסט 2004, עמ' 28.
 על תרגומי דודה מאת ביאליק, דבורה בארון ויעקב שטיינברג. תגובה לרשימתה של לנה שילוני על הספר "מכתבים מן הטחנה" (שם, 30 ביולי 2004).
340. **גלות בארץ-ישראל: עולי גרמניה ביצירתו של יצחק שנהר, מאזנים**, כרך עח, גל' 5 (אב תשס"ד, אוגוסט 2004), עמ' 13-18.
 הרצאה בכינוס על עולי גרמניה ("ה'יקים") במשכנות שאננים בירושלים, י"ד באייר תשס"ד (5 במאי 2004).
341. **ההתקבלות הטראגית: משה שמיר (1921-2004), מאזנים**, כרך עח, גל' 6 (תשרי תשס"ה, אוקטובר 2004), עמ' 3-5.
 מבוסס על שיחת-רדיו במדור לספרות של קול ישראל, בעריכת הדסה וולמן, 27.8.2004.
342. **המשיכה אל התהום בספרות העברית: "האדם הוא סכום החטא והאש העצורה בעצמותיו"** (מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, "בין הפטיש והסדן", תרס"ד). בתוך: **שיחות עם יצר הרע**, בעריכת אסא קידר, הוצאת ידיעות אחרונות (סידרת "יהדות כאן ועכשיו" בעריכת רוחמה וייס), תל-אביב 2004 [בדפוס].
343. **שופמן והספרות הרוסית. עמדה**, חוברת 14, תשס"ה (2005). [בדפוס].
344. **"ואני רק אורח הממתין בעברית בתתנה"** ("הבא אחריי"): על חיים גורי, עם הופעת "מאוחרים". **ראה. כתב-עת לחקר העברית באירופה**, ספר הכנס – גיליון מיוחד, 2004; וכן בתוך: **ירושלים. מאסף לדברי ספרות**, כרך כב (תשס"ה) [בדפוס].
 מבוסס על הרצאה בכנס של "ברית עברית עולמית" בפריס בחסות אוניברסיטת פריס 2, 8 באוקטובר 2002.
345. **"הלב העברי הגדול": שלומית פלאום, "בת ישראל נודדת...". ראה. כתב-עת לחקר העברית באירופה**, ספר הכנס – גיליון מיוחד, 2004. [בדפוס].

- מבוסס על הרצאה בכנס של "ברית עברית עולמית" בפריס בחסות אוניברסיטת פריס 8, 2 באוקטובר 2002. פרק מן הספר: 'נוסעת אלמונית – שלומית פלאום: חיים ויצירה'.
346. "האהבה היא חזון הנשמה": שלומית פלאום – הלב העברי הגדול. בתוך: *שיח אוהבים*, אנתולוגיה בעריכת שמחה סיאני. [בדפוס]. פרק מן הספר: 'נוסעת אלמונית – שלומית פלאום: חיים ויצירה'.
347. **חדרי חדרים: ביקורת סדרי הלימוד ב"חדר" בספרות העברית לדורותיה, מורשת ישראל**, הוצאת המכללה האקדמית יהודה ושומרון, חוב' א', 2004. [בדפוס].

ד. ראיונות ומשאלים בהשתתפות נורית גוברין

348. **נורית גוברין גברה על הכל. הבוקר**, 13 ביולי 1964, עמ' 4, במדור: "פינת האשה".
כתבה וראיון עם קבלת התואר הראשון בהצטיינות יתרה. המראינת: אורלי מלמד.
349. **כתבי-היד האבודים של פיכמן, 7 ימים. שבועון ידיעות אחרונות**, מס' 622, 23 בינואר 1976.
על עזבונות סופרים. המראיין: מנחם מיכלסון.
350. **שיחה עם נורית גוברין. דפי עקד לספרים, לסופרים**, שבוע הספר העברי, תשל"ז 1977, עמ' 13-14.
ראיין: איתמר יעוז-קסט.
351. **משאל תרבות וספרות. שירה, סיפורת, הגות, מחזאות ואדריכלות. אילו הם ההישגים הבולטים ביותר ב-30 שנות המדינה?**, *הארץ*, י"ב באייר תשל"ח, 19 במאי 1978.
352. **משאל: ספרי תשל"ח. על המשמר**, ה' בתשרי תשל"ט, 6 באוקטובר 1978, עמ' 6.
353. **בית וספר. מעריב. ימים ולילות**, ט"ו בכסלו תשל"ח, 15 בדצמבר 1978, במדור: "מפגשים מן הסוג האישי".
ראיינה: טלילה בן זכאי.
354. **"סופרים שהיו בעד המהפיכה לא היו ציוניים". האוניברסיטה. ירחון אוניברסיטת תל-אביב**, אפריל-מאי 1979, עמ' 6.
ראיין עם נורית גוברין עם הופעת 'מפתחות'.
355. **גנזי סופרים: מה מותר ומה אסור? ידיעות אחרונות**, י"ד בתשרי תש"ס, 5 באוקטובר 1979, עמ' 21.
רב-שיח שנערך מטעם מוסד אלתרמן ב-9 ביולי 1979 בבית דוד בן-גוריון, לרגל הופעת 'מחברות אלתרמן', כרך ב' בהנחיית מנחם דורמן.

356. **משאל: הספרות העברית בשנות ה-70. חזרה לעבר ולמשפחה.** *ידיעות אחרונות*, ח' בטבת תש"ס, 28 בדצמבר 1979, עמ' 21 (במדור 'תרבות, ספרות, אמנות').
על הספרות בעשור שחלף. מראינת: נילי כרמל (פלומין).
357. **שיח סופרים ותעשיינים. עתון 77**, שנה ד, גל' 21 (אייר-תמוז תש"ם, מאי-יוני 1980), עמ' 40-41.
358. **המאורעות הספרותיים של השנה. על המשמר**, כ"ט באלול תשמ"א, 28 בספטמבר 1981, במוסף לראש השנה, עמ' 54-56.
משאל ראש-השנה תשמ"ב בין סופרים ואנשי-רוח בשאלה: "מה היה המאורע הספרותי שלך השנה?".
359. **ספרים מומלצים. עתון 77**, שנה ו, גל' 34 (סיון-אלול תשמ"ב, יוני-אוגוסט 1982), עמ' 8.
משאל 'עתון 77' לשבוע הספר העברי תשמ"ב.
360. **הטובים בספרי שנת תשמ"ב: משאל 'תרבות וספרות' לראש השנה תשמ"ג. הארץ**, כ"ט באלול תשמ"ב, 17 בספטמבר 1982, עמ' 33 (במדור 'תרבות וספרות')
361. **סופרים על בריקאדות ... ?** משאל 'על המשמר' לראש השנה. על *המשמר*, כ"ט באלול תשמ"ב, 17 בספטמבר 1982, עמ' 55-56.
362. **גלויות על ארץ ישראל: משאל סופרים לקראת יום העצמאות ה"ה למדינת ישראל. על המשמר**, ד' אייר תשמ"ג, 17 באפריל 1983, עמ' 38 (במוסף לספרות).
363. **הטובים בספרי שנת תשמ"ג: משאל 'תרבות וספרות' לראש השנה תשמ"ד. הארץ**, כ"ט באלול תשמ"ג, 7 בספטמבר 1983, עמ' 28 (במדור 'תרבות וספרות').
364. **נורית גוברין: פגישות בקהיר. ידיעות אחרונות**, כ"ח בחשוון תשמ"ד, 4 בנובמבר 1983, עמ' 3 (במדור 'פתחון פה')
ראיין: אייל מגד.
כונס בספרה *כתיבת הארץ* (תשנ"ט 1998), עמ' 503-505.
365. **משאל: ביאליק שלי: בזכותו של אבי". ידיעות אחרונות**, י' בטבת תשמ"ד, 16 בדצמבר 1983, עמ' 20.
ראיין קצר על יחסה אל ח"נ ביאליק. ראינה: נילי כרמל (פלומין). המשאל כולו חזר ופורסם גם בתוכניה של ההצגה 'מאחורי הגדר. על-פי כתבי ח. נ. ביאליק', עיבוד למחזה: אבי קורן, אורי פסטר, תיאטרון הבימה, הצגה ראשונה: 30 ביוני 1984.
366. **כתבי-עת והצהרת כוונות. מעריב**, י"ז בטבת תשמ"ד, 23 בדצמבר 1983, עמ' 39 (במדור 'שולחן כתיבה')
עם הופעת החוברת 'מאניפסטים ספרותיים'.
ראינה: תלמה אדמון.

367. **פועל עם ספר ביד**: עימות לבירור הזיקה בין תנועת העבודה לספרות העברית. *על המשמר*, ה' באייר תשמ"ד, 7 במאי 1984, עמ' 38-39; 50. ראיון עם נורית גוברין ועם חנוך ברטוב. המראיינים: עפרה יגלין ואילן שיינפלד.
368. **הטובים בספרי תשמ"ד**: אפוקליפסה עכשיו. *הארץ*, כ"ט באלול תשמ"ד, 26 בספטמבר 1984, עמ' 30 (במדור 'תרבות וספרות').
369. **נורית גוברין: המטבח הוא התקוה היחידה של הסופרת? עולם האשה**, גל' 14, נובמבר 1984, עמ' 70. ראיינה: לבנה מושון.
370. **הספרות העברית החדשה – תלישות או התחדשות? הצופה**, ז' ניסן תשמ"ה, 29 במארס 1985, עמ' 6. שיחה עם פרופ' נורית גוברין. ראיינה: נעמי גוטקינד-גולן
371. **"מאורע ברנר"**. *דבר השבוע*, כ"ו באייר תשמ"ה, 17 במאי 1985, עמ' 21; 26. לקראת הופעת 'מאורע ברנר'. ראיינ: שלמה שבא.
372. **תקריות: ברנר, שופמן והאשה שביניהם**. *על המשמר*, כ"ה בסיון תשמ"ה, 14 ביוני 1985, במוסף לשבת, עמ' 18. על המסיבה בבית הסופר להופעת 'תלישות והתחדשות'. כתבה: שולמית וודוביץ.
373. **התפוחות נפלו קרוב**. *העיד*, כ"ג בתמוז תשמ"ה, 12 ביולי 1985, עמ' 32. עם הופעת 'מאורע ברנר'. ראיינ: חזי לסקלי.
374. **הטובים בספרי שנת תשמ"ה**: משאל תרבות וספרות לראש השנה תשמ"ו. *הארץ*, כ"ט באלול תשמ"ה, 15 בספטמבר 1985, עמ' 17; 21.
375. **על ברנר, שופמן והוראת הספרות**: שיחה עם פרופ' נורית גוברין / מאת ענת לויט. *דבר*. *משא*, ט"ו בטבת תשמ"ו, 27 בדצמבר 1985, עמ' 18.
376. **סוף דבר. מכירתה של הוצאת 'דביר'**. *מוסף הארץ*, כ"ד באדר ב' תשמ"ו, 4 באפריל 1986, עמ' 22-23. ראיינה: יונה הדרי-רמג'.
377. **כמו לכושים**. *מעריב*, כ"ג בניסן תשמ"ו, 2 במאי 1986. ראיון קצר בעקבות המחקר: "דפוסי קריירה של נשים בעלות תואר דוקטור במכון ויצמן". ראיינה: ריקי ריבלין.
378. **בעקבות עגנון. חדשות של שבת**, ז' באייר תשמ"ו, 16 במאי 1986, עמ' 49. ראיון קצר לקראת הרצאתה בבית עגנון בירושלים בנושא: "ש"י עגנון – חיפושי דרך בעלייה השנייה", על התלבטותו בין ברנר לבין ש. בן-ציון. ראיינה: מיקי שושן.

379. עניין מחודש בחיים ה'לא מעניינים' של נשים. שיחה עם נ. גוברין: "אני קודם כל סופרת. מדוע עלי לכתוב על אשה?" נעמת, גל' 89, סיון תשמ"ו, יוני 1986, עמ' 16.
ראינה: אריקה עוזרמן.
380. הטובים בספרי שנת תשמ"ו: משאל לראש השנה. הארץ, כ"ט באלול תשמ"ו, 3 באוקטובר 1986, עמ' 13, 10.
משאל בהשתתפות נורית גוברין.
381. ספרות עברית – ספרות יהודית: גדרות להגדרות. על המשמר, כ"ט באלול תשמ"ו, 3 באוקטובר 1986, מוסף ראש השנה, עמ' 29.
משאל בין סופרים: אהרן אמיר, נורית גוברין, יהודית הנדל ופרץ דרור בנאי.
382. הספרות והמציאות: מנהיגה או מונהגת? הצופה, כ"ט באלול תשמ"ו, 3 באוקטובר 1986, עמ' 3 (במדור עיטורי סופרים וספרים).
נעמי גוטקינד בראיון עם הסופרים וחוקרי הספרות: נורית גוברין, חנוך ברטוב, מגחם פרי ועוד.
383. השפע המוזר הזה. ידיעות אחרונות, כ"ב בסיון תשמ"ז, 19 ביוני 1987, עמ' 22.
השתתפות במשאל להסביר "את פריחת ענף הספרים השנה ואת ההתעניינות הגוברת של הקהל ביצירות מקור".
ראינה: תמי שבק.
384. שאלת היריקה לבאר. חדשות, כ"ב בסיון תשמ"ז, 19 ביוני 1987, במוסף לשבת, עמ' 43-44.
הערות נורית גוברין על קבלת הפנים ל'מעגלות' מאת דוד מלץ.
כתבה: עדנה שבתאי.
385. הטובים בספרי שנת תשמ"ז: משאל לראש השנה. הארץ, כ"ט באלול תשמ"ז, 23 בספטמבר 1987, עמ' 4; ט' בתשרי תשמ"ח, 2 באוקטובר 1987, עמ' 4.
משאל בהשתתפות נורית גוברין.
386. "פנאי יוצר למחשבה": ראיון עם פרופ' נורית גוברין. הדואר, שנה 67, גל' א (כ"א בחשון תשמ"ח, 14 בנובמבר 1987), עמ' 19-21.
ראיין: שלמה נש.
387. עברית הולכת ופוחתת. ידיעות אחרונות, ד' בטבת תשמ"ח, 25 בדצמבר 1987, עמ' 23, במדור: "האוזן השלישית".
ראינה: ענת לויט.
388. מי היתה דבורה בארון? ישראל שלנו. מוסף לוס אנג'לס, כ"ג בתמוז תשמ"ח, 8 ביולי 1988, עמ' 45.
389. סוגרים עשור: סופרי שנות ה-80. מה אומרים החוקרים? ידיעות אחרונות, א' בטבת תש"ן, 29 בדצמבר 1989.
משאל מאת עירית המאירי בהשתתפות נורית גוברין.

390. **הרוב אמרו עגנון. העיר, ה' בסיון תשמ"ט, 8 ביוני 1989, עמ' 45.**
משאל מאת עפרה יגלין ורקפת הלפרין בהשתתפות נורית גוברין, על השאלה: מהי יצירת הספרות החדשה החשובה ביותר?
391. **טיפול יפני. מעריב, כ"ח בטבת תש"ן, 25 בינואר 1990, במדור: "אנשים".**
על הביקור ביפן. ראיינה: רחל פרימור.
392. **המרכז שלנו בקהיר. מעריב, כ"ח בשבט תש"ן, 23 בפברואר 1990.**
ראיין: חיים נגיד.
כונס בספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998), עמ' 506-507.
393. **משאל 'את' לסופרות הנבחרות בשנים 1987-1989. את, גל' 276,**
אדר תש"ן, עמ' 24.
394. **גם ספר מחקר צריך להיות יפה ומושך. ידיעות אחרונות, י"ט באייר תשנ"א, 3 במאי 1991, המוסף לשבת, עמ' 22-23.**
ראיון עם נורית גוברין עם הופעת ספרה 'ברנר' – "אובד עצות" ומורה דרך' (תשנ"א 1991). ראיינה: יונה הדרי-רמג'.
395. **ראיון עם פרופ' נורית גוברין: ברנר בראי יצירותיהם של משוררים ואמנים. פסיפס, גל' 12 (תמוז תשנ"א, יוני 1991), עמ' 14-15.**
מראיינת: ח.י. [חנה יעוז]. על 'ברנר' – "אובד עצות" ומורה-דרך' (תשנ"א 1991).
396. **שכבה במיטה 33 שנה. 7 ימים. שבועון ידיעות אחרונות, י"ג באלול תשנ"א, 23 באוגוסט 1991, עמ' 49-51; 84.**
כתבה מאת אילת נגב המבוססת על ראיון עם נורית גוברין ועל ספרה על דבורה בארון ('המחצית הראשונה', תשמ"ח 1988).
397. **אין קונים לספריות פרטיות. ידיעות אחרונות, י"ג בתמוז תשנ"ג, 2 ביולי 1993, עמ' 37.**
ראיון משותף עם נורית גוברין ועם חגית הלפרין על ספריית אביהן ישראל כהן. ראיין: יצחק בר-יוסף. תגובתה של נורית גוברין לראיון: "שש הערות", ידיעות אחרונות, 9 ביולי 1993, עמ' 33.
398. **הוא אהב אותן צעירות. 7 ימים. שבועון ידיעות אחרונות, י"ז בסיון תשנ"ד, 27 במאי 1994, עמ' 48-51.**
ראיון משותף עם חיים באר, עם הופעת 'שלכת', מבחר סיפורי ג. שופמן בעריכתו. ראיינה: אילת נגב.
399. **נושאי המפתחות. על המשמר, ז' באב תשנ"ד, 15 ביולי 1994,**
במוסף 'חותם', עמ' 8-9.
ראיונות עם זהר שביט ונורית גוברין על הביקורת של הפרופ' דן מירון אודות הספרות העברית וסופריה בתקופתנו.
ראיין: גלעד פדבה.
400. **מות הביקורת? הצופה, כ"ט באלול תשנ"ד, 5 בספטמבר 1994,**
עמ' 5.

משאל בין חוקרים ואנשי רוח על מקומה של הביקורת הספרותית כיום. השתתפו מנחם בן, נורית גוברין, אבנר הולצמן, אריאל הירשפלד, גבריאל מוקד, יהודה פרידלנדר וגרשון שקד.

ראינה: נעמי גוטקינד.

401. **שלוש שאלות** – כיצד רואים סופרים ועורכים את הקשר שבין המציאות לבין התרבות שבכתב. צו השעה. *דימוי, גל' 7* (חורף תשנ"ד), עמ' 4.

שיחה עם נורית גוברין ואחרים בענייני ספרות ואקטואליה.

402. **מתחברים לברנר. ידיעות אחרונות**, 8 בספטמבר 1995, עמ' 28. רשימה מאת עדנה עברון על הספר 'צריבה' (תשנ"ה 1995), הכוללת ראיון עם נורית גוברין.

403. **נורית גוברין: "ברנר ממשיך לצרוב את מי שנחשף אליו". דבר**, י"ט בתשרי תשנ"ו, 13 באוקטובר 1995, עמ' 13.

יעקב בסר משוחח על 'קפה חם בבוקר' (תשנ"ה 1995) ו'צריבה' (תשנ"ה 1995).

404. **מיוחד בלידתו ובמותו. דבר שני**, א' בטבת תשנ"ו, 24 בדצמבר 1995, עמ' 13.

"על דמויות מיתולוגיות בתרבות הישראלית, מקורן, התנאים לצמיחתן, על ההבדל בינן לבין גיבורי תרבות ומדוע אין דמויות מיתולוגיות נשיות". ראינה: מרב מטרסו.

405. **"למרכה התדהמה ההתעניינות בברנר הולכת וגדלה"**: ראיון עם נורית גוברין על ספר המחקר שלה על ברנר. *מאזנים*, כרך ע, גל' 4 (טבת תשנ"ו, ינואר 1996), עמ' 19-21.

על יוסף חיים ברנר ועל ספרה 'צריבה' (תשנ"ה 1995). ראינו: ציפי שחרור ודורית זילברמן.

406. **הקדוש החילוני שלנו. ידיעות אחרונות**, ז' באייר תשנ"ו, 26 באפריל 1996, עמ' 28.

כתבה וראיון מאת יהודה קורן עם הופעת 'צריבה' (תשנ"ה 1995).

407. **שיחה עם פרופ' נורית גוברין לרגל הופעת ספרה "צריבה"** – שירת התמיד לברנר (תשנ"ה 1995). *פסיפס*, גל' 33 (תשרי תשנ"ז, סתיו 1996), עמ' 16-17.

משוחחת: חנה יעוז.

408. **הספרות נושאת את הזכרון הקולקטיבי: ראיון עם פרופ' נורית גוברין עם הופעת "כתיבת הארץ"**: ארצות וערים על מפת הספרות העברית (ירושלים: כרמל, תשנ"ט). *פסיפס*, גל' 40 (תשנ"ט 1999), עמ' 31-33.

ראינה: חנה יעוז.

409. **פרות ואספרסו קצר. העיד**, ז' באייר תשנ"ט, 20 באפריל 1999, עמ' 24-23.

ראיון במסגרת פרויקט מיוחד של העיתון לציון יובל ה-90 של תל-אביב. ראינה: ורד לי.

410. **הספרות – ענין אינטימי. מאזנים, כרך עג, גל' 9 (סיון תשנ"ט, יוני 1999), עמ' 5-6.**
יצחק לבטוב מראיין את נורית גוברין עם זכייתה בפרס ביאליק לספרות יפה וצאתו לאור של ספרה 'כתיבת הארץ' (תשנ"ט 1998).
411. **הנשים מקופחות באקדמיה. גם היום. ידיעות אחרונות (ספרות), י"ג בסיון תשס"ב, 24 במאי 2002, עמ' 26.**
זיסי סתוי מראיין את נורית גוברין בצאת ספרה 'קריאת הדורות: ספרות עברית במעגליה' (תשס"ב 2002).
412. **אשת העולם הגדול / אילת נגב. ידיעות אחרונות, א' בטבת תשס"ג, 6 בדצמבר 2002, במוסף '7 ימים', עמ' 62-66; 82.**
ראיין-כתבה על שלומית פלאום, חייה וספרה, במטרה לגלות פרטים נוספים עליה, על משפחתה ועל מי שהכירו אותה.
413. **לפני תורת הספרות. הארץ (תרבות וספרות), כ"ד באב תשס"ג, 22 באוגוסט 2003, עמ' 11.**
השתתפות במשאל: "מה אומר לכם השם אריה לודוויג שטראוס? יחד עם ס. יזהר, נתן זך, מרדכי שלו, יוסי פלס, יחיאל חזק, איטה שדלצקי. עורכת המשאל: רות אלמוג.
414. **החוג לספרות עברית בת"א. סיום תקופה. ידיעות אחרונות (ספרות), ו' בתמוז תשס"ד, 25 ביוני 2004, עמ' 28, במדור: האוזן השלישית.**
שיחה עם נורית גוברין לרגל פרישתה מההוראה באוניברסיטה בתום ארבעים שנה. ראיין: זיסי סתוי (בלא חתימה).

אשרמן, נינה – ראה: דינור, נינה

באואר, יהודה 184
 באר, חיים 398 241
 בארון, דבורה 44 43 16 10 8 4 3
 179 145 93 81 79 71 58 56
 327 298 293 252 235 194
 396 388 339
 בבל, יצחק 124
 בוסטון 15 158
 בורלא, יהודה 252
 בושס, הדא 13 11 9
 ביאליק, חיים נחמן 175 68 12
 365 339 335 318 304
 ביטון, ארז 212
 ביסטריצקי (אגמון), נתן 76
 בלאט, אברהם 4
 בליכר, אפרים ישראל 236
 בליר, אסנת 14
 בן, מנחם 400
 בן-אברם, חיים שלום 77
 בן-אהרן, יריב 278
 בן-אליעזר, משה 179
 בן-אריה, יהושע 325
 בן-גור, מאיר 123
 בן-גור, נעמי 20
 בן-גוריון, דוד 279 30 16
 בן-גוריון, עמנואל 174 121 16
 בן-זכאי, טלילה 353
 בן-יהודה, חמדה 122 112 12
 בן-יוסף, ראובן 315 314
 בן-ישי, אהרן זאב 14
 בן-מיכאל, י' 18
 בן-מרדכי, יצחק 80
 בן-עזר, אהוד 30 15 12 8 6 5 4
 154 149 74 69
 בן-צבי, נאווה 237
 בן-ציון (גוטמן), שמחה 12 8 5 2
 154 143 118 98 86 68 52
 378 302 293 270
 בן-שאול, משה 9 7

מפתח הביבליוגרפיה

אבישי, מרדכי 56 20 11 7
 אבן-חן, יעקב 9
 אברמסון, גלנדה 144
 אדלשטיין, יעקב 9
 אדמון, תלמה 366 29
 אהרנוביץ, יוסף 123
 אונגרפלד, משה 56 18 3
 אוסטין (טקסס, ארה"ב) 226
 אוסטריה 15
 אוסישקין, מנחם 139 12
 אופק, אוריאל 131 5
 אורון, מיכל 127
 אורין, יהודית 34
 אורן, יוסף 48 18
 אורפז, יצחק 278 27
 אות-יקר, מרדכי 7
 אז"ר – ראה: רבינוביץ, א. ז.
 אחד-העם 318 9
 אחימאיר, אב"א 333
 אידקסון, מירון ח. 317 16
 איטליה 202 15
 אילן, צבי 5
 אימבר, נפתלי הרץ 337
 אירלנד 326
 אלבג, רוחמה 35
 אלימלך, משה גיורא 68
 אלמגור, דן 26
 אלמוג, אהרן 14
 אלמוג, רות 413 266 197
 אלפס, בן-ציון 312 16
 אלתרמן, נתן 275 262 61 16
 אמויאל, זיל 14
 אמיר, אהרן 381 322 278
 אסף, דוד 312
 אפלפד, אהרן 184 150 16
 אפרת, ישראל 310 27
 אריאלי, לוי אריה 292 93
 אריכא, יוסף 278
 ארצות-הברית 166 163 161 15
 171

גוטמן, נחום 12 98	בן-שבתאי, מתן 4
גוטקינד, נעמי 8 12 13 14 15 30	בנאי, פרץ דרור 381
400 382 370	בנימין, פ. 14
גולדבוים, משולם זלמן 16 48 50	בנשלוס (כ"ץ), בנציון 49
289	בסר, יעקב 328 403
גור, בתיה 292	בסרביה 15 233
גורדון, אהרן דוד 12 131 143	בקי-קולודני, רות 16
257 178 164	בר-יוסף, יהושע 214
גורדון, י"ד 336	בר-יוסף, יצחק 397
גורדון, יהודה ליב 16 219 252	בר-ניר, דב 9
318 271	ברדיצ'בסקי, מיכה יוסף 3 8 12
גורי, חיים 344	93 75 66 62 58 35 21 16
גורל, יונתן 16	318 313 297 280 261 116
גורן, יעקב 335	342
גיא, תמר 13	ברוידס, אברהם 14 16 217
גיורא, רחל 11	ברונובסקי, יורם 5 6 7 26 25
גינגולד-גלבווע, שולמית 7	ברזילי, יצחק 7
גינור, איזבלה 331	ברזל, אביבה 7
גיצ'קו, ברוך 190	ברזל, הלל 68
גירושין 16 43 252	ברטוב, חנוך 20 367 382
גיתה, יוהאן-וולפגאנג 52	ברינקר, מנחם 14
גלבווע, מנוחה 9 11 12 14	ברית-המועצות 15 213
גלבווע, משה 5	ברלוביץ, יפה 6 29 147 328
גלבווע (גינגולד), שולמית 7	ברנר, יוסף חיים 4 8 9 13 14 16
גלוקר, יוחנן 8	133 113 109 100 84 69 44
גלעד, זרבבל 14	157 155 151 148 143 136
גמזו, יוסי 14	201 198 197 173 172 171
גנוסר, יאירה 6 11 14 22 143	239 234 232 231 216 211
גניחובסקי, דב 5 122 147 207	372 371 327 301 286 251
גריין, ג'פרי 234	402 395 394 378 375 373
גרינברג, אורי-צבי 14 16 106	407 406 405 403
318 247	ברקוביץ, יצחק דב 8
גרינשפן, אביגדור 14	ברש, אשר 13 16 104 108 132
גרץ, נורית 178	162 152
	ברשאי, אבינעם 4 6
דבר לילדים 16 265	ברתיני, ק. אהרן 14 214
דובב, לאה 131	ברתנא, אורציון 9
דוקה, אלפונס 339	
דור, משה 9 29 112 147	גבולות 78
דורון, אביבה 212	גבעת הסופר (הרצליה) 190
דורמן, מנחם 355	גובר, רבקה 16 54
דיזנדרוק, צבי 78	גוברין, מיכל 266

- דינור, יחיאל – ראה: ק. צטניק
 דינור, נינה 308
 דיקמן, עמינדב 223
 דירקטור, רותי 13
- הגורני, אברהם 24
 הדרי-רמג', יונה 394 376
 הולצמן, אבנר 11 14 15 16 35
 400 325 313 280 223 58
 הופמן, חיה 13 14 26 28 29 30
 126
 הזו, חיים 80
 הירשפלד, אריאל 400
 הלסינקי 15
 הלפרין, חגית 32 254 397
 הלפרין, רקפת 390
 הלקין, שמעון 67
 המאירי, עירית 13 15 33 35 220
 389
 המנחם, עזרא 93
 הנדל, יהודית 322 381
 הרליץ, אסתר 316
 הרמתי, שמואל 10
- וגנר, ריכרד 112
 וואהל, שאול 25
 וודוביץ, שולמית 372
 וולמן, הדסה 341
 וולף, תמר 12
 וייכרט, רפי 14
 וייס, רוחמה 342
 וילקנסקי, מאיר 8
 ויס, הלל 247
 ויסמן, ענת 13
 ולפובסקי, מנחם זלמן 14
 ונציה 15 167
 ורסס, שמואל 21 312
- זהבי, אלכס 5 6 20 22
 זיוון, זאב 275
 זילברמן, דורית 12 405
 זך, נתן 176 413
- זמורה, ישראל 3
 זפרט, הרמן 119
 זרחי, נורית 6
- חדש, מרדכי 148
 חו'גה מוסה – ראה: סמילנסקי,
 משה
 חורגין, יעקב 14
 חזק, יחיאל 413
 חיינו 147 156
 חן, דוד 237
 חקק, בלפור 14
 חקק, הרצל 14
 חקק, לב 16
 חריזמן, מרדכי 14
- טביב, מרדכי 306
 טוקר, נפתלי 7 104
 טורי, גדעון 20
 טמפל, שירלי 321
 טמקין, מרדכי 14
 טנא, אבי 11 12
 טקסס 15
 טשרנוביץ, ימימה 214
 טשרניחובסקי, שאול 15 140 240
 248
- יאן, אירה 12 125 141 175 215
 יבין, חיים 268
 יגלין, עפרה 366 390
 יהב, דן 11
 יהושע, בן-ציון 15 324
 יוגוסלביה 15 206
 יזהר, ס. 16 16 267 278 413
 ילקוט הרעים 16 218 246
 יעבץ, זאב 12 86 187 293
 יעוז, חנה 14 395 407 408
 יעוז-קסט, איתמר 350
 יעקבי, צביקה 14
 יערי, יהודה 16 97 114 115
 יפה, א"ב 4 9 11 22 24 30
 יפה, אריה 12 128

ליפשיץ, אריה 94	יפן 15 183 391
למדן, יצחק 14	ירון, צפנת 11
למדני, דליה 30	ירושלים 15 188 192 302 325
לסקלי, חזי 373	ירושלמי, יוסף 124
לף, לאופולד 236	ישורון, אבות 214
לפיד, שולמית 16 159	ישראל, יעל 14
לשם, גיורא 11 12 13 31	
	כהן, אדיר 7 191 198
מאן, ברברה 14	כהן, יונה 5
מבואות 200	כהן, יעקב 14
מגד, אהרן 322 327	כהן, ישראל 16 18 26 30 31 47
מגד, אייל 15 364	295 254 181 180 176 92 52
מהפכת אוקטובר 4 73 80 177	397 320 300
מולדת 154	כהן, צביה 32
מונצ'יק-מרגלית, אליהו 123	כפכפי, יצחק 12
מוסנזון, יגאל 278	כפרי, יהודית 14
מוסנזון, עמוס 278	כרמל, זיסקינד 7
מוסקונה-לרמן, ביילי 11	כרמל (פלומין), נילי 356 365
מוקד, גבריאל 400	כרמל, עמוס 11 12
מורג, שלמה 249	כשר, אסא 27
מושון, לבנה 369	
מזור, יאיר 7 11 13	לאזר, דוד 18
מטרסו, מרב 404	לבטוב, יצחק 410
מייזליש, פנינה 3	לבסקי, חגית 188
מיכלי, ב.י. 27	לברטוב, מיכל 256
מיכלסון, מנחם 349	לואידור, יוסף 86
מילשטיין, אורי 20	לובין, אורלי 81
מירון, דן 2 95 399	לויט, ענת 11 12 111 375 387
מישקובסקי, גיטל 14 16 230	לויץ-אפשטיין 112
260	לוינשטיין, עדנה 33
מלאכי, צבי 27	לונדון, ירון 13 123
מלחמת העולם הראשונה 15 153	לוסטרניק, מלכיאל 14
264 169	לוק, חנה 28 29 126
מלחמת העולם השנייה 210 316	לטריס, מאיר 236
מלחמת העצמאות 277 278 311	לי, ורד 409
316	ליבליך, עמיה 235
מלכוב, יעקב 12 182	ליבנה, מיכה 38 41 272
מלמד, אורלי 348	ליברכט, סביון 266
מלץ, דוד 384	ליכטנבום, יוסף 14
מלצר, יורם 16 288	לינדנבאום, שלום 21
מלצר, שמשון 214 263	ליסק, משה 38 41 272
	ליפסקר, אבידב 14

182 181 156 142 100 86	מנדלר, נילי 154
390 378 286 282 252	מנור, משה 10
214	מניפסטים ספרותיים 126 29 28
עוגן, יצחק 214	366 191
עוזרמן, אריקה 379	מסג, סבינה 14
העומר 2 5	מעוז, דריה 294
עומר, דן 4 5 4 7 21 29 116 123	מצרים 15 129 137 149 153 169
עינת, עמלה 7 15 33	מקאמה 45
עלייה ראשונה 6 135 146 159	מרגלית, אהביה 4 24
316	מרגלית, דן 9
עלייה שנייה 6 85	מרוז, תמר 22
עמיר, אנדה 16 58 101 275	
עפרת, גדעון 336	
עקרוני, אביב 4	נבות, אמנון 11 14 34 260
ערבים בספרות העברית 16 42 44	נגב, אילת 396 398 412
193 180 89	נגיד, חיים 3 4 5 6 25 26 392
ערפלי, בעז 248	נוה-צדק 15 71 223
	נש, שלמה 4 7 12 161 386
פאהן, ראובן 1 18 47	
פדבה, גלעד 399	סברדליק, עודד 22
פוגל, דוד 160	סדן, גוסטה 16 255
פוחצ'בסקי, נחמה 12 96 103	סדן, דב 1 2 11 16 130 170
332 323 119 112	303 281 262 247 238 199
פוכס, חיים ליב 14	319
פולין 15 196	סדן-לובנשטיין, נילי 4
פומרניץ-ברנשטיין, אילנה 25	סומק, רוני 5 12 14 16
הפועל הצעיר 9	סוקולוב, נעמי 11
פוקס, לאה 11	סחיש, ירון 13 34
פורת, אלישע 14 301	סטילמן, נורמן 169
פורת, יעקב 309	סיאני, שמחה 346
פז, מירי 34	סיון, אריה 15 195
פיינגולד, בן-עמי 11	סילמן, קדיש יהודה 12 14 147
פיכמן, יעקב 14 16 19 20 23 57	168 156
349 72 67 65 61	סין 15 224 225
פינלנד 15 242	סלע, אורי 4 5 6 7 8 9 11 12 13
פלאום, שלומית 17 321 329 330	96 30 29 27 26 25 24 23
412 346 345 338	סמילנסקי, יזהר – ראה: יזהר, ס.
פלאי, משה 291	סמילנסקי, משה 16 89
פלדמן, יעל 33	סמל, נאווה 16 266 273
פלח, ברוך 337	ספרד 15 185 195 212 284
פלס, יוסי 413	סתוי, זיסי 411 414
פמליה 16 92	עברון, עדנה 14 33 402
פנואלי, ש"י 25	עגנון, שמואל יוסף 5 8 12 16 30

- קיסטר, יוסף 13
 קיפניס, לויץ 201 214
 קלוואלה (אפוס) 15 240
 קלצקיץ, יעקב 16 261
 קמחי, דב 338
 ק"ן, ניצה 14
 קנז, יהושע 86
 קפקא, פרנץ 309
 קציר, אפרים 237
 קציר, יהודית 298
 קרוקוב, אלכסנדר 331
 קריץ, ראובן 31 297
 קרני, יהודה 14
 קרסל, גצל 5 18 22 26 117
 קרת, אתגר 244
 קשת, ישורון 336
 קשת סופרים 16 277
 ראב, יהודה 86
 רבי, יעקב 21 26 30
 רבי, יצחק 31
 רביץ, יצחק 251
 רבינוביץ, אלכסנדר זיסקינד 86
 רבינוביץ, יעקב 4 74
 רבקה (דמות תנ"כית) 307
 רוזן, טובה 246
 רוזנבלום, דורון 9
 רוזנטל, רוביק 29
 רוט, יצחק 225
 רולניק, ערן 300
 רון, נאוה 12
 רזניק, שלמה 55
 ריבלין, יוסף-יואל 91
 ריבלין, ריקי 377
 רייזין, אברהם 64
 רמון, יוסף צבי 12 120
 רמז, גדעון 331
 רמרז-ראוך, גילה 292
 רענן, נתן 9
 רפל, יואל 12
 רצבי, שלום 12
 פניאל, נח 23 25 30
 פסטר, אורי 365
 פפירבלט, שלמה 108
 פראג 15 222
 פרודות 13 155
 פרויד, זיגמונד 300
 פרופר, ברברה 16 275 287
 פֶּרֶט 88
 פרי, מנחם 67 322 382
 פרידלנדר, יהודה 400
 פרידלנדר, יוסף 3 18 21 26 30
 פרידמן, רבקה 7
 פרימור, רחל 391
 פריס (צרפת) 15 259
 פרנץ-יוסף הראשון 15 207 208
 209 236
 פרנקל-מדן, רחל 16
 פרפיט, טיודור 144
 פתח-תקווה 15 85 86
 צוויק, יהודית 100
 צור, יעקב 140
 צור, ראובן 246
 צייטלין, אהרן 14
 צימרמן, עקיבא 14 16 32 207
 260 271 311 312
 ציפר, בני 29 30 31 175
 צ'כיה 15
 צמח, שלמה 8 14 86
 הצעיר (וארשה) 16 189
 הצעיר (ירושלים) 13 205
 צרפת 15 259
 ק. צטניק 308
 קבקוב, יעקב 161 337
 קהיר 15 364 392
 קומם, אהרן 160
 קופרשטיין, לייב 233
 קוץ, גדעון 16
 קורן, אבי 365
 קורן, יהודה 14 263 406
 קידר, אסא 342

- שימל, הרולד 14
 שירים לעת מצוא 271
 שכביץ, בעז 67
 שלו, מרדכי 413
 שלום, ש. 214
 שמות בדויים 220
 שמיר, זיוה 16 132 223 304
 שמיר, משה 16 221 244
 שמיר, שמעון 169 341
 שמעוני, דוד 13 14
 שמר, שאול 326
 שמרי, אריה 14
 שמש, יהושע 7 31
 שנהר, יצחק 340
 שנהר, עליזה 7
 שניידר, שמואל 9 11
 שפאן, שלמה 45
 שפירא, אברהם 85 86
 שפרה, ש. 322
 שקד, גרשון 400
 שקד, מלכה 33
- תורן, אורלי 12
 תל-אביב 15 188 192 194 210
 264
 תמוז, בנימין 16 99 278
 תמיר-סמילנסקי, נורית 108
 התנועה המאוחדת 41-36, 272
- רשת, יוחנן – ראה: ברונובסקי, יורם
- שאלתיאל, אלי 5 9
 שבא, שלמה 9 14 371
 שביט, זהר 399
 שביט, יעקב 5 7 12 22
 שבק, תמי 383
 שבתאי, עדנה 12 384
 שדה בוקר 16 275 287
 שדלצקי, איטה 413
 שואת יהודי אירופה 16 243 244 253
 266 269
 שוהם, אורי 14
 שופמן, גרשם 3 4 7 8 16 24 46
 51 53 55 63 64 69 70 75 78
 82 83 87 88 90 105 106 107
 110 111 134 143 210 241
 249 255 293 294 308 343
 372 375 398
 שושן, מיקי 378
 שחם, נתן 278
 שחרור, ציפי 405
 שחריה, ש' 18
 שטיינברג, יעקב 16 42 176 274
 318 339
 שטראוס, אריה לודוויג 413
 שטרסבורג 15 258
 שי של ספרות 22 60
 שיינפלד, אילן 366
 שילוני, לנה 339